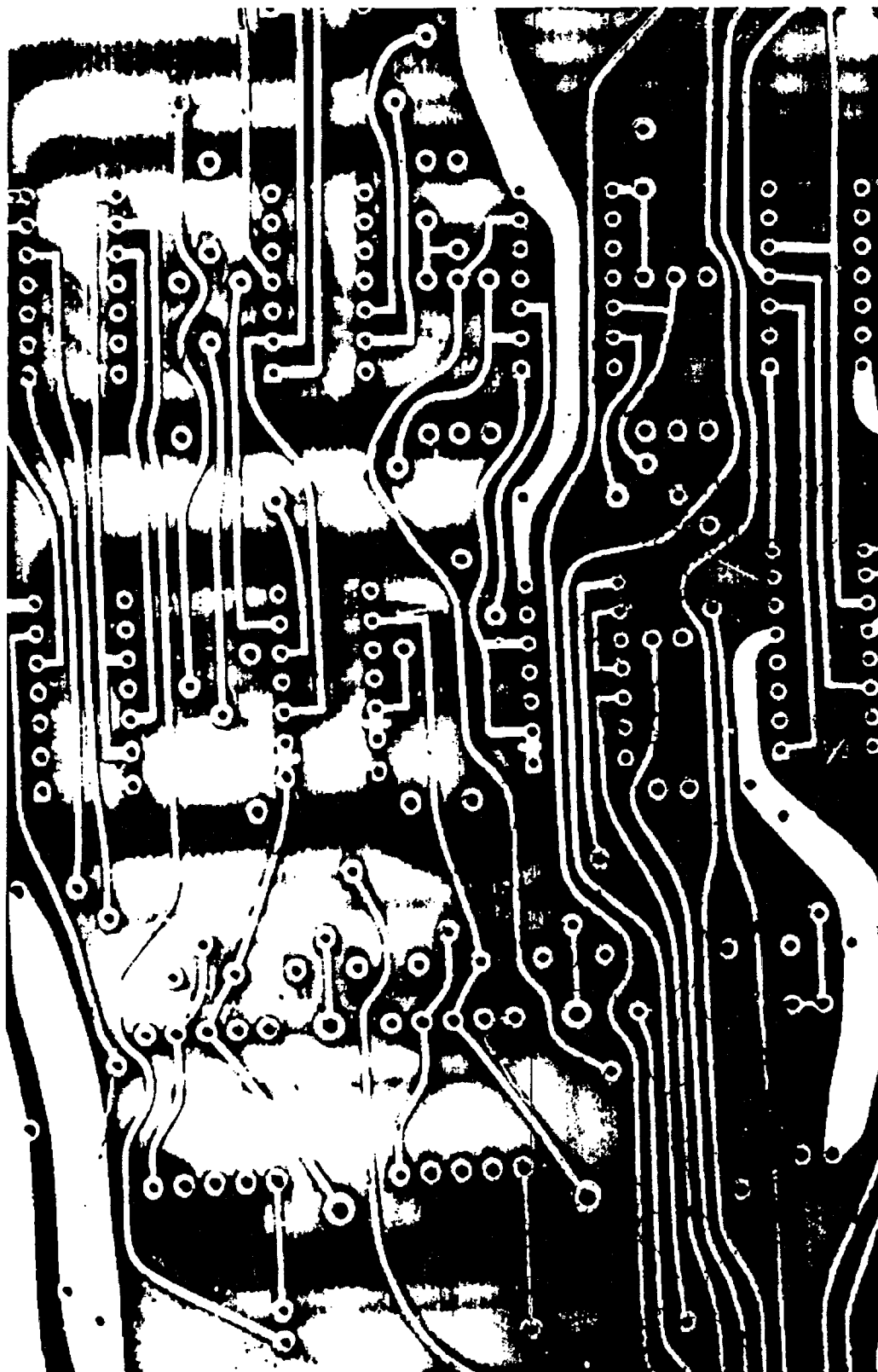


BLADET

1997 nummer 1

ABC-klubbens medlemsblad för blandad information till både nytta och nöje



Användare av ABC-klubbens datorsystem?

Vilka använder klubbens datorsystem?

Följande kom jag fram till genom att i atle göra finger på alla medlemmar, och i monitorn göra status på alla.

Teckenförklaring:

- 0 = har inte varit inloggade i atle eller monitorn
- + = har varit inloggade i atle, men ej i monitorn
- . = har varit inloggade i monitorn, men ej i atle
- 3 = har varit inloggade i både monitorn och atle.

Grafen är gjord genom att jag tagit 60 medlemmar i taget i ordning efter medlemsnumret och sorterat gruppen efter typ av inloggningar. Siffran till vänster är det lägsta medlemsnumret i raden. Varje tecken står för en medlem.

Kortfattad beskrivning av ABC-klubbens datorer

atle är unixdatorn som man kör LysKOM ifrån. Där ligger numera filerna som ingick i programbanken och där har vi våra hembibliotek. I atle finns våra e-postbrevlådor, och det är i atle vi lägger upp hemsidor.

Monitorn ska snart läggas ned. I monitorn fanns det gamla msg-systemet, samt programbanken, vilken nu är avskaffad. Själva filerna finns kvar, i atle, men de är endast åtkomliga för den som kör i unix, dvs man måste lära sig några unix-kommandon om man ska hitta något.

Måhända finns det fler datorer än dessa som våra medlemmar brukar logga in på. Om och när jag hittar några sådana att fingra på (tacksam för tips!) ska jag komplettera den här statistiken.

<8636>

Staffan Nielsen

```

103 000000000000000000000000+.....333333333333
527 000000000000000000000000.....333333333333
857 000000000000000000000000.....333333333333
1320 000000000000000000000000.....333333333333
1933 000000000000000000000000.....333333333333
2517 0000000000000000.....3333333333333333
3051 000000000000000000000000.....333333333333
3704 000000000000000000000000.....333333333333
4573 000000000000.....3333333333333333
5388 000000000000000000000000.....333333333333
5991 00000000000000000000.....333333333333
6684 000000000000000000000000.....333333333333
7274 000000000000.....33333333333333333333
7677 0000000000000000.....33333333333333333333
7949 0000000000.....33333333333333333333
8138 000000000.....3333333333333333333333
8276 0000000000.....3333333333333333333333
8430 00000.....3333333333333333333333333333
8580 0000.....3333333333333333333333333333
8686 00000+.....3333333333333333333333333333
8798 000.....3333333333333333333333333333
8891 0000.....3333333333333333333333333333
8992 00000.....3333333333333333333333333333
9086 0000.....3333333333333333333333333333
9185 00.....3333333333333333333333333333
9279 000.....3333333333333333333333333333
9353 00.....3333333333333333333333333333
9437 0.....3333333333333333333333333333
9533 000.....3333333333333333333333333333
9610 0+.....3333333333333333333333333333
9691 00.....3333333333333333333333333333
9768 00.....3333333333333333333333333333
9850 .....3333333333333333333333333333
9923 0000.....3333333333333333333333333333
9983 000000000.....33333333333333333333
10043 000.....3333333333333333333333333333
10105 0000000.....333333333333333333333333
10165 00000.....3333333333333333333333333333
10226 0000000+.....333333333333333333333333
10287 000000000.....333333333333333333333333
10347 00000000000.....33333333333333333333
10408 00000000000000.....33333333333333333333
10468 0000000000000000+.....33333333333333333333
10528 000000000000000000+333333333333

```

TÄNK

om detta var Ditt bidrag till ABC-bladet! Då skulle alla medlemmarna i ABC-klubben kunna läsa vad just Du har kommit på!

Vårt erbjudande står alltid fast skriv artiklar och notiser till Din medlemstidning och vi tar in dem!

Ingenting var för litet för Oscar II, då är det nog inte det för Dig heller! Kom igen, företrädesvis i Word 2- eller ASCII-format, men låt inte detta hindra Dig — vi skall göra vad vi kan för att medlemmarna skall få läsa Dina tankar och Dina alster.

Redaktionen

ABC BLADET

Medlemsorgan för
ABC-klubben

Box 141 43
161 14 Bromma
ISSN 0349-3652
Organisationsnummer 802010 - 8174
Utgivningsbevis 12027
Redaktör o ansvarig utgivare
Ulf Sjöstrand
I redaktionskommitten
Claes Schibler o Sven Wickberg

ABC-klubbens postgirokonton

Medlemsavgifter: 15 33 36-3
Publikationer: 62 93 00-5
Internet-avgift 43 51 74-8
Bankgiro: 5986-2169

Telefoner:

08-80 17 25 "Pratttelefon" till klubblokalen och kansliet.
Kansliet träffas säkrast - tisdagskvällar
08-80 15 22 Telefax

Monitorer:

08-80 64 40 Gruppnummer för allt upp till 33 600
08-80 15 23 Gruppnummer till LysKOM

Tryck: Svenskt Tryck AB Upplaga 3000 ex

Lämnad till tryck den 3 februari 1997

Lösnummerpris 65 :-

I tidningen uttalade åsikter står för författarens räkning och är endast där så anges uttryck för ABC-klubbens mening.

ABC-klubbens styrelse för 1996

(enligt årsmötet 1996-03-16)

Ordförande: Bo Kullmar
Vice ordförande: Lars Strömberg
Ledamöter: Henry Gessau
Mats Lillnor
Ulf Sjöstrand
Per Sten
Per Sturk
Suppleanter: Carl Kövamees
Tom Sjöberg

Styrelsens förslag till årsmötet 1997 angående Medlemsavgifter 1997

seniorer 275 SEK/kalenderår
juniorer 200 SEK/kalenderår
Internet-avgift 600 SEK/helår

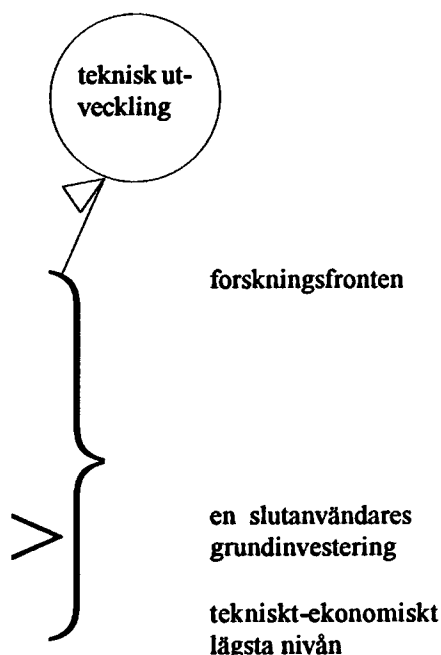
Junior räknas man t o m det år man fyller 18 år. Ange därför personnumret när Du betalar in medlemsavgiften. Medlemskapet är personligt och avser fysisk person. Medlemskapet räknas per kalenderår och Du får automatiskt det löpande årets förmåner retroaktivt om Du inte markerar annat årtal på talongen när medlemsavgiften betalas in.

1997 nummer 1 innehåll

Omslag: Del av Facit 8443, 15.074.080.30	Oms
Användare av ABC-klubbens datorsystem	Oms 2
av Staffan Nielsen	
Redaktionssidan	1
Ledare av Ulf Sjöstrand	2
Kommentar om artiklar i ABC-bladet 5, 1996	
av Sven Wickberg	
Motion till årsmötet 1997 av Bo-Göran Hammargren	
Databovarna går fria av Bill Leksén	3
PGP - Pretty Good Privacy av Bill Leksén	4
En översikt av ABC-klubbens olika datorsystem	6
av Bo Kullmar, Johan Persson och Lars Strömberg	
LysKOM:s historia och tekniken bakom systemet	8
av Lars Aronsson	
Vad är ett KOM-system?	9
ABC-klubbens nya konferenssystem LysKOM	10
av Robert Burgess	
OFFKOM - ett alternativ till LMSG av Peter Antman	12
Låt inte postlådan bli för stor av Bill Leksén	13
MSG-utdrag	14
Medforum	
Teknik	
PChård	
PCmjuk	
MS-DOS	
Macintosh	
Internet	
Internet från LysKOM	
WWW	
WWW från LysKOM	
Windows95 bra - trots allt av Per Paterson	18
Om WWW och e-mail av BillLeksén	19
LYNX - ett alternativ för den weblöse	20
av Sven Wickberg	
Prata via Internet till lokalsamtalspris av Chris Hilli	21
Att nå programbanken	22
av Erik Nyman och Sven Wickberg	
Att sända "bronto-filer" via Internet av Bill Leksén	
Arbeta på distans i Bangkok via Internet av Lars Janzon	24
Tipshörnan	
Utskriftshastighet	
IDE-diskar	
Köp av hårddiskar	
Nytt virus - Concept av Anders M Olsson	25
Jag har provat	27
CC Controlled Copy av Bill Leksén	
WizCat/Pro av Kjell Andersson	
Netmeeting av Erik Mårtensson	29
PC ->Mac, tur och retur, men hur?	30
av Sven Wickberg och Lars Gjörlling	
Z-modem med Procomm av Ulf Olsson	31
Något om Klingon-språket av Bill Leksén	32
Män och kvinnor genom tiderna inom	Oms 3
ABC-klubben av Staffan Nielsen	

Ledare

Tankar vid besök på
PC World EXPO 1997



Slutanvändarens utvecklingsspann

Den tekniska utvecklingen (ballongen) rör sig uppåt och drar med sig hela spannet (klammertecknet). Därvid lyfts på sikt hela det tillgängliga utvecklingsspann som finns för slutanvändarna. Den nedre delen av tecknet kan naturligtvis röra sig efter sina egna förutsättningar, men vi kan vara säkra på att den rör sig uppåt. Vad vi kan ha olika uppfattningar om kan vara hastigheten.

Slutanvändarens huvudman tänker litet framåt när han gör sin investering och köper på sig litet utvecklingspotential. Däremot är det tveksamt om inköpet lägger sig på eller i närheten av forskningsfronten.

Detta får då åtminstone två konsekvenser. Den första är att det finns utvecklingspotential i investeringen utan att man behöver komma på forskningsfronten. Den andra är att man förr eller senare kommer att hamna under "lågvattnmärket" om man inte bestämmer sig för en slags underhållsnivå av investeringar inom kunskapsområdet/prylar.

Följdfrågor, följdfrågor hopar sig. Hur mycket av "överkapaciteten" behöver man egentligen för att klara av "smör-och-bröd"-rutinerna. Hur mycket av nu tillgänglig "överkapacitet" används redan i dag?

Ulf Sjöstrand

Kommentarer om artiklar i nummer 5, 1996

Till artikeln *Vad kan en dator bevisa?* i ABC-bladet nr 5, 1996 har några medlemmar sänt in kommentarer. Både Krisoffer Eriksson och Lars Gjörning har påpekat att artikeln helt handlar om problemet så som det presenterades i *texten*:

Om grannen har två barn, varav det enda är en flicka, hur stor är sannolikheten för rätt också då andra är en flicka?

Men vid den readktionella bearbetningen publicerades en *bild* som visade det ena barnet, en flicka, medan det andra barnet skymdes av en hund. Detta ändrar förutsättningarna. Det synliga barnets kön är bekant, vilket kön har det andra barnet. Svaret är lika stor chans för pojke/flicka.

I textförutsättningarna står det öppet om det är det första barnet eller det andra som är en flicka. Då gäller artikelns resonemang.

I bildfallet är möjligheten att det synliga barnet är en pojke borttagen, och då blir förutsättningarna ändrade.

Rubrikfel

I tidningsvärlden gäller att det inte är författarna som sätter rubrikerna, och då det ibland bli fel. I det här fallet kan jag inte skylla ifrån mig - jag hittade faktiskt bilden (i efterhand) och tyckte att den kunde passa. Jag missade dock att det då blir ett annat problem än artikeln ställde. Vilket nu är erkänt och avbön gjord.

Tack uppmärksamma läsare!

I samma artikeln fanns en teckning som skulle illustrera beviset till Pythagoras sats. Den bilden blev felaktig, genom att ombrytaren "skar av" utskjutande delar för att få plats i spalten. *Det* var jag dock inte skyldig till. En korrekt bild fanns dock på omslaget, tagen direkt ur Euclides.

<1384>

Sven Wickberg

Motion till årsmötet 1997

Justeringar gjorda efter framläggning av styrelsens förslag till årsmötet 1996

1. Beteckningarna *ordinarie årsmöte* och *extra årsmöte* bör genomgående ändras till årsmöte respektive extra föreningsmöte.
2. Rösträtt kan utövas personligen eller genom fullmakt. Ingen kan vid årsmöte utnyttja mer än en fullmakt. Alternativ kan vara poströstning eller omröstning på elektronisk väg.
3. Medlem som önskar få en fråga upptagen till behandling skall göra skriftlig framställning därom till styrelsen i så god tid att styrelsen dels kan ta med frågan på dagordningen dels har tid att avge yttrande i frågan. I praktiken innebär detta att motioner som önskas behandlade på årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast 31:a jan.
4. Justerat protokoll från årsmöte (såväl som från extra föreningsmöte) skall tillställas samtliga medlemmar två månader efter avhållet möte. Om styrelsen finner det lämpligt kan protokollet ingå i ABC-bladet (dock ej senare än 3 månader efter avhållet möte).
5. Paragrafen om firmateckning bör få följande ordalydelse
Vid klubbstyrelsens konstituerande möte skall styrelsen utse tre firmatecknare att två i förening teckna klubbens firma.

Jag hemställer
att årsmötet beslutar att ändra stadgarna i enlighet med ovanstående förslag

Stockholm 1996-01-15

Med vänlig hälsning

Bo-Göran Hammargren

Databovarna går lösa

Här kommer en artikel av Bill Leksén som kanske handlar om att luras, men med Bill kan man ju aldrig vara säker. Han har meddelat att informationen är hämtad från <http://www.cs.princeton.edu/sip/pub/spoofingDocumentWithLongUntypeableName.html> och rapportens författare är Edward W. Felten, Dirk Balfanz, Drew Dean and Dan S. Wallach och heter Technical Report 540-96 och har publicerats av Dept of Computer Science, Princeton University



Web Spoofing [eng. spoof, betyder luras eller narras, humbug, bluff, båg]

Man vet inte vad man skall tro, men enligt rapporten från Dept. of Computer Science, Princeton University, så kan en skurk skapa en "skuggkopia" av hela World Wide Web. Alla accesser till kopian går via angriparens datorsystem, gör det möjligt för en skurk att hålla koll på brotts-offrets alla aktiviteter. Alla lösenord, kontonummer etc som offret matar in avslöjas. En skurk kan också sända ut felaktiga eller missvisande data till olika webbplatser i offrets namn. Kort sagt, skurken observerar och håller kontroll på allt som offret sysslar med på webben.

Falsk bankomat

Lurendrejier i i den här formen fungerar enligt samma principer som när brottslingar riggar upp en falsk bankomat och lurar offret att mata in sin PIN-code (de fyra siffrorna). Det har i USA förekommit att en fejkad bankomaten tuggat i sig offrets bankomatkort för att helt sonika meddela att koden är fel och att kortet behålls och får hämtas hos banken. Vid ett senare tillfälle använder brottslingarna offrets bankomatkort med koden. Offret luras helt enkelt av den verklighet han konfronterats med, placeringen av bankomaten, storleken vikten, bildskärmen,

knapparna etc.

På Webben finns nu samma säkerhetsproblem. Pondera att Du bestämt Dig för att mata in Ditt bankkontonummer. Du tror att Du besöker bankens äkta webbplats. Du litar på att det kommit till bankens hemsida, ty Du känner igen den. I URL-rutan visas bankens adress, dvs <http://blabla> och hela det där köret. I själva verket har Du kontakt med en brottsling. Redan när Du kör modem på telefonlinjen så innebär det en säkerhetsrisk. Den som utmed linjen ägnar sig åt linjeavlyssning får ju alla lösenord gratis. Så har hackers jobbat i flera år. Det är inget nytt.

Vad kan man då lita på?

Det är många säkerhetsaspekter att tänka på när man ligger uppkopplad mot nätet.

Skall jag acceptera att spara ett dokument (s k download)? Tänk om det jag laddar ned från nätet innehåller något farligt element som kan skada min dator?

Kan Du lita på informationen på nätet. Låt säga att Du ligger uppkopplad mot en webbplats med aktiekurser. Får Du fel informationer kan Du fatta fel beslut och förlora pengar.

En brottsling kan hålla koll på data, ändra data, manipulera data.

Även om offret har s k secure connection (Secure Sockets Layer) så kan en brottsling ändå komma åt data.

Nytt ord: spoofing

Man skulle kunna tro att det är svårt för ohederliga typer att attackera hela webben med det som på engelska kallas för spoofing, men så är inte fallet. De behöver inte lagra hela Webbens innehåll. Det räcker med att hämta en sida från den riktiga webbplatsen och när den efterfrågas skicka ut en falsk kopia.

Det otäckaste är om någon sitter mellan offret och resten av webben, dvs det som i säkerhetslitteraturen kalla för "man in the middle attack".

Ett trick är att skriva om alla URL på en web-sida så att de i stället pekar på skurkens server.

Enligt rapporten kan detta ske på följande sätt. Antag att angriparens server heter www.attacker.org. Han lägger då till

<http://www.attacker.org> framför en riktig adress, t ex så här:

<http://www.attacker.org/http://home.netscape.com>.

När offret efterfrågar en websida via en sådan här omskriven URL, så kommer han att få angriparens sida, och resten av URL talar om för angriparen vart han skall gå för att hämta det äkta dokumentet som används för att tillfredsställa netsurfaren och göra så att han tror att allt är OK. Offret har fastnat i angriparens falska web.

Det vidrigaste av allt är att den här ansatsen fungerar även om offret används k secure web access. Offrets nätbläddrare tror att allt fungerar normalt.

Se upp!

Den här beskrivna attacken avslöjas emellertid om surfaren är uppmärksam. När muspekaren hålls över en web-länk visas URL, så om något är knas, så syns det om man är uppmärksam. Även när sidan hämtas så visas serverns namn helt kort.

Men angriparen kan dölja detta genom att lägga till ett JavaScript-program till varje ändrad sida ty Java-program kan skriva till statusraden.

Motvåpen?

Det finns ett effektivt vapen mot skurkstreck. Offret kan alltid be nätbläddraren att visa HTML-sidan om han är duktig på att läsa sådan kod.

Via bokmärke kan ett offer hoppa tillbaka till den äkta webben.

Det kan invändas att man kan hitta en angriper och straffa honom. Servern måste ju finnas någonstans, men tyvärr går det att använda stulna maskiner.

Kan man skydda sig?

1. Stäng av JavaScript
2. Håll koll på browserns URL
3. Var uppmärksam och håll koll på att det är rätt adress när Du pekar med muspekaren.

JavaScript, ActiveX etc sägs underlätta 'spoofing' och andra säkerhetsangrepp, så stäng av dem, även om Du förlorar en del funktionalitet.

Sidor som inte hämtas via en säker förbindelse kan man inte göra mycket åt. Risken finns.

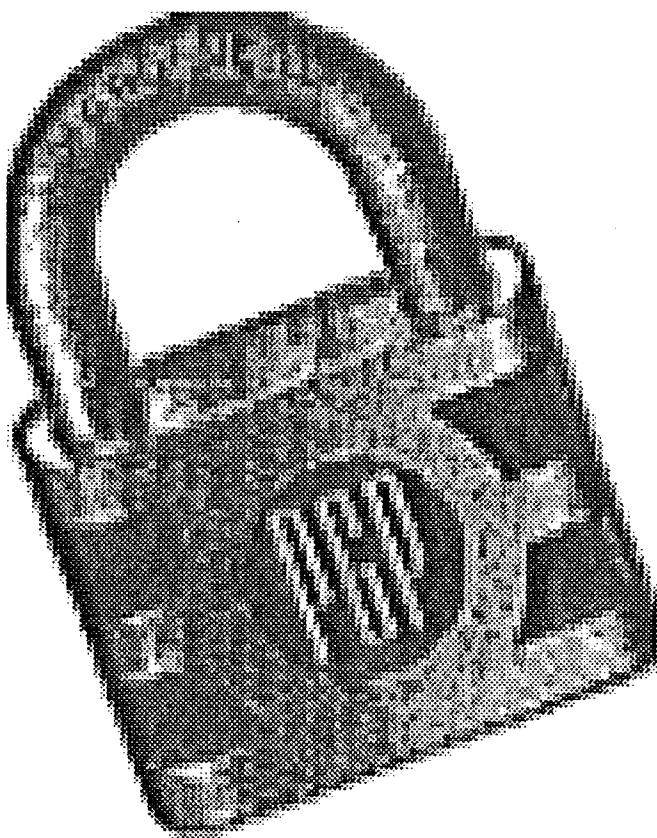
<8355>

Bill Leksén

PGP

Pretty Good Privacy

PGP är ett fritt program som skyddar e-posten mot tjuvläsning på Internet. ABC-bladets läsare fick i nr 1994:1 en redovisning av konstruktion och funktion av krypteringsprogrammet PGP. Bill Leksén ger här synpunkter på det praktiska handhavandet. Artikeln har publicerats i facköversättarnastidning, men kommer här i sammandrag.



Internet säkert?

Fler och fler datoranvändare sänder texter via Internet. Det är ju så enkelt. Klicka på en e-postadress, klicka på attached (bilaga), klicka på filen i Windows sökråd. Men har de tänkt på säkerheten? Okrypterat bör inga viktiga texter skickas - därmed basta!

En invändning som jag fått höra är att e-post delas upp i pyttesmå elektroniska paket som varvas med allsköns material på nätet, bl.a. bilder, ljudfiler och texter. Dessutom transporteras ju datapaketerna på alla möjliga vägar via massvis med dato-

rer. Visst krävs det ganska stora resurser för att obehöriga skall kunna komma åt filerna. Vem bryr sig väl om våra texter? Till och med advokater nonchalerar problemet. Men s k hackers har ju redan vid ett tillfälle varit inne på både CIA:s och Telias hemsida och ändrat innehållet. Det torde inte vara några som helst problem för en obehörig att ta del av en konfidentiell handling som sänts via Internet. Redan idag undviker ju den kloke att sända kontokortskoder o. dyl. i klartext.

Största risken löper dokumenten på vägen från avsändarens modem, utmed telefonlinjen till internetleverantörens server, där personalen ibland måste gå in och kontrollera datafilerna för se till att trafiken flyter. Det är faktiskt inte märkvärdigare än att en växeltelefonist ibland måste gå in och lyssna lite på linjen för att höra att samtalet förloper normalt. Var så säker att tystnadsplikten kan brytas om personalen skulle få se en massmedialt sensationell text dansa förbi deras ögon. Det läcker ju

to m från polishuset och ibland från självaste SÄPO. Så varför icke?

Hur skydda från insyn?

Lösningen finns, och det finns ingen som helst anledning att inte använda den. PGP - Pretty Good Privacy - är ett lättanvänt gratisprogram, s k public domain som skrivits av kryptografen Philip Zimmerman som vill att folk skulle utbyta information fritt på Internet utan insyn. Programmet kan hämtas från en s k Web-site på Internet, exempelvis från

<http://www.polko.se/pgp.html>

Sant kan vara falskt

Det är illa nog att obehöriga kan ta del av okrypterade texter. Vad värre är, e-postadressen kan faktiskt vara falsk. Den som sänt materialet kanske inte ens är den han utgett sig för att vara. Och ännu värre, en text kan förvanskas på vägen. PGP kan alltså ge skydd mot flera ting, nämligen

- obehörig åtkomst
- ge garanti för att avsändaren är autentisk
- säkerställa att ingen manipulerat med slutdokumentet
- skapa en elektronisk namnunderskrift från avsändaren
- försegla dokumentet med elektroniskt sigill

Dessutom kan PGP kan också krympa textens storlek, vilket är en fördel. Man bör nämligen undvika att sända e-postbilagor överstigande ca 400 kilobyte. PGP kan också dela upp långa texter i flera avsnitt, vilket alltså är att föredra när man sänder dem som e-postad bilaga. Dessutom förvandlas PGP-texterna s k till ett sådant format att man slipper från speciella kodproblem. Texterna förvandlas till s k BAS-64-text (ASCII-text) som är ett bra format för e-post.

Universiteten och högskolorna här i Sverige går just nu in för PGP. Statskontoret utreder säkerhetsfrågorna och kommer med en slutrapport i oktober 1997. PGP är alltså mycket aktuellt.

Fördelen med PGP-kryptering är att det inte spelar någon roll vilken dator som används, Macintosh eller PC, Unix etc. Signeringen bygger på s.k. kontrollsummor, och krypteringen på s k öppna (publika) nycklar, dvs kodnycklar som kan publiceras genom att de läggs upp i ett särskilt nyckelbibliotek som är åtkomligt via Internet. Uppsala universitet har redan en sådan nyckelserver. I andra länder, t ex Storbritannien finns redan flera sådana. Nycklar kan också hämtas från min översättningsbyrås Webb-plats.

Offentliga kodnycklar

Om Du vill sända ett krypterat meddelande till mig, Bill Leksén, kan Du redan i dag gå in på min speciella hemsida för PGP som är <http://www.polko.se/pgp.html> och hämta min offentliga nyckel.

PGP använder sig av den s k falluckemetoden inom kryptografen. Det skulle föra för långt att gå in på de matematiska teorierna. Låt oss bara konstatera att metoden bygger på att krypteringen fungerar åt det ena hållet men inte åt det andra, och att den bygger på att man lämnar från sig

en offentlig nyckel, medan den lösenordsfras som mottagaren använder för att dekryptera meddelandet enast är känd för honom eller henne själv och ingen annan på jorden.

Den som är intresserad av detaljer kan från min Webb-plats ladda ned filen PGPUR.HTML och läsa vidare.

PGP bygger på användning av två nycklar, en hemlig och en öppen. Båda dessa nycklar kompletterar varandra. Det som krypterats med den ena nyckeln kan läsas med den andra och vice versa.

Låt mig försöka illustrera det hela med en genomskinlig plastpåse innehållande en mängd nycklar. Jag drar igen blixtlåset. Alla kan se de nycklarna inne i påsen. Frågan är bara vilken som passar. Det vet bara mottagaren, och nycklarna är oändligt många. Dessutom har nyckeln skapats med slumpstal styrt av den hastighet med vilken användaren skrev in en nonsensmening när nycklarna skapades samt en lång lösenordsfras som kan vara en filmtitel, en rad ur någon dikt på något språk etc.

Nu stoppar vi in den genomskinliga plastpåsen i en svart påse och förseglar påsen. Nu kan ingen ens se nycklarna. Hela påsen kan sändas iväg med kurir.

I dagens läge sänds påsen i stället med blixstens hastighet via Internet. Mottagaren behöver bara knappa in sin lösenordsfras och läsa meddelandet. Avsändaren har skaffat sig mottagarens offentliga nyckel, och krypterat med den samt kapslat in hela paketet genom att använda sitt eget elektroniska sigill. De två nycklarna matchar varandra. På det här sättet kan Du skicka översättningar säkert till en person Du aldrig ens haft kontakt med tidigare

Nackdelar med PGP?

Det är klart att det finns nackdelar med PGP. Akilleshälen är att det ju är möjligt att hämta den öppna nyckeln och mixtra med densamma och ordna hemliga bakdörrar för att kunna tjuvläsa meddelanden, utan att de inblandade ens vet om att så hänt. Det går då att beslagta texter, förvanska dess innehåll etc etc.

Men alla sådana här tricks med den offentliga nyckeln kan enkelt förhindras. Om nyckeln hämtats från flera oberoende källor och kontrollsummorna är identiska, så är nyckeln med till visshet gränsande sannolik äkta. Ett annat sätt är den s k visitkortmetoden. Nyckelns ägare trycker den s k PGP fingerprint - en kontrollsumma på 16 tecken på sitt visitkort samt

på alla sina brevpapper. Den s k PGP Key ID som kan liknas vid ett slags elektroniskt personnummer. Om jag lämnar över mitt visitkort till en person som känner mig och är bergsäker på min identitet, så kan vederbörande i ett senare skede kolla att siffrorna att de verkligen stämmer med den nyckel han hämtat från nätet, eller fått via e-post.

Själva nyckeln är emellertid för lång för att någon skall bemöda sig att knacka in den via tangentbordet, nästan en halv A4-sida med allskonns skrivtecken. Det är därför man måste hämta nyckeln från ett nyckelbibliotek ute på nätet.

Signering av nycklarna

Men att träffas och byta visitkort med varandra är jobbigt och förtar hela flexibiliteten med de öppna nycklarna. Kanske mottagaren sitter på andra sidan Atlanten? Därför används i stället förfarandet med signering av nycklarna. Om en pålitlig person med sitt eget elektroniska sigill bekräftat nyckeln, så är den tämligen säker om jag litar på nyckelbegränsaren. I praktiken fungerar det här som en vidimerad namnteckning. Om två personer vidimerar blir det ännu säkrare, som när man bevitnar ett testamente utan att vittnena nödvändigtvis behöver ha läst testamentets innehåll. Om en institution skulle bekräfta att nyckeln verkligen tillhör en viss person, så fungerar denna institution som nyckelbegränsare. Om någon pålitlig person signerar många personers nycklar, så kan den personen liknas vid ett slags Notarius Publicus. Är han blott pålitlig, så kan användarna också räkna med att nyckeln är äkta.

PGP kan också användas för att kryptera dokument som vi vill behålla skyddade från insyn på hårddisken. Det är bara att kryptera en fil åt sig själv. Den kan man ju också dekryptera såsom behövt.

Det finns också ett program som kör PGP lättkört från Eudora brevprogram i Windows. Det är bara att klicka på en liten nyckel-ikon, och skriva in sin lösenordsfras, så kommer brevet att krypteras, förutsatt att man har mottagarens offentliga nyckel på sin elektroniska nyckelknippa i datorn i filen PUBRING.PGP.

Man kan också sända samma brev till flera mottagare och kryptera med vars och ens offentliga nyckel. Alla dessa dokument kan läsas av varje mottagare med vederbörandes egen hemliga nyckel.

Signering av dokument

Vid signering av ett dokument börjar man med att skapa ett s k digitalt fingeravtryck, s k checksum, kontrollsumma som räknas fram med hjälp av en matematisk algoritm, av dokumentet. Ett sådant identifierar entydigt ett dokument utan att själva innehållet behöver avslöjas. Man kan jämföra med sista siffran, kontroll-siffran, i ett personnummer som inte avslöjar något om själva personnumret.

Ett vanligt brev eller dokument signerar man oftast med sin namnteckning, men det kräver ganska goda kunskaper i förfälskning för att obemärkt ändra på ett sådant. En datafil kan i stort sett vem som helst ändra på utan att det lämnar något som helst spår!

Ett vanligt brev stoppar man i ett kuvert som klistras igen. Man kan även försegla kuvertet med lacksigill och märka sigillet så att det är svårt att öppna kuvertet utan att mottagaren ser att så har hänt. En datafil kan vem som helst läsa. Därför behövs kryptering.

Använda PGP redan idag?

För oss som har PC-datorer finns inga problem. Det är bara en fråga om att installera det och att lära sig hantera det. Det finns också PGP för Mac. Jag har ingen som helst erfarenhet av Mac, men har en speciell sida <http://www.polko.se/pgpmac.html>.

Om någon läsare till äventyrs tycker att det här med kryptering är överdrivet, tänk då på att en tjallare som sitter intagen i ett fängelse dömd till narkotikabrott faktiskt riskerar livet om någon av hans kumpaner i ligan skulle få vetskap om vad han skrivit till polismyndigheten. Jag har faktiskt översatt många sådana handlingar, av-sända från Kumlanstalten.

Själv kör jag dagligen PGP-kryptering. Det är enkelt och totalsäkert. Allt som krävs är ett normalt säkerhetstänkande och god vilja.

<8355>

Bill Leksén

En översikt av ABC-klubbens olika datorsystem

Stora förändringar har undan för undan gjorts i datorsystemet. Här kommer en översikt. Den har utarbetats av Bo Kullmar, Johan Persson och Lars Strömberg.

Monitorn

Förr skrevs alla artiklar om klubbens datorsystem under rubriken "Monitorn". Monitorn var från början ett enkelt BBS-system som utvecklades 1981 av ABC-klubbens förste ordföranden Gunnar Tidner på ABC80. 1984 byggdes systemet om till ett fleranvändarsystem baserat på nätverk och Luxors ABC802. 1990 togs den första unixmaskinen i drift. I den fanns i stort sett samma system som på ABC-systemet från 1984. Vissa delar var dock nyskrivna med kommandon som för medlemmarnas såg likadana ut som tidigare. Unixmaskinen som vi körde monitorn på var en DIAB DS90. DIAB var det företag som hade utvecklat ABC-datorerna.

SUN

1993 fick ABC-klubben sin första SUN-dator i gåva från på SUN genom Kjell Sävmarker. Den fick namnet suned eftersom den från början användes som server för CD-ROM skivor. SUN är ett av de större företag som säljer unixdatorer och arbetar med en mera standardiserad Unixdialekt än vad DIAB gjorde. När Bull köpte DIAB i början på 90-talet lades vidarutvecklingen av DIAB's unixsystem ner. ABC-klubben beslöt därför att i stället satsa på SUN som plattform för våra centrala system.

Idag har ABC-klubben sex SUN-datorer i klubblokalen, varav tre större maskiner. Fyra av dessa används för klubbens datorsystem. Tanken var att flytta den programvara som fanns på DIAB-datorn till SUN-miljön. Detta har dock inte kunnat göras varför vi nu måste lägga ner de gamla systemen.

Förändringar

Fram till hösten 1996 gick den sk monitorprogramvaran i DS90:an. Det var egentligen en kommandostyrd BBS för filhämtning. Kommandostrukturen kom från det gamla ABC-systemet. Benny Löfgren gjorde monitorprogrammet. Programbanken fanns redan då i den modernare SUN-miljön. Den var monterad över nätverket genom NFS.

När möjlighet kom att köra WWW på Internet, färdigställde Anders Brun rutiner som gör det möjligt att komma åt programbanken via WWW. Många valde då att nå programbanken via WWW.

Det gamla msg-systemet kördes också i DS90. Det var det konferenssystem som skrevs i ABC800-BASIC 1984. När vi gick över till DS90 kompilerades programmet till C-kod med hjälp av programmet BasC så att det gick att köra snabbt. Msg var det viktigaste systemet i DS90-datorn.

Sun-datorerna uppdateras

Vid en uppgradering på SUN-sidan till senaste versionen av Solaris så började DS90-datorn krascha väldigt mycket. Den hade regelbundet krånglat sedan vi hade flyttat programbanken till SUN-miljön, men nu började den krångla mycket mera. Vad som hände var att nätverks-interfacet hängde sig och ofta hela maskinen. En rutin hade förfärdigats i en av SUN-maskinerna som automatiskt startade om DS90-datorn om den krånglade. Detta fungerade dock inte i alla lägen utan man fick ibland åka till klubblokalen och vrida på en nyckel. För att göra det möjligt att köra msg felfritt så blev vi tvingade att stänga av programbanken i monitorn. Därmed försvann det största skälet att köra i monitorn, utom just för att köra msg.

LysKOM

Det hade länge funnits planer på att utveckla ett nytt msg-system i SUN-miljö. Två medlemmar började skriva sådana nya system men blev aldrig färdiga. Under sommaren 1997 drog en grupp systemoperatörer under ledning av Robert Burgess, Jan Smith och Johan Persson igång Lysators LysKOM-system. Redan några år tidigare hade vi börjat köra LysKOM på klubben i testsyfte. LysKOM är ett klient-serverbaserat konferenssystem från datorföreningen Lysator vid Linköpings Tekniska Högskola. Det har gamla QZ-KOM som förebild.

LysKOM körs till skillnad från msg som en server, där användaren hämtar texterna via en klientprogramvara på sin egen dator. Problemet var att det inte fanns några enkla klientprogram. Den mest utvecklade klienten till LysKOM är emacs-klienten och den är svår att köra för dem som inte kan Emacs.

WinLMSG för LysKOM

Under sommaren 1996 anpassade Anders Franzén WinLmsg för LysKOM. Tack vare att Anders tidigare hade valt att basera kommunikationen på TCP/IP i WinLmsg var anpassningen till LysKOM relativt enkel. WinLmsg var dock gjord för det gamla msg varför det inte stöder alla nya funktioner som normalt finns i LysKOM. Främst gäller detta att hantera texter till flera möten och medlemmar.

Många medlemmar testade LysKOM under sommaren och hösten via WinLmsg. De som var kvar i DOS kunde dock inte köra eftersom DOS-versionen av Lmsg ännu inte fungerade. I slutet av året kom Anders med nya versioner anpassade till LysKOMs sk tty-klient. De fungerar mot LysKOM även om den har vissa problem beroende på skillnader mellan LysKOM och msg. Någon vidareutveckling kommer ej att ske för DOS-Lmsg, bara felrättningar kommer att göras.

I slutet på november beslöt styrelsen att ABC-klubben skall gå över till LysKOM. För att påskynda övergången beslöt styrelsen att möten undan för undan skulle skrivskyddas i msg. När detta gjordes hade LMSG60 kommit, men den var en smula buggig. Många DOS-körare protesterade kraftigt, och ville att man skulle vänta tills en bugg-rättad version kommit. Så småningom kom LMSG61, och nu är de flesta mötena i msg skrivskyddade och alla har gått över till LysKOM. Vi bevakar gamla msg för att fånga upp eftersläntare som inte loggar in så ofta.

08-80 15 23

08-80 15 23 kopplades som aviserat vid årskiftet om till terminalservern. På slutet var det ingen som använde detta nummer eftersom man enbart kunde köra msg där. Nu kan du köra allt som man kan på 08-80 64 40 även på 08-80 15 23. Ett beslut finns att ta bort 08-80 15 23 och flytta in dessa linjer på 08-80 64 40.

Detta har ännu inte genomförts på grund av önskemål främst från dem som kör LMSG i DOS och inte har tillgång till Internet. Man har ju mycket korta uppkopplingstider för att hämta inläggen, och de vill inte stå i kö bland nätsurfarna och vänta på ett ledigt modem.

Det finns önskemål om att de som kör WinLmsg och e-post skall kunna använda 08-80 15 23. Just nu ser det ut som om vi kommer att behålla 08-80 15 23, som det är tills vi har byggt ut kapaciteten så att det inte ens blir upptaget under högtrafiktid. Du kommer alltså att kunna använda 08-80 15 23 för DOS-Lmsg, WinLmsg och e-post tills vidare.

Monitorn → Unix

Möjligheten att gå in i SUN-miljön från den gamla DIAB-datorn upphörde den 15 december. Från detta datum måste man logga in direkt till SUN-miljön. Detta är en förberedelse för dagen när vi stänger DS90 helt. Vi räknar med att göra detta den tidigast den 1 februari 1997.

Programbanken

Ända från 1981 har ABC-klubben haft en lokal programbank. För något år sedan började vi lägga upp speglingar av Internarkiv, främst Windowsprogramvara men även Linuxprogram. Vi kom så småningom underfund med att medlemmarna enkla hittar program på Internet direkt, så vi har nu bara kvar speglingar av Linuxprogramvara. Detta eftersom operativsystemet Linux ofta laddas ner i sin helhet. Den del av programbanken som var helt vår egen är beroende av att funktionärer och medlemmar lägger in program. Detta gjordes tidigare via monitorprogramvaran. När kopplingen från DS90-datorn mot SUN-miljön stängdes försvann möjligheten till att lägga in nya program i programbanken.

Nu lägger medlemmar upp program i sina hembibliotek i unix. Men de gamla programmen kan man nå via unix i /home/programbanken

Programbanken kunde alltså från hösten bara nås från unix eller från WWW. Från WWW går man in under Klubben och Klubbsidor. Kör man från en kommersiell Internetleverantör måste man ange sitt unixlogin och unixlösend för att komma in. För att hämta program från Unix, når man programbanken från /prog. Kommandona cd, dir och ls kan användas. För att hämta filer med zmodem skriver man sz <filnamn>. Anders Brun har gjort kommandona progfind och proglis som kan köras i unix för att lista samman databas som är tillgänglig från WWW.

Nytt system som databas

Planer finns att bygga upp ett nytt system. Vi får inte ta över det gamla systemet, varför så vi måste göra något nytt. Förslaget är nu att bygga upp en ny databas för programbanken baserad på den databas som medlemmarna Michael "Monty" Widenius, <1655>, och Allan Larsson, <1924>, har gjort allmänt tillgänglig på deras WWW-server <http://www.tcx.se>. Tanken är att databasen även skall innehålla informationen om filerna som finns i programbanken. Programmeringsgränssnitt för Montys databas finns för C, Python och Perl. Detta gör det möjligt för medlemmar att göra nya gränssnitt mot den nya databasen. Allt detta är dock beroende på att medlemmar ställer upp och hjälper till.

WWW Proxy

Det finns numera en proxy uppsatt på klubben. En proxy används bl a för att få bättre prestanda när du kör WWW eller FTP. Detta åstadkoms genom att den har en stor buffert, några gigabyte, där de mest lästa sidorna eller filerna lagras lokalt.

Från början installerade vi Harvest som proxy. Eftersom det inte fungerade bra i alla lägen så bytte vi till Squid. Du får bara använda proxyservern om du kör Internet direkt mot ABC-klubben via 08-80 64 40. Kör du via någon annan provider, t ex Tele2 eller Algonet, får du använda deras proxyserver om de har någon. Om du försöker använda klubbens proxyserver när du kommer in utifrån, innebär att du helt och hållet förlorar effekten. Nätverksmässigt blir det en stor omväg.

Att använda proxyn

Så här gör du för att dra nytta av proxyn här på klubben. Anvisningarna är gjorda för den engelska versionen av Netscape och för den svenska versionen av Internet Explorer. Detta för att Netscape 3.0 ännu inte finns på svenska.

Netscape

1. Välj menyvalet "Options", sedan "Network Preferences..." och därefter fliken "Proxies".
2. Kryssa nu i rutan framför "Manual Proxy Configuration", klicka därefter på "View ...".
3. I rutorna efter "FTP Proxy:" fyller man i "www.abc.se" resp. "8080". Fyll även i samma värden efter "HTTP Proxy:".
4. I rutan efter "No Proxy for:" anger man "www.abc.se www.snus.se". Notera att det är ett mellanslag mellan namnen.
5. Klicka sedan "OK", "OK".
6. Välj menyvalet "Options" och sedan "Save Options". Denna option behövs inte i vissa version av Netscape 3, bl a Windows95. Den behövs i Solaris-versionen.

Microsoft Internet Explorer

1. Välj menyvalet "Visa", sedan "Alternativ..." och därefter fliken "Anslutning".
2. Nu syns det en kategori för "Proxy server", kryssa i rutan framför "Anslut via en proxy server", klicka sedan på "Inställningar...".
3. Nu ser du ett fönster med två kategorier, "Servrar" och "Undantag". I kategorin "Servrar" så skall du i rutorna efter "HTTP:" och "FTP:" fylla i "www.abc.se" resp. "8080". I kategorin "Exceptions" så skall du i rutan efter "Använd inte proxy-servern för adresser som börjar med:" fylla i "www.abc.se;www.snus.se". Notera att det är ett semikolon mellan namnen.
4. Klicka sedan "Ok", "Verkställ" och sedan "Ok".

Upphandling av telefoni-tjänster

ABC-klubben håller på med en upphandling av telefoni-tjänster. Upphandlingsunderlag skickades ut till Telia, Tele2, GlobalOne, MFS, Finish Telecom och Telenordia i december. Om vi byter leve-

rantör från Telia till någon annan så innebär det att vi måste byta telefonnummer för modempoolen.

56 Kbit-modem och ISDN

Som annonserades på inbetalningskortet för 1997 så planerar ABC-klubben att satsa på teknik för de nya 56 Kbit-modemen. I dagsläget har både US Robotics och Rockwell till ITU förslagit standarder för 56 Kbit-modem. Ingen har dock levererat någon sådan teknik. Många leverantörer ställer upp bakom Rockwell, men USR har en stor marknadsandel och har lovat att anpassa sin lösning till Rockwells lösning.

56 Kbits-modem är en split-speed-lösning där du tar emot i 56 Kbit och sänder i 28 Kbit. För att kunna köra det måste man på serversidan ha en helt digital ISDN-PRI-anslutning. Det innebär ny hårdvara för detta på klubben och ett särskilt telefonnummer. Den vägen kan man köra både 56 Kbits-modem och ISDN. Styrelsen har ännu inte tagit ställning till en eventuell avgift för medlemmarna att köra 56 Kbits-modem eller ISDN eftersom upphandlingen av hårdvaran ännu inte har kunnat avslutas.

För att köra detta behöver du ett modem som är anpassat till 56 kbit och en anslutning via AXE. Du kan använda ett US Robotics Courier modem som kan uppgraderas via flash. Nyare Sportser-modem kan du uppgradera genom att byta prom. För Rockwellbaserade modem måste du nog byta modem eftersom Rockwells lösning är chibaserad.

ZIP-drive och HP Colorado T1000e

ABC-klubben har nu en ZIP-drive som kan anslutas till PC eller Macintosh. I princip kan den också gå att ansluta till Sleipner/SUN.

En HP Colorado T100e bandstation har köpts in. Den tar band av type Travan och mindre. När den är installerad kommer de som har sådan utrustning att kunna tanka program från klubblokalen på dessa medier.

Nya lösenord

I och med att vi lägger ner den gamla DIAB DS90-datorn kommer alla medlemmar bara att ha ett enda lösenord. Det är då unixlösenordet som gäller. Små och stora bokstäver är inte samma sak i Unixlösenord så har du ett lösenord som är

msg456 så får du inte skriva MSG456. LysKOM använder Unixlösenorden.

Det finns förslag på att ABC-klubben i framtiden skall skicka ut lösenord enbart per papper till dem som har glömt sina lösenord. Detta kommer troligen att genomföras i början på året. Det innebär att vi skickar ut nya lösenord med B-post. Kom därför ihåg vilket lösenord du har, för glömmmer du bort det så kan det ta upp till två veckor innan du får ett nytt.

Bildläsare

En bildläsare är inköpt och placerad i klubblokalen. Vill du scanna in en bild åt dig själv så är du alltså välkommen till klubblokalen och att, efter instruktion, använda scannern. Scannern klarar både färg och svart/vitt. Den klarar vanliga kort, och alla typer av film, dia-film och negativ färgfilm samt svart/vitt negativ film. Vill du scanna in en bild som du tagit, till exempelvis din hemsida, behö-

ver du inte först göra en kopia. Det går utmärkt att scanna in bilden direkt från filmen, oavsett filmtyp. Pappersbilder är dock att föredra. Har du inte möjlighet att komma till klubblokalen så kan du skicka bilder eller dia, eller negativ och bifoga disketter till ABC-klubbens kansli, så ordnar vi scanningen åt dig och skickar tillbaka bilder/film och disketter med bildfiler på. Tala om i vilken storlek du vill ha respektive bild samt i vilket filformat du vill ha bilden. Skicka inga diabilder i ramar. Ta ur diat ur ramen först. Vi kan dock inte ta på oss något ansvar för förkommna bilder eller negativ. Så här i början begränsar vi oss till max fem bilder per medlem och skanningstillfälle. Du kan alltså inte skicka en film om 36 bilder och be att få alla inscannade på disketter.

<1789> Bo Kullmar,
<2397> Johan Persson och
<7872> Lars Strömberg

LysKOM:s historia och tekniken bakom systemet

Historia

KOM uppfanns strax efter tidernas begynnelse i Stockholm, ordet är en uppmaning att komma, men man kan också tolka det som en sammandragning av dator-Konferenssystem. KOM är en speciell smak av vad som i dag ofta kallas BBS. KOM är ett öppet forum för diskussioner i alla tänkbara ämnen, och i en del andra också, för den delen.

KOM kördes för länge sen under TOPS-10 på datorcentralen QZ i Stockholm och Eskil Block blev faktiskt fälld för förtal en gång. Resten är historia, i dag ser världen annorlunda ut. Nu finns inte QZ, men efterföljaren Super-KOM drivs av ett separat bolag. En look-alike-but-worse klon finns också och heter Porta-KOM.

I Linköping på Universitetet fanns både ett och två KOM som var kopior av Svenska KOM från QZ. När så TOPS-maskinerna gick i graven och framsynta lysiter (det är medlemmar av Lysator) insåg att abstinensen skulle bli allt för svår, sattes ett projekt i gång att skriva ett nytt KOM som likt en Fågel Fenix skulle resa sig ur det förkolnade minnet av Svenska KOM. Sålunda föddes Lysators KOM, eller LysKOM som det kommit att kallas.

Teknik

LysKOM arbetar helt modernt med en central databas-server där alla meddelanden lagras och varje användare kör ett klient-program som kopplar sig till servern över Internet. LysKOMs server är skriven i C under UNIX. Den äldsta fungerande klienten är skriven i GNU Emacs Lisp, men numera finns det också en fristående klient som kallas ttykom och några andra mer eller mindre färdiga klienter.

Riktigt i detalj hur du ska bära dig åt för att börja köra KOM går inte att berätta i den här korta presentationen. Det får andra artiklar i ABC-bladet berätta. Om du redan har GNU Emacs, så kan du börja med att göra anonym FTP mot ftp.lysator.liu.se och leta nånstans under filkatalogen pub/. Där ska det finnas en klient lyskom.el och lite dokumentation. Klienten ttykom ska också finnas i närheten. Vi tar naturligtvis inget ansvar för nånting.

Lars Aronsson
laronsson@lysator.liu.se

Vad är ett KOM-system?

Här följer en kort beskrivning av de olika begrepp som kan vara bra att känna till när man vill köra LysKOM.

Personer

Det är LysKOM-personerna som kan läsa och skriva inlägg. Första gången man går in i KOM får man skapa en ny person som man sedan kan använda i det systemet. Personen kopplas till den fysiska personen genom ett lösenord. För detta lösenord gäller allmän lösenordspraxis.

Som ny person i KOM förväntas man skriva en presentation om sig själv, som ger de övriga KOM-läsarna några upplysningar om vem man är och hur man kan få tag på personen. Här kan man lämpligen skriva sitt riktiga namn om man av någon anledning inte vill ha det som KOM-personnamn.

Det betraktas som väldigt oartigt att skriva inlägg helt anonymt, dvs utan ledtråd i namn eller presentation till vem man är. KOM-läsarna reagerar på olika sätt; några skickar brev och påpekar försvaret att det inte står i presentationen vem man är. Några andra nöjer sig med att titta efter vilket konto man kör från. KOM ger ingen garanterad anonymitet.

Varje KOM-person har ett nummer, som är personunikt i systemet. Numret används av servern för att hålla reda på vem personen är, och det är personnumret som kopplas ihop med inläggsskrivande och -läsande. Man kan alltså byta namn på sin KOM-person, men behålla sin status, eftersom servern känner igen numret. Detta nummer är dessutom mötesnumret för personens brevlåda.

Texter och inlägg

Texterna i LysKOM kallas inlägg. Ett inlägg kan ha en eller flera mottagare, där varje mottagare är ett möte.

Om man på något sätt vill reagera på ett inlägg; svara på en fråga, lägga till nya fakta eller replikera ett debattinlägg, kan man kommentera inlägget. Det skapas då en länk mellan dessa inlägg så att det är lätt att läsa inlägg som hör ihop tillsammans. De flesta klienter visar kommentarer till inlägg i samband med inlägget. Det

går också lätt att se vad ett inlägg kommenterar genom att man på ett enkelt sätt kan återse det kommenterade inlägget. Därför är det också praxis att man inte inkluderar den kommenterade texten i sitt eget inlägg.

Det första inlägget i en kommentarskedja kallas originalinlägg eller rotinlägg. Sedan följer kommentarer och fotnoter (en fotnot är en speciell kommentar, och kan bara skrivas av den som skrev det fotnoterade inlägget). Man kan naturligtvis fortsätta kedjan genom att kommentera kommentarer och fotnoter, och ett inlägg kan ha flera kommentarer (men inte fler än 127 stycken).

Varje inlägg har ett för systemet unikt inläggsnummer. Det används av systemet för att skapa referenser mellan inläggen och deras kommentarer, och av KOM-läsare för att hänvisa till ett visst inlägg som kanske innehåller just det man vill ha.

Möten

Inläggen i KOM sorteras i olika möten, som handlar om olika saker. De kan jämföras med något slags elektroniska anslags- och skyltar där det står "Pedagogik", "Mail på in- och utsidan" osv. Man bestämmer sig för vilka slags inlägg man vill läsa genom att bestämma vilka möten man vill vara medlem i. En uppfattning om vad ett möte handlar om kan man få av mötets namn och dess presentation.

Det finns olika typer av möten. De faktaorienterade, "seriösa" mötena behandlar varsitt ämne. Naturligt nog finns det väldigt många datororienterade möten; om operativsystem, programspråk, program, hårdvara och datajuridik. Men det finns också möten för att diskutera pedagogik, dans, krukväxter och vad annat man kan tycka vara värt att veta mer om.

De allmänna mötena, där man kan fråga (Frågor och Svar) och diskutera (Fritt Forum) allmänna saker finns i de flesta KOM-system under olika namn (namnen inom parenteser anger mötesnamnen i Lysators LysKOM).

Mötena Presentationer (av nya) möten och Presentationer (av nya) medlemmar fångar upp presentationerna som skrivs.

Det finns möten som behandlar aktiviteter inom olika föreningar, diskussionsmöten om olika företeelser i och omkring Linköping och andra orter, möten som fungerar som träffpunkt för grupper av människor och möten som samordnar folk, t ex för matbeställningar.

En grupp av möten används mest för tidsfördriv (eller rekreation, som det så fint heter). Man kan spela schack, luffarschack eller lösa rebusar och gåtor i olika möten.

En annan grupp av möten är mer till för att avreagera sig om man känner sig ovanligt glad, ledsen, trött eller på något annat sätt har behov av att ge utlopp för någon känsla. Mötena Plötsliga * (där * kan vara: glädjeyttringar, aggressioner, insikter, plötsligheter osv) tar emot sådana utbrott. Det finns också möten för den som vill avreagera sig över någon viss företeelse. Dessa möten har ofta efterleden "frustrationsutbyte" (t ex Telia frustrationsutbyte).

En särskild sorts möten är brevlådorna. De är starkt kopplade till KOM-personerna genom att de har samma namn, och inlägg som man skriver i dem kallas brev. Men förutom att de är knutna till en viss person skiljer de sig inte nämnvärt från andra slutna möten.

Mötenas organisatoriska indelning

För varje möte kan man bestämma vem som får läsa eller skriva i det - och dessa variabler är oberoende av varandra. Man kan alltså få skriva i ett möte som man inte får läsa och vice versa, men det kanske inte alltid är så givande.

Ett möte som alla får läsa i kallas ett öppet möte. Det enda man behöver göra är att bli medlem i mötet, så får man automatiskt läsa alla texter i det.

Man kan begränsa medlemskapet så att deltagare måste ansöka hos mötesorganisatören om att få bli medlem. Detta är vanligt t ex för föreningarnas möten eller andra projekt där man vill ha lite mer kontroll över vilka som läser texterna.

Skrivrättigheter till ett visst möte kan sättas till att vara alla KOM-personer eller bara medlemmarna i ett möte (samma som mötet man begränsar eller något helt annat). Den största begränsningen är om bara en person (eller rättare sagt bara medlemmarna i personens brevlåda) får skriva i mötet.

Det finns också en typ av möten som kallas hemliga eller skyddade. De får man varken läsa eller skriva, eller ens veta om, om man inte är medlem i mötet.

Originalmöten är möten som det bara ska skrivas originalinlägg i. Kommentarer till dessa styrs över till mötets supermöte, och fortsatt diskussion sker där. Detta arrangemang är bland annat till för att man t ex ska kunna läsa nyheter, men slippa alla kommentarer runt nyheten.

Mötenas organisation

Varje möte har ett mötesnummer, som används av servern för att koppla ihop mötets namn med dess status (vilka inlägg som hör dit osv).

Varje möte har också en organisatör, ibland kallad mötesadministratör (MAD), eller moderator. Den personen har formell rätt att flytta eller radera inlägg från mötet, addera och utesluta medlemmar i mötet samt skyldighet att hålla mötets presentation aktuell. Olika möten modereras olika hårt beroende på mötets karaktär och organisatörens ambition. Organisatören bestämmer också hur länge inläggen får vara kvar i mötet samt vad mötet ska heta och lite annat.

Vem som helst kan skapa ett nytt möte, om man tycker att det behövs. Detta gör KOM-systemet dynamiskt, men manar också till eftertanke och ansvar. Den som skapar mötet blir automatiskt organisatör för det tills han eller hon ändrar det.

Inläggshantering och inläggs livslängd

Då man har läst ett inlägg gör servern en läsmarkering, vilket gör att man inte behöver läsa om inlägget nästa gång man kommer till det mötet. Varje möte anger en livslängd för inlägg i det mötet, och när ett inlägg blivit äldre än så rensas det bort. Om ett inlägg har flera mottagare ligger det kvar så länge som den längsta livslängden hos mottagarna.

Det finns ett sätt att hindra att inlägg rensas bort på det här sättet. Om man hittar ett inlägg som man väldigt gärna vill ha kvar i KOM-systemet kan man markera det. Då upphör möteslivslängden att gälla för inlägget, utan det finns kvar så länge någon har markerat det.

Vissa typer av inlägg markeras av servern för att hållas kvar. Det är till exempel den senaste versionen av personers och mötens presentationer samt lappar på dörrar, som anses vara så viktiga att de ska finnas även om de råkar vara äldre än inlägglivslängden i respektive möte.

Meddelanden

Om man väldigt snabbt vill ha fram information till alla, en grupp KOM-läsare eller någon enstaka person, kan man sända ett meddelande. Det visas direkt på skärmen oberoende av vilket möte personen/personerna står i - under förutsättning att vederbörande är inloggad just när meddelandet sänds. Meddelanden sparas inte

som texter i servern, utan skrivs endast ut på skärmen.

Det finns tre typer av mottagare till meddelanden. Man kan skicka ett allmänt meddelande, som går ut till alla inloggade KOM-läsare. Om man tycker att det är en för stor grupp går det att skicka ett gruppmeddelande, som adresseras till ett visst möte och visas för alla KOM-läsare som är medlemmar i detta möte (man behöver dock inte stå i det mötet för att få meddelandet). Ärenden av privat natur avhandlas hellre med personliga meddelanden, som adresseras till en KOM-person. Dessa adresseringar kan göras med användande av namnen eller mötes- och personnumren.

Det går inte att stänga av mottagningen av meddelanden. Av denna anledning bör man vara ytterst restriktiv i användandet av allmänna meddelanden. Gruppmeddelanden eller personliga meddelanden är att föredra - eller ett inlägg i något möte.

Lapp på dörren

Om du ska vara borta från KOM en tid, eller av någon annan anledning vill meddela något som gäller för dig under en viss tid, kan du sätta en virtuell lapp på dörren. Där kan du tala om varför du är borta och hur man kan nå dig. Lappen blir ett inlägg i mötet Lappar på dörrar. Dessutom visas den för varje person som tittar på din status, samt för den som vill skriva ett brev till dig.

ABC-klubbens nya konferenssystem LysKOM

Under mer än 10 år har ABC-klubbens konferenssystem msg rullat. Det skrev ursprungligen av Bo Kullmar i ABC-basic och kördes på klubbens ABC-maskiner. Senare har den med en s k basic-till-C-konverterare "bascats" dvs omvandlats till en C-kod som kunde köras på klubbens DS90. Men den maskinen har blivit allt skröpligare, stödet för den har upphört.

Man har länge talat om att försöka skriva om msg-programmet till unix-miljön, men det har inte blivit av. När man nu måste ersätta systemet bestämde sig styrelsen för att gå över till LysKOM.

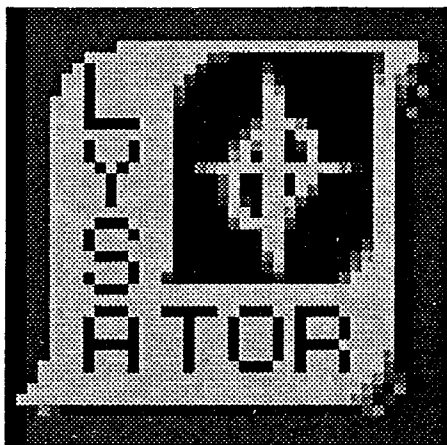
LysKOM

LysKOM är ett KOM baserat konferenssystem skrivet av några medlemmar i en av datorföreningarna vid Linköpings universitet och tekniska högskola, Lysator. Precis som MSG är systemet skrivet för att efterlikna det första KOM systemet, vilket gick på ett TOPS-10 system hos datorcentralen QZ. MSG och LysKOM är därför ganska lika från användarens synvinkel.

Klient/server modell

LysKOM är dock till skillnad från MSG byggt enligt en klient/server modell. Man hanterar alltså servern via ett särskilt program, klienten. Vem som helst får skriva

en klient. Det skrivits många olika klienter. I de flesta klienter loggar man antingen med sitt namn eller som "Person



medlemsnummer". Mot vårt system gäller det s k UNIX-lösenordet, har du inget sådant rekommenderas du skriva ett brev till kansli@abc.se eller om du inte har tillgång till email, ringa klubblokalen.

tty-klienten

Den klient som är mest lik gamla msg är en som kallas tty-klienten. Deen är huvudsakligen skriven av två lysiter (medlemmar i Lysator) vid namn Thomas Bellman och Linus Tolke. För att vi skulle kunna använda den har jag varit inne och ändrat en hel del i den och jag räknar med att fortsätta med det. För att köra tty-klienten väljer man (L)ysKOM i vår UNIX meny.

Emacs-klienten

Den i mitt tycke bästa klienten och den som används mest nere i Linköping är en klient kallad Emacs-klienten. Den är skriven i Emacs LISP varför den även kallas elisp-klienten. För att kunna använda den måste man vara ganska van vid Emacs, och jag rekommenderar inte medlemmar i allmänhet att börja med den. Emacs är den mig veterligen mest avancerade text editorn. Dock är den inte speciellt nybörjarvänlig. För att starta denna klient kör man "emacs -l lyskom -f lyskom" vid ett UNIX shell.

WWW klient

En klient som jag hoppas ska hjälpa till att locka många av våra ännu icke KOM-körande medlemmar hitta LysKOM är WWW-KOM. Denna klient är ännu inte färdig, men den som vill testa den kan hitta den bland våra klubbsidor på <http://www.abc.se>.

LMSG och WinLMSG

Förutom dessa klienter har Anders Franzen anpassat både LMSG och WinLMSG för att köra mot LysKOM.

LMSG körs via en modemuppkoppling mot tty-klienten, medan WinLMSG pratar direkt med LysKOM servern. Till skillnad från ovanstående klienter är Anders klienter gjorda för offline läsning varför medlemmarna rekommenderas att använda hans klienter. Anders har gjort ett jättejobb i att få dessa klienter nybörjarvänliga.

Dock är det nyttigt om alla ändå testar att köra direkt mot någon terminalbaserad klient för att få ett hum om hur de fungerar.

Andra klienter

För en lite mer komplett lista över klienter och dess skillnader rekommenderar jag <http://www.lysator.liu.se/lys-kom/klienter/klienter.html>. En av fördelarna med LysKOM är att den som inte är nöjd med någon klient kan skriva en egen, för den som vill finns protokoll specifikationerna i <ftp://ftp.lysator.liu.se/pub/lys-kom>.

Nya funktioner

Som jag nämnde tidigare var LysKOM till stor del baserat på QZ-KOM. Man har tagit med en hel del funktioner från QZ-KOM som Bo valde att inte implementera i MSG. Detta har av naturliga skäl väckt blandade känslor hos medlemmarna inte minst därför att flera av de nya funktionerna inte fungerar i LMSG och WinLMSG. Jag ska försöka förklara de viktigaste skillnaderna.

Flera möten

En av de största skillnaderna är att en text kan tillhöra flera möten. Ofta när man skriver en text passar den in i flera möten. I gamla MSG blev man då tvungen att välja ett möte (och således riskera att förlora intresserade läsare) eller lägga det i flera möten (och således tvinga de som var medlemmar i flera av dessa möten att läsa texten flera gånger). I LysKOM skriver man texten i ett möte och kan samtidigt lägga den i alla passande möten. Även om läsaren är med i flera av dessa möten behöver han bara läsa texten en gång. P.g.a. detta har en text både en globalt textnummer och ett textnummer i varje möte det tillhör. När man ska referera till en text är det lämpligt att ange det globala textnumret.

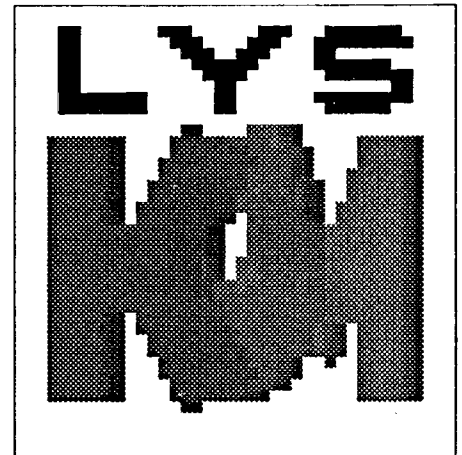
I LysKOM är alla personers brevlådor slutna möten, vilket medför att man kan låta en text vara både inlägg och brev samtidigt. Detta kan vara bra t.ex. när man inser att en diskussion sparat utanför mötets område och vill flytta texten till ett annat möte samtidigt som man inte vet om de man diskuterar med är med i det andra mötet. Då låter man helt enkelt låta inlägget tillhöra både det nya mötet och brevlådorna till berörda personer.

LysKOM stöder även något kallat fotnoter. Ifall du kommit på att det var något du glömt skriva i en redan insänd text, kan du lägga till en fotnot. Den kommer då upp när någon läser din text.

Mötesadministration

I LysKOM kan alla skapa egna möten. För att hindra att vi får mängder med onödiga möten har dock styrelsen beslutat att man måste få tillstånd först. Det sker genom att man föreslår mötet i "(Förslag till) nya möten".

När man skapar ett möte blir man (eller egentligen medlemmarna i ens brevlåda, normalt endast en själv) administratör för mötet. Administratörsskapet kan man dock



överlåta på medlemmarna i något annat möte om man vill. Som administratör ser man till att diskussionerna i mötet hålls inom mötets ramar. För att kunna göra detta har man extra privilegier i de möten man administrerar, bl a

- ta bort inlägg ur mötet
- besluta hur länge inlägg i mötet ska sparas
- sätta lapp på dörren/presentation för mötet
- radera mötet
- ändra mötestyp, supermöte och namn på mötet
- utesluta medlemmar ur mötet

De senare alternativen kan kräva speciella tillstånd, men man har den tekniska möjligheten.)

Följande mötestyper finns:

- Öppet alla kan bli medlemmar
- Slutet man måste bli insläppt av administratören
- Skyddat mötet syns bara för mötesmedlemmarna
- Anonymt anonyma texter tillåts
- Original kommentarer tillåts ej

Försöker man skriva en kommentar i ett original möte hamnar det i mötets supermöte.

Styrelsen har beslutat att skyddade och anonyma möten inte ska vara tillåtna i vårt KOM och att slutna möten kräver styrelsens tillstånd.

För att få reda på vem som är administratör för ett möte använder man i tty-klienten och Emacs klienten kommandot "Status (för) möte".

Presentationer

LysKOM hanterar presentationer lite speciellt för att man lätt ska kunna hitta dessa. I databasen för alla möten står det vilken text som är presentation för mötet. Även om LysKOM behandlar personer och möten på samma sätt (alla har sitt nummer) har klubben delat upp presentationsmötena i "Presentation (av nya) medlemmar" och "Presentation (av) möten".

I det första hoppas jag att alla skriver en presentation av sig själva så vi lär känna varandra. Det andra borde alla medlemmar genast gå in i. För att läsa en presentation använder man kommandot "Återse presentation".

Lapp på dörren

Om du tex ska resa bort och vill hänvisa till ett telefonnummer kan du sätta en s k lapp på dörren. Denna kommer att visas när någon försöker skicka ett brev till dig (förutsatt att klienten stöder denna funktion) eller slår status på dig.

Markera texter

Ifall du läser online och hittar ett inlägg du vill läsa senare kan du markera texten. Texten kommer då upp när du läst klart alla andra inlägg eller speciellt väljer att återse de markerade.

Jag känner bara till en klient som fn stöder detta, Emacs klienten, men när du läser detta har jag förhoppningsvis hunnit lägga in funktionen i tty-klienten. Markerade inlägg raderas ej.

Prova LysKOM

Inget system är utan buggar och våra klienter är fortfarande under intrimning. Jag hoppas att allt fler av klubbens medlemmar vill prova LysKOM. Precis som med msg bör man dock vara försiktig, KOM är en otäck drog som är starkt vanebildande :-).

<8839>

Robert Burgess

OFFKOM - ett alternativ till LMSG?

Länge har windowsanvändare kunnat köra offline och med grafiskt användargränssnitt mot klubbens konferenssystem, medan vi Mac- Linux- och Unixanvändare fått nöja oss med radbaserade program online.

Nu när klubben bytt till LysKOM tyckte jag därför att det var hög tid för åtminstone Linux- och Unixanvändare att få tillgång till något liknande. Resultatet heter offkom.

Offkom är alltså ett programpaket som gör det möjligt att hämta hem och lämna meddelanden i ABC-klubbens LysKOM-system i bulk och sedan kan man läsa, kommentera och skriva nya inlägg när man är nerkopplad. Och detta i ett GUI-program.

Version 0.3

Offkom är emellertid ännu under utveckling. Det är inte mer än en månad sedan den första prototypen såg dagens ljus. För närvarande gäller version 0.3. Så de som väljer att testa offkom får räkna med att allt ännu inte fungerar perfekt. Offkom fungerar dock så pass bra att det är fullt användbart. Personligen har jag helt gått över till offkom.

Vad är då offkom närmare bestämt? I princip kan man säga att offkom består av två delar. Den ena delen sköter hämtning och lämning av inlägg. Den skriver också om inläggen till ett format läsbart av offkom. Sändardelen är ett automatiserat interface till en LysKOM-klient som heter nilkom.

Den andra delen är en GUI-läsare, i vilken man med hjälp av musen klickar sig fram mellan möten och inlägg. Med hjälp av denna kan man också kommentera och skriva nya inlägg.

Systemkrav

Vad krävs för att kunna köra offkom? För det första måste man vara medlem i klubben. Dessutom krävs en internetkoppling eftersom kommunikationen med LysKOM-servern körs över tcp/ip.

Man måste också installera klienten nilkom. Dessutom måste man ha tillgång till de skriptspråk som offkom är skriven i. Dessa är bash, perl, expect och tcl/TK. Alla dessa finns lätt tillgängliga för Linux och andra Unix-dialekter. Offkom använ-

der också några tämligen Unix-specifika rutiner, så som cat och touch.

Installation

Först och främst måste man först installera nilkom. Nilkom är en tty-klient skriven i tcl/TK som använder kom++-biblioteket för att kommunicera med servern. Den finns att hämta på ftp.lysator.liu.se och den kompilerar fint. Senaste versionen, och den som används av offkom, är kom++0.7.

Jag har också lagt upp en binär, nilkom-bin.tar.gz. Den är kompillerad på en Linux och jag har ingen aning om den funkar på någon annan maskin än min egen. Prova.

Vägen till nilkom är hårdkodad i skriptet offsend till /usr/bin/local. Placerar du den någon annan stans måste detta ändras.

Nilkom-binären och offkom-paketet finns att hämta antingen på klubben i min hemtakatalog /home/m9339/ftp eller på ftp.mc.hik.se/pub/users/mia95anp.

Installera

För att installera offkom packar du upp paketet i en katalog där du har en bin-katalog som ligger i ditt PATH, tex /usr/local eller \$HOME om du har en bin-katalog där. Tex med

```
tar -xvzf offkom0.2.tar.gz
```

Du får då filerna

offkom	offlineläsare,
tcl/TK offlist	underrutin till offkom,
perl offrew	sköter inskrivning av inlägg
perl offsend	hämtning och lämning
expect offstart	startskript som sköter alla rutiner vid hämtning och lämning, bash

Sedan måste du skapa filen .offkomrc i din hemkatalog. I denna ska ditt användarnamn och lösenord ligga. Skriv enbart in detta, på varsin rad, tex

```
p användarnummer unix-lösenord
```

Sedan måste du skapa katalogen .offkom under din hemkatalog och i denna skapa katalogen ut.

```
mkdir .offkom cd .offkom mkdir ut
```

Om du har perl eller tcl/TK eller expect eller wish på några andra ställen än /usr/bin/ måste du ända vägen till dessa i respektive skript.

Du måste också ställa in kom.abc.se som din defaultserver i nilkom. Det görs i filen /usr/local/share/tclkom/0.7/start_nilkom.tcl. Eller genom att ändra en rad i skriptet offsend.

I version 0.3 kan offkom hantera egna inlägg bättre. Dessa läggs i det möte de tillhör men med ett slumpmässigt genererat nummer. Därför måste man också fylla i sitt namn i skriptet offsend. Det görs under variabeln name.

Nu kör vi

Hur använder man offkom? För att hämta och lämna inlägg använder man offstart. Det kan man göra manuellt från ett xterm-fönster genom att skriva:

offstart

eller t ex genom att kalla på den i ip-up. Det går bara att hämta om man har en tcp-ip förbindelse uppe.

Offstart eller egentligen offsend hämtar hem alla olästa inlägg, men enbart ur möten där man redan är medlem. Det går inte att bli medlem eller gå ur ett möte med offkom. offstart och underskript sköter allt nödvändigt arbete.

För att läsa inlägg och skriva egna startar man offkom. Då ser man en lista med möten. Därifrån kan man dubbelklicka på det möte man vill se inläggen i. Då listats inläggen i det mötet.

De möten som fått nya inlägg under senaste hämtningen av offsend är markerade med symbolen @. För möten visar denna enbart att offsend lagt in inlägg i mötet senast den var aktiv. När man väl gått till mötet *en* gång försvinner markeringen, även om det fortfarande finns olästa inlägg.

Man kan läsa inlägg antingen genom att dubbelklicka på inläggsraden eller använda knappen "Nästa". För att titta i andra möten används knappen "Lista möten". Och så kan man fortsätta. Olästa inlägg är markerade med symbolen "@".

När man är i ett möte kan man kommentera eller skriva ett nytt inlägg med respektive knapp. Trycker man på Kommentera blir det en kommentar till det inlägg som är markerat. Trycker man på Inlägg gör man ett nytt inlägg. Det går för tillfället enbart att skriva ett inlägg åt

gången (alltså mellan en hämtning/lämnning med offstart) i varje möte. Och en kommentar per inlägg.

När man klickat på någon av knapparna startas emacs (det går så klart att starta någon annan editor, men då måste man just nu ändra i skriptet). offsend bryter tyvärr inte raderna. Det blir problem om man tex använder emacs i fundamental mode, vilket är default i offkom. För tillfället får man lösa det genom att kalla på en annan editor, eller genom att det första man gör när emacs startar ställa om den till auto-fill-mode med kommandot: M-x auto-fill-mode

Är det en kommentar får man upp en textfil med mötesnamnet högst upp. Rör inte detta. Man skriver då sitt inlägg från andra raden. (Ännu finns inga citeringsmöjligheter).

Är det ett inlägg får man upp en fil där ordet Ärende står på första raden. Skriv in ditt ärende där (glöm ej mellanrum mellan ärendet och "Ärende:"). Inlägget skrivs sedan på rad två och nedåt.

När du sparar inlägget (eller kommentaren) kommer en dialog som frågar om du vill skicka det (vilket innebär att det läggs in i din ut-katalog och att offsend kommer skicka iväg det vid nästa uppkoppling) eller om du vill slänga det, eller ändra på någonting.

När inlägg och kommentarer väl är inskickade läggs originaltexten in i respektive möte med ett slumpmässigt genererat nummer. Detta motsvaras alltså inte av det nummer inlägger fick i LysKOM-servern. Något sätt att spara sitt eget inlägg i äkta LysKOM-format finns ännu ej.

Uveckling pågår

Offkom är som sagt ännu under utveckling. Det vore därför roligt att höra om någon har någon nytta av offkom. Bugg-rapporter är mycket välkomna. Ännu mer välkommet vore förstås om fler ville hjälpa till att utveckla offkom.

Kända problem

Programmet hanterar inte selektion särskilt bra. Det innebär att markering av möten och det inlägg man för tillfället läser inte alltid stämmer. Detta verkar vara ett problem med TKs listbox.

Klubbens paranteshysteri vid namngivande av möten ställer också till problem. Möten som börjar med en parntes, t ex (abc-kubben) Datorsystem, hanteras inte bra.

Planerade tillägg

Inbyggd editor, Sökfunktion, Brev-funktion, Gå in och ur möten offline.

Upphovsrätten till offkom är min. Därremot är den licensierad under GPL. Det innebär att vem som helst får göra vad som helst med offkom så länge detta också görs fritt tillgängligt.

<9339>

Peter Antman

Låt inte postlådan bli för stor

Lärde mig något nytt i klubbens möte MAIL Att om man inte regelbundet tömmer brevlådan och det ansamlas brev till en mängd av 50 kB så får man varningsbrev och efter 10 dagar raderar de bort breven. Detta därför att det inte skall ta en massa plats.

Jag hade tur som bara var på sjukhuset 2 dagar. Jag har ju all min post eftersänd till ABC-klubben från Algonet. Eftersom jag är med i LANTRA så blir det en helvetisk massa post, men nu är jag så smart att jag prenumererar på LANTRA index och får en liten brevlista med en förteckning över 200 inlägg med indexnummer, ärendemening och själva e-postbrev-huvudet (e-mail-header).

Sedan kan jag välja ut vad jag vill läsa och nästa gång jag loggar in har jag fått de inläggen.

Om man är borta

Nu har jag lärt mig att om man inte skall tömma brevlådan på ett tag, så skall man skriva till postmaster@abc.se och be honom härbärgera breven, eller om man kan be honom lägga in någon mailrobot som säger att man är på semester eller dylikt. Det finns kommandon för detta, men det är svårt att få den store BK att tala om hur man gör exakt i vart fall så att man begriper det i praktiken.

<8355>

Bill Leksén

MSG -utdrag

Här kommer nu ytterligare en omgång av utdrag från MSG-systemet. Vi har denna gång också börjat att ta med utdrag från LysKOM. Detta har också markerats vid varje mötesrubrik. Denna gång har skaran av kompetenta utdragare varit Bertil Engdalen <8634>, Lars Gjörling <6825>, Marianne Funayama <9619> och Erik Rowley <9880>. Man skall då betänka att en liten kvarvarande text även betyder att man har fått sålla ut ur en stor textmassa.

Redigeringen har även denna gång innefattat att avslutande utvidningar av signaturer ibland tagits bort. Likaså har citat tagits bort där detta inte försvårar förståelsen av inläggen. Dessa har ju en annan funktion on-line än vid denna form av redovisning.

Anledningen att fortfarande ha kvar dessa utdrag är inte bara som en service för de av våra medlemmar som inte har modem, eller ännu inte kör mot Alvik och hämtar och läser texterna on-line, utan lika mycket som referenstagare för de som redan kör. Många medlemmar med modem har vittnat att de har funnit mycket i de publicerade utdragen från någon tid tillbaka, när man väl fått fatt på dem, varit som en stor kunskapsbank. En annan orsak till att de som inte kör har något svårare att lämna synpunkter i Alvik. :-) Redaktionen

Möte Medforum

(Text 9215) Marcus Strömberg <9370>
Ärende: Arbetsdelegering
TC> Jag har förstått att inte alla gjort så. Istället har ABC-klubben av många nya medlemmar betraktats som en Internet-leverantör bland många andra, med de krav som då följer på support osv.

Jag har genom att tala väl om ABC under min tid som medlem lyckats värva tre personer hit. Alla tre har huvudsakligen betraktat klubben som sin billiga och effektiva Internetpåfart, även om detta inte var vad jag önskade åstadkomma. Två av dem är Macänniskor och den tredje Windows 95-användare; samtliga har klara svårigheter att förlikas med det teckenbaserade gränssnitt MSG erbjuder vid vanliga terminal-sessioner hur mycket jag ens ansträngt mig att försöka förklara.

Windows 95:aren har utkristalliserat sig som en varm anhängare av WWW, ty precis som många andra är WWW för honom synonymt med Internet. Akronym och begrepp som FTP, Gopher, rlogin, news m.m. är av ringa intresse då allt skall vara blippande grafiska sensationer på skärm. Samma symptom uppvisar de två Macägarna i mer eller mindre utsträckning - jag vet att åtminstone den ena av dem hellre hämtade program via

anonym FTP hos servrar i USA medelst Netscape trots att samma fil fanns på närmare håll, i klubbens programbank. Varför? Enkel psykologi: stora vida världen uppfattas som mer häftigt och mindre "inskränkt" än klubbens resurser trots att detta inte alltid har någon som helst reell förankring i verkligheten. Virustestningen som görs på alla filer i vår programbank var/är knappast heller argument nog för att utforska vad ABC har att erbjuda närmare.

Sedan kommer de till mig med frågorna. I de flesta fall lyckas jag leda dem på rätt spår, men att hänvisa till våra MSG-fora där kunskaperna tar slut är ekvivalent med goddag yxskäft... I viss mån kan jag förstå Macentusiasterna då de inte enkelt kan köra LMSG med mindre än Soft Windows installerat - online i ett litet terminalfönster kanske inte är så roligt. Dock har Lars Gjörling gjort en mycket bra och enkel Macintosh offlinereader som tjänar sitt syfte väl. Helt plötsligt utkristalliserar sig då en annan aspekt på klubbmedlemskapet och allt vad det innebär, hjälp till självhjälp är ointressant. Det skall vara extremt snabba svar, svar som är påtagligt konkreta och 100 %-igt korrekta. Vänta i något eller några dygn på svar från andra medlemmar vars innehåll måste utvärderas, prövas och kanske förkastas är helt enkelt inte deras gebit. Varför? Jag finns oftast endast ett enkelt telefonsamtal bort!

På något sätt har nog undertecknad likväl som SY SOP:arna på ABC skämt

bort slöa surfare med snabba och relevanta svar på direkt till oss ställda frågor istället för hänvisning till MSG. Har jag fel? När jag själv var färsking i datorvärlden framstod allt som övervåldigande och fruktansvärt komplicerat men tack vare att just MSG förevisades mig i samma ögonblick jag blev medlem har mina kunskaper genom åren vidgats oerhört (förvisso har Unixlitteratur för drygt 6000 spår köpts in sedan vintern 95 - "...jag måste lära mig om det här tesh på klubben <Using csh & tesh>..." :-)), skillnaden mellan surfarna som troligen kommer stanna i växten och de som använder ABC till att berika sig själv och andra är helt enkelt attityd.

Önskar man imponera på polarna med sin Netscapeförsedda dator genom att svischa iväg till Playboys hemsida är annonseringari "SystemABC" och "Nyheter" beaktade som totalt ointressanta. Istället lyfter man luren till kansliet, sådana som mig eller skriver ett personligt brev till systemoperatörerna när trafiken av endera anledningen inte fungerar fullt ut. Har Internetsatsningen med dess konsekvenser blivit en tung börda att bära nu när facit börjat anta fasta former? Någonstans har stått tryckt - styrelsen med Bo Kullmar i spetsen var orolig för den stadiga medlemsminskningen och föreslog Internetsatsning vilket visade sig bli ett succé - finns skäl till omvärdering av den formuleringen idag? MvH Marcus

(Text 9246) Kjell Bävergren <5790>
Ärende: Arbetsdelegering
Se där, några intressanta iakttagelser i ett nötskal! Det som vi datorintresserade antagligen ibland glömmar, är att datorn för många andra endast är ett redskap för att utföra en uppgift. Själva datorn, operativsystem, etc. är för dessa personer fullständigt ointressant. Ett försök till en jämförelse görs nu: Jag kan ju jämföra med min inställning till telefoner. På min förra arbetsplats så lyckades jag vidarekoppla samtal vid två tillfällen. Sedan 1992 har det inte skett flera gånger...

Diverse koder för AXE-växlar för "samtal väntar", "återuppringning" och allt vad det heter har man ju hört talas om, men jag har inte den blekaste aning om hur man använder dem.

Bärbara telefoner som ringer i tid och otid är mig också fullständigt främmande. Det är odrägligt med folk som sitter på t.ex. restaurang och gapar i dessa apparater. Ibland till och med vid samma bord! I Frankrike försöker man för övrigt nu att gå den svåra balansgången mellan att få folk att sluta med detta oskick, och att behålla penningstarka kunder på sina restauranger. Jag är alltså fullständigt ointresserad av att lära mig några koder för telefoner. När jag lyfter på luren, så är det i avsikt att tala med en person. Allt annat är ointressant. När jag har lagt på luren så är det en "död klump" som står på mitt bord.

Något intresse för att utforska dess inneböende möjligheter och mysterier har jag inte lust med.

Antagligen så är det på liknande sätt

som många datoranvändare ser på sin "burk". Vilket naturligtvis är beklagligt. Jag kan hålla med om att man kan betrakta t.ex. en skrivmaskin på det sättet. Men när man i början av 80-talet insåg att ordbehandling på dator är mycket bättre än att använda en skrivmaskin så insåg man ju även att datorn hade andra möjligheter, och blev intresserad av denna. Men detta gäller alltså långt ifrån alla användare.

De som är unga tar nog vissa saker för givna, och de "äldre" som inte har någon erfarenhet av datorer är antagligen nöjda med vad dom kan åstadkomma (e-post och "surfa", samt något spel, kanske). Att sitta och läsa kornig och svåräst text i ett grafiskt ordbehandlingsprogram (Word i Windows t.ex.), istället för tydlig text en blixtnödd editor från 1985 i DOS är något jag undviker om jag kan. Nånga är de dagliga DOS-uthoppen från Windows 3.1 för att editera en fil, eller kopiera någon enskilda fil. Det går ju mycket fortare, och enklare.

Så visst är det tråkigt att man från vissa håll har så svårt att förstå hur mycket man har att vinna på att t.ex. använda LMSG. För övrigt så finns ju nu även WIN-LMSG (heter det så?), så för Windows-användare borde det väl inte finnas några hinder? Adios!

Möte Teknik

(Text 2452) Nils Hammar <4341>
Ärende: PIN KOD?

TD> Min nya trådlös telefon är digital. Nu undrar jag hur de digitala systemen undviker att störa varandra om de kommer in i varandras verkningsområden?

I digital teknik så handlar det om checksummer, tidsmultiplexing och frekvensmultiplexing. Det är egentligen samma sak som ett ethernet där varje nätverkskort har en MAC-adress. Skillnaden är att här är telefonen och basenheten försedda med gemensam adress. Detta kan kombineras med en kryptering också. Koden som används för identifikation är längre än PIN-koden och är ett serienummer. Det finns kompakta kretsar som är programmerbara som kan innehålla serienummer m.m. I ELFA finns det kretsar som till det yttre har samma kapsling och antal ben som transistorer och ändå kan de innehålla en avsevärd mängd information.

Den PIN-kod som telefonen har har inte med detta att göra. Är det så att telefonen har en fast PIN-kod, så kan denna baseras på en liten del av serienumret, men den kan också vara helt skild från detta. TD> I ett trådlöst telefonsystem kan det väl räcka med 9.999 möjligheter, men det räcker ju inte på långa vägar i GSM-systemet.

Inte ens i ett trådlöst system räcker det, för vad händer om din granne köper en telefon som råkar ha samma serienummer som din???

(Text 2456) Peter Nermander <8130>

Ärende: PIN KOD?

När det gäller GSM så fungerar det kortfattat så här:

Telefonen har en id-kod. Den används dock inte till mycket mer än att ge möjlighet att spåra stulna telefoner.

Sen har GSM-kortet en id-kod. Nr telefonen loggar in på nätet så skickar den kortets id-kod, och tilldelas sen en dynamisk id-kod som används så länge den är inloggad. Ingen av dessa koder är fast knuten till telefonnumret, utan det sköts på "mjuk" nivå i nätet (det är därför det alltså går bra att få ett nytt kort om man tappar det gamla).

PIN-koden används bara för att låsa kortet, så att nån som är obehörig inte kan använda det. PIN-koden "skyddar" alltså bara kortets id-nummer.

Kanalkrokar klarar själv överföringsprotokollet av. En GSM-telefon kan använda flera frekvenser, och det kan dessutom vara upp till 7 telefoner på samma frekvens (varje frekvens har 8 tidsluckor, därtidslucka 0 är "inloggningsluckan"). När telefonen väl loggat in så ser nätet alltså till att det inte blir krokar (nätet talar om för telefonen vilken tidslucka den får sända i). De enda krokar som kan bli är om flera telefoner försöker logga in på nätet på samma kanal samtidigt, men det är ju inget som är kritiskt. Om det blir en krock där använder man ungefär samma metod som CSMA/CD, d.v.s. telefonen väntar en slumpad tid och försöker sen igen. Såna krokar uppstår alltså bara om två eller flera personer sätter på sina telefoner exakt samtidigt, och det händer ju inte så ofta. Nermander

Möte PChård

(Text 11182) Peter Hjerpe <10297>

Ärende: Hårddisk+CD-Rom

I vilken ordning ska man koppla hårddisk och cd-rom när man kör på samma EIDE-kontroller.

På den PC jag kopplade in en CD-rom så satt hårddisken längst ut på kabeln, satte då CD-rom på kontakten mellan hårddisk och kontroller.

Är det rätt att göra så?

Kan CD-romen dra ner hastigheten för överföringen från hårddisken eftersom den är slöare en hårddisken./Peter Hjerpe

(Text 11186) Bengt Öhman <8717>

Ärende: Hårddisk+CD-Rom

Det spelar ingen roll vilken kontakt du använder, kabeln är ju "rak". På floppy-kabeln (som har några ledningar omkastade mellan kontaktarna) spelar det däremot roll.

Det är sant att CD:n i vanliga fall drar ned hastigheten till hårddisken om de sitter på samma interface. Jag har hört att man i vissa fall kan använda olika hastigheter till CD:n och hårddisken, men det tror jag är specialfall.

Det bästa är att sätta CD:n på ett eget IDE-interface, det näst bästa att sätta den på samma interface som en gammal (=långsam) IDE-disk. mvh / Bengan

(Text 11187) Eric Rowley <9880>

Ärende: Hårddisk+CD-Rom

PH> I vilken ordning ska man koppla hårddisk och cd-rom när man kör på samma EIDE-kontroller.

Det spelar ingen roll hur man kopplar kabeln, det som bestämmer vilken som blir master resp slav är hur byglarna sitter på HD'n (och möjligen CD'n) vad jag förstått ska man ha CD'n som slav. Så om du ställer in HD'n som master så tror jag att det bör fungera.

Vad gäller hastigheten vet jag inte men jag skulle gissa att CD'n skickar data genom kabeln med samma hastighet som HD'n (fast inte lika ofta) Hur som helst borde inte HD'n påverkas om inte CD'n används samtidigt. Eric

(Text 11221) Lennart Andersson <5938>

Ärende: Password

En kompis på jobbet har lyckats fibbla till det med passwordet till sin Compaq LTE liste 4/25. Han skulle byta BIOS-passwordet och "något" hände så nu kommer han inte in med sitt gamla och heller inte med det nya som han påstår att han bytte till. Finns det något sätt att ta bort passwordet utan att plocka ner hela datan och ta bort batteriet? Hälsningar Lennart

(Text 11231) Jesper Lönnqvist <8902>

Ärende: Password

Nej, det enda sättet är att plocka isär maskinen, plocka ut moderkortet och ta ut batteriet som sitter på dess undersida. Det är dock inte helt enkelt att plocka isär den där maskinen pga att den inte är ihopskruvad utan ihopklämd. Det är lätt att bryta sönder plasten om man inte har gjort det förut. Men det kanske du känner till. /Jesper

(Text 11235) Lennart Andersson <5938>

Ärende: Password

JL> Nej, det enda sättet är att plocka isär maskinen, plocka ut moderkortet och ta ut batteriet som sitter på dess undersida. Det är dock inte helt enkelt att plocka isär den där maskinen pga att den inte är ihopskruvad utan ihopklämd. Det är lätt att bryta sönder plasten om man inte har gjort det förut. Men det kanske du känner till.

Jag har plockat isär maskinen, det var lite pyssel som du sa men det gick bra. Hur länge behöver man ha batteriet borta? Hälsningar Lennart

(Text 11236) Jesper Lönnqvist <8902>

Ärende: Password

Skulle tippa på ca 30 sek för att den ska fatta att den ska resetta biosen.

/Jesper

(Text 3060) Tom Carlson <9624>

Ärende: Hur stor är hårddisken?

Jag köpte förra året en dator med "1,1 GB hårddisk" (enligt vad det stod på kvittot). Men hur stor är hårddisken egentligen?

CMOS-setupen säger 1083 MB (525 cyl, Head 6). FDISK (4) påstår 1032 MB. Win95 anger "kapacitet" till 1081 MB. Dessutom säger Win 95 att jag

anvärd 824 MB och har 206 MB ledigt (=1030 MB)

(Chdksk har jag inte kunna köra (pga av för många tecken i några filnamnen) Beror detta enbart på att 1 MB egentligen är 1 048 576 byte? Men hur stor ska man så säga att den är. Avrundat är 1030 MB = 1GB och 1 081 MB = 1,1 GB

Ska partitionera om snart. Det är därför jag frågar

mvh Tom Carlson, moget blåbär

(Text 3068) Peter Nermander <8130>

Ärende: Hur stor är hårddisken?

Hur stor är hårddisken?

Det är rätt slumpartat vad folk använder för siffror för MB och KB. 1 MB kan vara 1 000 000 B, 1 000 KB, 1 024 KB, 1 048 KB, och säkert nån variant till. Tänk också på att siffrorna över ledigt respektive använt utrymme säkerligen är avrundade.

Sen har vi också den detaljen att filsystem och partitioneringsinformation oftast tar upp lite plats, och det är ibland medräknat och ibland inte. Nermander

(Text 3077) Sven Wickberg <1384>

Ärende: Hur stor är hårddisken?

Hur stor är hårddisken?

Om man har en laptop är den vanligen försedd med någon räddningsfunktion om batteriet skulle gå ner. Av hårddisken avsätts ett utrymme = största mängd ram-minne som kan installeras. Den biten måste man också räkna bort, eftersom den bara är tillgänglig för att rädda innehållet i ram-minnet. Men vissa kontrollprogram vet inte/kan inte känna av det villkoret.

(Text 3294) Peter Nermander <8130>

Ärende: Hur stor är hårddisken?

ER> (Åtminstone tror jag att Dos fungerar så)

DOS summerar väl filstorleken, och räknar alltså inte med det extra som tas upp på grund av klusterstorlek, biblioteksinfo och liknande (varje bibliotek tar väl upp minst ett extra cluster också?). Nermander

Möte PCmjuk

(Text 8842) Ivar Wallin <1617>

Ärende: Dela en stor fil till diskett

Det fanns/finns ett program som delar upp en stor fil (FirstClass3.5= 3.3Mb) till "diskettstorlek". Programmet hette "Split". Känner ngn av klubbens ärade medlemmar till ngt annat, eller skall jag använda split?, vilket troligen finns i programbanken. IvarW

(Text 8844) Henrik Åslund <9580>

Ärende: Dela en stor fil till diskett

IW> Det fanns/finns ett program som delar upp en stor fil (FirstClass3.5=3.3Mb) till "diskettstorlek". Programmet hette "Split". Känner ngn av klubbens ärade medlemmar till ngt annat,

Du splitta filer med både ARJ och PKZIP. Då får du packning på köpet. Mvh //Henke

(Text 8849) Ivar Wallin <1617>

Ärende: Dela en stor fil till diskett

Tack för tipset. Jag måste någonsång lära mig finesserna i dessa program. Denna gång är det dessvärre lite bråttom, skall lämna filen tid morgon. IvarW

(Text 8923) Sven Wickberg <1384>

Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

När jag jobbar med insända manus till ABC-Bladet har jag ofta problemet att de är skrivna i ascii med <Enter> i slutet av varje rad.

Stycken markeras med dubbla <Enter>. I ordbehandlaren vill jag ha bort tvingande radslut, men inte dubbla <Enter> för nytt stycke. Jag har försökt automatisera detta med Redigera, Ersätt.

Man söker upp (tak)13 (=Radbyte som framkallas av Enter) och ersätter med (tak)32 (=mellanslag). Det fungerar, men tar bort även styckebyrningarna. Hitills har jag måst manövrera för hand så att jag låter styckebyrningarna vara kvar men tar bort radbrytningarna.

Det irriterar mig att inte alltihop kan göras till ett makro och ske automatiskt. Mina kluriga vänner har gett mig rådet att först byta ut dubbla-13 mot t ex &, sedan byta ut återstående 13 mot 32 och till slut byta ut & mot dubbla 13. Men det sista fungerar inte.

Finns det något annat sätt? Blir det kanske enklare i ett makro, och hur ser det i så fall ut där? Jag har tyvärr ingen brux till min Winword2 (kvar).

(Text 8925) Lars Gjörling <6825>

Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Du bör naturligtvis ha ett program, som öppnar ascii-filen, och tar bort enkla radslut (samt bindestreck före dessa radslut), men låter dubbla radslut vara kvar. Det lagrar samtidigt dessa rader på en ny fil (med någon lämplig ändring i namnet).

(Text 8926) Peter Nermander <8130>

Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Jag brukar göra så här i Word:

1. Ersätt alla stycketecken med radbrytning (eftersom Word importerar ascii 13 som stycketecken som default).
 2. Ersätt alla DUBBLA radbrytningar med stycketecken.
 3. Ersätt alla kvarvarande enkla radbrytningar med mellanslag.
- Nermander

(Text 8927) Sven Wickberg <1384>

Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Det är just det jag försökt göra, men det gick inte bra. Jag förstår att du menar att "stycketecken" = ascii 13.

Vad är då "radbrytning"? (gissning: ascii 10)

Saken är nog litet mera komplicerad för den text jag jobbar med är ju full med "radbrytningar" som uppenbarligen också är ascii 13.

Hmm...menar du att om man ersätter ascii 13 med ascii 10 överallt, så kan man handskas med styckebyrningen för sig sedan?

(Text 8928) Sven Wickberg <1384>
Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Nu har jag testat, med negativt resultat. tak-10 vägrar min Winword2 att kännas vid. Och jag kan inte få Sök-och-Ersätt-rutinen att ersätta något tecken, # eller \$, med vare sig tak-13, tak-10 eller tak-13 tak-10.

Det är som förgjort.

I Winword6 har man en meny från vilken man kan välja att man vill ha mellanslag eller radbrytning, men i tvåan måste man markera ascii-tecken med tak-(nummer). Det går bra att SÖKA på sådana ascii-tecken, men tydligen inte att ERSÄTTA med sådana. — Den rutinen jag skulle behöva är egentligen så enkel:

```
:START
Läs tecken
IF tecken=ascii 13 THEN läsnyttecken
IF nyttecken= NOT ascii 13 THEN
tecken=ascii 32
GOTO START
Kan (antagligen:-) skrivas elegantare.
```

(Text 8930) Sven Wickberg <1384>
Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

HURRAAAA!

Jag har kommit på det.

Gjorde F1 medan jag stod i SökErsätt-rutinen och hittade till en början inget matnyttigt. Men så kom jag på något avsnitt-som jag naturligtvis redan glömt vad det hette - där man förklarade att tak-asciinummer endast kunde användas i SÖK-rutinen, men att man kunde använda tak-s för styckebyrning. OCH TAK-S FUNGERADE i både sök och ersätt. Så jag spelade in en makro BortMedRadBrytningar

Sök ss

Ersätt med #

Sök s

Ersätt med ^32 ; (där fungerade lustigt nog tak-32)

Sök #

Ersätt med ss

Enda felet jag gjorde var att i sista raden skriva stort S och det blev fel.

Och så glömde jag ange ett snabbkommando för detta makro. Hur lägger man dit det i efterhand? Jag ville ha ctrl-sh-r.

(Text 8932) Peter Nermander <8130>
Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Då har du nästan gjort som jag. Fast att använda # är dumt. Tänk om det finns i texten? Det är bättre att använda radbrytning (kommer tyvärr inte ihåg vilken kod det är, men det är det tecken man får när man trycker SHIFT-RE-

TURN).

Du hittar koden på samma ställe där du hittade tak-s (jag HAR FÖR MIG att det är tak-r). Nermander

(Text 8933) Sven Wickberg <1384>
Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

Det är sant att # skulle kunna finnas i texten, fast jag inte kan påminna mig när jag senast såg det i de texter jag jobbar med.

Det är också sant att tak-r är radbrytning (ascii 10, vill jag minnas). Men vad det tecknet används till i Wordsammanhang blir jag inte klok på.

Kanske vore det bästa att använda soltecknet, som sedan ABC-datoremas bortgång väl också har hamnat långt borta från vanlig användning.

Men i dag har jag två gånger upptäckt andra avigsidor med mitt trevliga skript. Man kan inte markera ett stycke och få bara DET stycket formaterat på det sättet, utan det blir ALLT som kommer efter insättningspunkten. Jag vartvungen att klippa ut en tabell, som jag inte ville ha formaterad, och kopiera in den igen efteråt.

Hur som helst, om man tänker sig för litet (och jobbar med kopior) så vinner man i alla fall fasligt med tid på det här skriptet. Jag riktigt NNNNNJUTER varje gång!

(Text 8936) Peter Nermander <8130>
Ärende: Redigeringskommandon i Winword2

SW> Det är också sant att tak-r är radbrytning (ascii 10, vill jag SW> minnas). Men vad det tecknet används till i Wordsammanhang blir jag inte klok på.

Det tecknet får du genom att trycka SHIFT-RETURN, och ger just en RAD-BRYTNING. Det blir alltså INTE ett nytt stycke.

I min NORMAL har jag lagt in avstånd

före och efter stycke, vilket innebär att det inte blir särskilt vackert att använda RETURN för radbrytningar.

Fast jag vet att 90% av de som använder Word använder den som en gammal skrivmaskin, och trycker ett extra RETURN mellan styckena för att få avstånd. På samma sätt använder folk TAB för att göra ett indraget stycke (TAB först på varje rad alltså, men om man då tar bort eller lägger till ett ord så texten förkjuter sig så får man "möblera om" hela stycket). Jag tror att vi skulle tjäna säkert ett par timmar i veckan per person på jobbet om folk lärde sig använda Word på rätt sätt.

Att ditt makro inte kan nöja sig med att bara ersätta i markeringen förstår jag inte riktigt. Hmm, vänta nu, det finns nån "flagga" för det till RedigeraErsätt. Jag har för mig den heter nåt så skumt som .Radbrytning, och kan vara 0, 1 eller 2. Jag har för mig att den påverkar vad som händer när ersättningen är klar i markeringen.

(Och jag som skulle överge MSG...:-) Nermander

Möte MS-DOS

(Text 2746) Bo Michaelsson <913>
Ärende: Hur fungerar Debug?

Jag försöker använda debug.exe som ligger i DOS-katalogen till Windows 95. Jag förstår inte hur den fungerar och manualerna är närmast obefintliga. Min avsikt är att patcha ett program som körs under DOS.

Jag vill kunna söka mig fram till en teckenkombination. Sedan vill jag ändra i denna och lagra allt på disken.

Hur gör jag?

(Text 2775) Staffan Nielsen <8636>
Ärende: Hur fungerar Debug?
Hur fungerar Debug?
BM> Jag försöker använda debug.exe som ligger i DOS-katalogen till Windows

Jag vill kunna söka mig fram till en teckenkombination. Sedan vill jag ändra i denna och lagra allt på disken. Så här gör man:

1) Starta debug med filnamnet som parameter:

DEBUG MINFIL.COM

(För det är väl din fil?) Du får en intetsäggande prompt i form av ett minustecken. 2) När du ändå är inne i debug kan du passa på att kolla hur lång filen är i bytes. Fillängden ligger i registret CX om filen inte är för stor, annars ligger den uppdelad i både BX och CX. Man kan kolla registren med kommandot r<register>. Så här kan det se ut på skärmen.

```
-rcx ; du skriver inte minustecknet
CX 7FCC Debug visar CX:s
innehåll (hexadecimalt)
Debug väntar på att du ska ange
ett nytt värde för CX, men du
trycker bara <Enter>.
```

```
-rbx ; vi gör samma sak med BX-
registret. BX 0002 Kom ihåg att
trycka <Enter>!
```

3) Om du söker efter ordet "move" så anger du TRE saker vid minusprompten:

Först var sökningen ska börja (vid adressen 100 hexadecimalt, eftersom ditt program har laddats till den adressen)

Sedan hur långt debug ska söka. Vi drar till med ff00 bytes, största möjliga värde. Sökning sker endast i ett segment om ff00 bytes, och du skulle ju börja vid 100.

Slutligen vad det är du söker efter, "move".

Se rutan har bredvid

```
-s100 ff00 "move" ; så här ser ditt kommando ut
2124:08B4 ; Nu visar debug var det sökte
2124:16F8 ; finns, segment och offset. Här fanns det på två olika ställen.
```

4) Nu använder du kommandot d (dump) för att få se vad som fanns vid adressen du fick. Då visar debug tio rader med innehållet i filen vid den adress du angav. Kolla att det är rätt "move" du fick tag i. Så här kommer det att se ut:

```
-d2124:08b4
2124:08B0 6D 6F 76 65-20 53 75 62 64 69 65 move Subdire
2124:08C0 63 74 6F 72 79 20 28 52-4D 44 49 52 29 20 34 ctory (RMDIR) 24
```

5) Om det var fel så dumpar du nästa adress du fick osv tills du hittar rätt.

6) När du vet säkert att du har hittat det du sökte matar du in det som ska stå där i stället. Ponerar att du vill ersätta move med muuv, eftersom du anser att det är en fräsigare stavning. Då använder du kommandot e (enter) följt av adressen och det du vill skriva in:

```
-e2124:08b4 "muuv"
```

7) dumpa igen för att se att det tog som det skulle:

```
-d2124:08b4
2124:08B0 6D 75 75 76-20 53 75 62 64 69 72 muuv Subdire
2124:08C0 63 74 6F 72 79 20 28 52-4D 44 49 52 29 20 32 ctory (RMDIR) 24
```

8) Skriv den ändrade filen med kommandot w (write)

```
-w
Skriver 27FCC byte
```

9) gå ur debug med kommandot q (quit)

```
-q
```

Klart!

Fast det är smidigare att använda editorn Edit som följde med Win95. Den är mycket bättre än den gamla Edit. I så fall växlar du till binärt läge innan du öppnar filen. Sedan kan du manipulera filen efter behag, men kom ihåg att programmet kan bli förstört av minsta misstag, så arbeta på en kopia av filen!

En sak till: Om det till äventyrs inte var en sträng du letade efter, utan en viss bytesekvens, typ 21 09, så skriver du bara 21 09 i stället för "move" vid kommandona s och e. S.

(Text 2792) Sven Wickberg <1384>

Ärende: Hur fungerar Debug?
Hur fungerar Debug? Se det var en riktig brux! Tack för det, även om JAG inte behövde den just nu. Man glömmar riktigt rejält sådana där saker när man inte gör dem oftare än vart tionde år...:-)

(Text 3304) Bo Michaelsson <913>

Ärende: Hur fungerar Debug?
Tack så mycket!
Tänk att medlemmar vill lägga ner så mycket arbete för att hjälpa andra!

(Text 3327) Bo Michaelsson <913>

Ärende: Hur fungerar Debug?
Tipset om Edit var särskilt nyttigt. Jag provade med den som jag tyckte lättare möjligheten först och se: Edit fungerade! Rekommenderas.

Möte Macintosh

(Text 1570) Joakim Ingelshed <8699>

Ärende: Lite nya filer
Jag har lite nya filer som nog de flesta borde ladda ned, (ganska nya i vilket fall).

OT 1.1.1

Denna version fungerar på alla datorer med 030-processor eller senare. Rekommenderas.

OT PPP 1.0

Apples variant av FreePPP. Denna är snabbare men tar också upp mer minne än FreePPP. Rekommenderas till alla med PPC-processor och "tillräckligt" mycket minne.

FreePPP 2.5 v2

Fortfarande den vanligaste PPP-programvaran. Rekommenderas till de med motsats till rekommendationen för "OT PPP". :-)

System 7.5.5

Universiell uppdaterare. Uppdaterar 22 olika språkversioner av System 7.5.3 (inkl. svenska). Dock ej för US-version. För mer info se textfil.

Dessa filer finns i mitt hembibliotek i UNIX, under "mappen" files. Text i Netscape så kan ni skriva in följande: "ftp://m****@sun.abc.se/home/m8699/files" Istället för "****" skriver ni erat medlemsnummer. E = "at"-tecknet (snabel a) Hälsningar Jocke!

(Text 1572) Jonas Karlsson <10293>

Ärende: Telnet
Känner någon till var jag kan hämta ett telnetprogram till min Mac Performa 6200. Tack på förhand!! Isa

(Text 1573) Joakim Ingelshed <8699>

Ärende: Telnet
NCSA Telnet finns i programbanken under "/prog/mac/net/internet". Filen heter "telnet-2.7.sit".
Annars finns den också på "ftp://ftp.ncsa.uiuc.edu/Mac/Telnet/Telnet2.7/2.7b4/". Hälsningar Jocke!
P.S. programbanken kommer du åt i UNIX D.S.

(Text 1583) Joakim Ingelshed <8699>

Ärende: Eudora 3.0.1 Lite
detta program finns nu tillgängligt. Går att hämta från min mitt hembibliotek i UNIX. Hälsningar Jocke!

Möte Data- kommunikation

(Text 6971) Claes Elmen <9065>

Ärende: ISDN rekommendation
Funderar på att skaffa ett ISDN abonnemang för att kunna arbeta effektivare hemifrån mot jobbets server. (novell)

Är det någon som har erfarenheter (god/dåliga) och ev. förslag på vad som man skall ha i hemändan för att få en "problemfri" anslutning? Användningen är bara en "snabbare" anslutning än modem, + even telefon. Finns det något att tänka på map framtidsäkerhet, exv MAP klubbens ISDN funderingar?

Om man diskuterar med de som försökt så verkar det vara ett mörker att få det att fungera (kan ej bedöma deras dator kompetens). Jag kör 486 33DX, w95, 16mb Tacksam för alla funderingar.
Claes

(Text 6972) Peter Nermander <8130>

Ärende: ISDN rekommendation
Jag kan väl komma med det lilla jag vet. En "normal" ISDN-anslutning motsvarar i princip 2 vanliga telefonabonnemang (både ur användnings och kostnads-synpunkt).

ISDN 2B+D består av 2 B-kanaler på 64kbit/s och en D-kanal på 19200 (eller nåt sånt). D-kanalen är en ren "signaleringskanal", och används normalt inte för trafik (fast jag tror att det FINNS viss trafikkapacitet även på den kanalen). Varje B-kanal kan ses som en helt egen linje.

Normalt får man också två telefonnummer när man skaffar 2B+D. MEN det är inte så simpelt att det är ett nummer till varje B-kanal. När någon ringer så kommer det en signal om det på D-kanalen. Där kommer info om vilket nummer den som ringer ringt och vilken typ av samtal det är.

ISDN-adaptorn kan då beroende på dessa kriterier styra anropet till olika "ut-

gångar". Om nån ringer från en vanlig telefon kan man styra det till en analog-utgång där det sitter en vanlig telefon, medans om samtalet kommer från ett annat ISDN-abonnemang så kan man styra det till datorn.

För att detta skall gå att använda på ett smidigt sätt krävs att man har en ISDN-adapter som klarar att utnyttja alla möjligheter.

ZyXEL har ett modem som heter Elite, som är uppgraderingsbart till ISDN. Den får då ett internt modem, en intern ISDN-adapter och har sen en extern analog-utgång. Man kan alltså samtidigt ha uppkopplat två valfria av:

64kbit ISDN 64kbit ISDN analogt telefonsamtal/modemsamtal på extern anslutning analogt modemsamtal på det interna modem

(Man kan alltså ha 2 64kbit-kanaler öppna, men det förutsätter att man använder parallellportsanslutning och speciell drivrutin.)

Dock har den en liten egenhet: Vill man ringa ut med tonval från den externa anslutningen får det interna modem inte vara upptaget. Det används nämligen för DTMF-avkodning. Använder man pulsval på den externa utrustningen slipper man problemet.

När det gäller ISDN-nätet så säger ryktena att telia är lika duktiga där som de var på internet förut. Det fungerar med andra ord stapplande. De tar tydligen ner nätet för "underhåll" och liknande stup i kvarten.

Då vi i dagsläget har två teleabonnemang hem har jag funderat på ISDN, men när jag hörde om hur mycket strul det tydligen är med nätet blev jag lite avskräckt. Nermander

(Text 6973) Kjell Bävergren <5790>

Ärende: ISDN rekommendation
Det enda jag tror mig kunna rekommendera är att ni bör skaffa likadana burkar i bägge ändar. Åtminstone om ni skall köra 128 Kb (2x64). Adios!

(Text 6974) Johan Røjemo <2196>

Ärende: ISDN rekommendation
PcMan har nu en kampanj (ihop med Teila ?) på ISDN_Eliterna där anslutningsavgiften på ISDN ingår (dock med vissa förbehåll)!

Tyvärr så hittar jag ingen tidning med annonsen just nu :- (men har för mig PcMan har 031- 52 74 00.

Det var uppräknat en massa återförsäljare (även en Telia-logga fanns med) Mvh/ Johan Røjemo

Möte Internet från MSG

(Text 7742) Lars-Gunnar Johansson <10140>

Ärende: Lexikon Data.

Hejsan. Ni som vill prova ett nytt lexikon för pc kan vänligen pröva följande adress.. <http://www.algonet.se/> (Slingertecken) infosys/tkj.html Versionen är 1.2 och naturligtvis freeware. Fakta om datatermer och förklaringar med mera. Håll till godo... MVH: LGJ.

(Text 7889) Mikael Lindberg <8601>

Ärende: Hemsidans räknare
Vad har hänt???? Klubbens egen räknare <accessed> har börjat om från början! Jag hade över 500 besökare på min sida för några dagar sedan. Nu har den börjat om, och står på 3. Argghhhhh!!!! Går det att fixa på något sätt? /// Micke

(Text 7890) Jan Smith <8054>

Ärende: Hemsidans räknare
Om du hade läst i LysKOM så hade du sett att jag bytte version på WWW-servern och detta medförde att databasen nollställdes. Det finns argument till <accessed> som gör att du kan lägga till det antal som fanns där förut.

(Text 7891) Chris Hilli <9149>

Ärende: Hemsidans räknare
HEJ JS!
JS> Det finns argument till <accessed> som gör att du kan lägga till det antal som fanns där förut.
Vad skriver man och hur gör man detta? :-) Chi

(Text 7892) Peter Nermander <8130>

Ärende: Hemsidans räknare
Om inte jag minns del <accessed cheat=500>. Sen vet jag inte om man kan ta bort cheat-raderna, eller om den så att säga alltid läggs till serverns interna siffra (jag har för mig att det är det senaste som gäller, så det går att göra cheat=-500 om man vill backa). Nermander

Möte Internet från LysKom

(Text 3728) Erik Nyman <9520>

Ärende: FTP-hemtagning
Jag försökte idag att hämta hem klienten från Novell för 95an. Detta avbröts flera gånger. Jag provade på olika servrar, med samma resultat.

I hjälprutan om man hade "trouble" så stod det att man kunde använda ftp istället. Men inte ett ord om hur eller var man skulle logga in. Jag startade i alla fall ftp som följer med i 95an och försökte logga in på ftp.novell.com, men det blev "access denied". Provade även på ftp.novell.de, med samma resultat. Där stod det dock att man kunde logga in på ftp.novell.com. Är det någon som vet hur man gör? Ha de! Erik

(Text 3774) Bengt Öhman <8717>

Ärende: FTP-hemtagning
>I hjälprutan om man hade "trouble" så stod det att man kunde använda ftp istället. Men inte ett ord om hur eller var man skulle logga in. Jag startade i alla fall ftp som följer med i 95an och försökte logga in på ftp.novell.com, men det blev "access denied".

Det gick ju utmärkt att logga in, vad använde du för username och password?

Använd "anonymous" respektive "mxxxx@abc.se".

8<-----
 ftp ftp.novell.com
 Connected to novell. Novell.COM.
 220 netware FTP server
 (Version wu-2.4.2-academABETA-9A(14)
 Thu May 9 14:11:25 M
 Name (ftp.novell.com:d92bo): anonymous
 331 Guest login ok, send your complete e-mail
 address as password.
 Password:
 ./.
 230-
 230 Guest login ok, access restrictions apply.
 ftp>

8<-----
 mvh / Bengan

(Text 3805) Erik Nyman <9520>
 Ärende: FTP-hemtagning
 Jag var trött igår och kom därför inte på
 följande naturliga fråga då.
 Fastnar även filhämtning i proxyservern?
 Tänker på inlägget om han som fick
 gårdagens version av tidningen hela ti-
 den. Försökte jag hämta samma trasiga
 fil som var lagrad i cachen? Kan vara
 bra att tänka på nästa gång det skiter sig
 om det är så. Ha de! Erik

(Text 3809) Erik Nyman <9520>
 Ärende: FTP-hemtagning
 > Det gick ju utmärkt att logga in, vad
 använde du för username och
 password? Använd "anonymous" res-
 pektive "mxxxx@abc.se".
 Du ser, det är enkelt om man kan ... Det
 stod ingenstans vilket username man
 skulle använda, så jag provade med Erik
 Nyman. Ska prova med ditt exempel
 nästa gång. Ha de! Erik

(Text 3933) Erik Nyman <9520>
 Ärende: FTP-hemtagning
 BK> Ni bör alltså använda Proxy'en
 både för WWW och FTP. Den nya
 prox'en kommer att köra på port 8080
 när den är klar.

Det var alltså just det jag frågade om bl
 a, om filhämtning via ftp går via proxyen.
 Min fråga var alltså,
 Kan det bli så att om första försöket att
 hämta en fil misslyckas och man försök-
 er igen direkt, hämtar den då bara den
 del av filen från proxyen som bara var
 halvfärdig i sin överföring och avbryter
 sen???

Eller ser proxyen till att resten av filen
 som inte finns i cachen hämtas från rätt
 ställe?

Jag hade alltså vid mina försök att ALLA
 försöken slutade vid 4,2 MB. Jag kom-
 mer inte ihåg hur många gånger jag
 försökte, men det var nog 4-5 gånger.
 Om det var exakt samma siffror på fil-
 storleken kommer jag inte heller ihåg,
 det var ca en timme mellan gångerna
 som jag kollade om filen kommit över i
 sin helhet. Varje gång hade den avbrutits
 men jag var fortfarande uppkopplad.
 En av gångerna var jag och tittade precis
 när det avbröts. På skalan som talar om
 hur lång tid det är kvar stod x min
 (kanske 30) varpå strecket hoppade di-
 rekt till fullt och avslutade överföringen.
 Filen blev endast ca 4,2 MB. Ha de! Erik

(Text 3977) Bo Kullmar <1789>
 Ärende: FTP-hemtagning
 EN> Det var alltså just det jag frågade
 om bl a, om filhämtning via ftp går via
 proxyen.

Ett vanligt FTP program stödjer i regel
 inte att gå via en proxy server, men
 Netscape och Internet Explorer gör det
 om du sätter upp den så.

EN> Kan det bli så att om första försök-
 et att hämta en fil misslyckas och man
 försöker igen direkt, hämtar den då
 bara den del av filen från proxyen som
 bara var halvfärdig i sin överföring
 och avbryter sen???

Jag vet inte. Att den avbröts har nog inte
 så mycket med proxy'en att göra.

(Text 4132) Bengt Ohman <8717>
 Ärende: FTP-hemtagning
 >> Det gick ju utmärkt att logga in,
 vad använde du för username och
 password? Använd "anonymous" res-
 pektive "mxxxx@abc.se". Du ser, det
 är enkelt om man kan ... Det stod ing-
 enstans vilket username man skulle
 använda, så jag provade med Erik Ny-
 man. Ska prova med ditt exempel nästa
 gång.

Oj, jag är så van att alltid använda
 "anonymous" så jag tänkte inte på att
 alla kanske inte vet att man ska använda
 just det... Ber om ursäkt. Vissa ftp-klien-
 ter (till exempel ncftp, som finns på
 klubben) gör detta automatiskt om man
 inte speciellt anger att man ska använda
 något annat namn. mvh / Bengan

Möte WWW från MSG

(Text 3026) Tom Carlson <9624>
 Ärende: Medline på Internet
 Världens största medicinska databas
 (alla kategorier) "Medline" finns nu-
 mera tillgänglig på internet - avgiftsfritt.
 Alla hypokondriker störta till "http://
 www.healthgate.com/" mvh Tom Carl-
 son, moget blåbär

(Text 3036) Tom Carlson <9624>
 Ärende: Svensk författningssamling på
 Internet
 För den som tröttnat på Rixlex omständ-
 ligen gränssnitt finns nu alla svenska
 lagar och författningar (Svensk Författ-
 ningssamling) tillgängliga på http://
 www.notisum.se/. Lagarna uppdateras
 en gång i veckan från Rixlex. Här finns
 även länkar mellan lagarna, historik
 m.m. Suveränt! Tom Carlson, moget
 blåbär

(Text 3037) Tom Carlson <9624>
 Ärende: Medline på Internet 2
 En ännu mer kvalificerad ingång till
 Medline finns på http://www5.med-
 scape.com/Home/Search/Search.mhtml.
 Här finns även en mängd annan kvalifi-
 cerad medicinsk information, Tom Carl-
 son, moget blåbär

(Text 3047) Tom Carlson <9624>
 Ärende: Riksdagen på Internet
 Sedan igår finns riksdagen tillgänglig
 med en hemsida på Internet. "www.riks-
 dagen.se". Har inte testat den själv men
 den lär vara fullmatad och bra. Rixlex
 nås fortfarande bara via Telnet eller
 direktuppringd förbindelse. Ett mer an-
 vändarvänligt gränssnitt lär vänta på
 sig. Tom Carlson, moget blåbär

(Text 3049) Niklas Renberg <9923>
 Ärende: Netscape Gold's HTML Editor
 I Netscape Gold's inbyggda HTML-
 editor finns det en funktion som heter
 "Publish" med vilken man skall kunna
 varje fil för sig. Det vore ju mycket
 smidigt att kunna skicka upp sidan och
 tillhörande filer direkt från editorn och
 sedan kunna titta på den online direkt
 efteråt. Tacksam för svar. Niklas Ren-
 berg

(Text 3057) Bo-Göran Hammargren
 <9451>

Ärende: Netscape Gold's HTML Editor
 Jag testade den för en lång tid sedan och
 det gick MYCKET bra. Kanske t.o.m.
 FÖR lätt. Själv använder jag WS-FTP
 när jag vill ladda in filer till mitt hem-
 bibliotek. Det enda du behöver göra är
 att ange namnet till ditt hembibliotek.
 Dessvärre hamnar ALLT i ditt hem-
 bibliotek och du kan inte få in filer till
 underbibliotek. Om du t.ex. vill ha dina
 bilder i en egen katalog så klarar inte
 denna automat-publish av detta. Prova
 så får du se.

(Text 3060) Kjell Bävergren <5790>
 Ärende: Netscape Gold's HTML Editor
 Den funktionaliteten var underkänd...
 Att bara skyflla allt till en katalog är inte
 godkänt. Då är lilla CUTEFTP betyd-
 ligt bättre. Det är väldigt likt Filhantera-
 ren i Windows 3.1X.
 Så det är bara att sitta och klicka, och dra
 i filerna och katalogerna, skapa nya ka-
 taloger, radera filer och kataloger, flytta
 filer mellan kataloger, etc. Adios!

Möte WWW från LysKom

(Text 552) Göran Lundberg <8857>
 Ärende: registrering
 Hur/vart vänder man sig för att regist-
 rera en .com adress?

(Text 558) Bo Kullmar <1789> Ärende:
 registrering
 Kolla http://www.internic.net. Där hit-
 tar du den information som du söker.
 Det är inte frågan om att registrera en
 adress utan en domän. Förutsättningen
 för att göra det är att den inte finns
 registrerad tidigare och att någon kör
 primär och sekundär DNS för den. Det
 kostar 100 USD.

(Text 5701) Johan Persson <2397>
 Ärende: Statistik
 Har nu lagt in statistik i vår WWW
 återigen, tillfälligtvis så verkar det inte
 finnas någon länk dit från klubbens
 hemsida men genom URLen "http://
 www.abc.se/wwwstat" så kommer ni iaf
 åt informationen.

Windows95 bra - trots allt?

Efter att ha kritiserat WIN95 på flera
 punkter, bl a när det gäller låg hastighet,
 instabilitet, etc så vill jag nämna några
 fördelar som jag kommit att uppskatta
 speciellt tillsammans med Microsoft
 Explorer 3.01:

Jag har länge längtat efter en kom-
 plett kommunikationsmiljö med en ge-
 mensam adressdatabas som servar tele-
 fon, telefax, Internet applikationerna så
 att man slipper registrera alla uppgifter
 flera gånger i olika applikationer.

Detta finns nu i princip i Microsoft
 Exchange och Internet Mail. Det är två
 adressdatabaser som är riktigt bra
 uppbyggda och innehåller utrymme för
 adresser, telefoner, telefaxer, e-mail, per-
 sonsökare, mobiltelefon både till bostad
 och arbete, i mina tidigare applikationer
 har det inte funnits plats med flera tele-
 fonnummer och adresser det finns det
 här och det finns inbyggd importfunktion
 mellan Exchange:s och Internet Mail:s

telefonböcker som fungerar bra.

En annan bra funktion som jag inte
 upptäckte i Netscape 2.02 är att det är
 mycket enkelt att skapa genvägar till
 olika hemsidor på nätet och lägga dem
 direkt på skrivbordet.

Om modemmet är avstängt och man
 klickar på ikonerna så ringer datorn upp
 automatiskt, man får klicka en gång till
 på "anslut" som kommer upp automa-
 tiskt och sedan är det raka spåret till den
 hemsida som man valt. Det tar 39 sek-
 under från start till mål.

Är man ansluten redan (fjärranslut-
 ningsikonen i aktivitetsfältet) så tar det
 3-4 sekunder att nå hemsidan. Det tycker
 jag är riktigt bra. Det öppnar upp flera
 nya möjligheter att använda sig av
 Internet.

Systemagenten och systemverktygen
 tycker jag är mycket bra i WIN95. Lätta
 att använda och ställa in.

<10515>
 Per Paterson

Om WWW och e-mail

Hur den ensamme kamreren kunde ha förgyllt sin julafton genom att få en massa e-post-brev

Det finns massor av skojiga saker man kan göra med e-mail. På Internet finns det hur mycket som helst. Man behöver inte ens surfa ut på den stora oändliga Web-oceanen för att fördriva tiden. Nej, e-mail skulle kunna bli en heltidssyssla.

Då och nu

För ca 40 år sedan hörde jag i ett radioprogram talas om något som hette World Tape Pals (WTP) som var en organisation i Amerika. Man anmälde sig dit och talade om namn adress, intressen, slag av bandspelare, bandhastighet etc. Sedan fick man en katalog och letade rätt på intressanta personer att korrespondera med. Jag och kompisarna pratade in en massa information om Sverige och spelade över en del grammfonskivor med de senaste poplåtarna. Ja, det blev till små program. 5-tums-rullarna skickade man med post och det var ofta problemmed tullen som hade svårt att förstå att rullarna bara var ett kommunikationsmedium och inte någon vara.

Those were the days

Ingen av mina klasskamrater i gymnasiet ägde en bandspelare. Vad skulle jag idag be farsan köpa för att uppnå samma imponationsfaktor? En pentium 200 mhz, med 4 gigabyte hårddisk och Windows 95 blir väl ingen ens berörd av?

Klubb för skrivsugna

Fyra decennier senare hittar jag fram till <http://www.emailclub.com> som alltså är ett slags Pen Pal Club men för e-post. Jag tror att jag står över. Jag har redan i dagsläget hundratals brev per dag att ta hand om, eftersom jag numera är med i listmöten, och om listmöten har jag redan skrivit här i ABC-bladet.

Det mesta kan klaras av enbart med e-post.

Jag har också hittat en utärkt liten skrift på ett 40-tal A4-sidor som kan beställas som e-post, nämligen Accessing The Internet By E-Mail. Doctor Bob's Guide to Offline Internet Access. "Doctor Bob" Rankin berättar kortfattat hur de flesta många tjänster på Internet kan nås via e-post. Många användare ute i hela världen har inte tillgång till något annat än e-post som duger gått för filöverföring med FTP, filsökning med Gopher, Archie, Veronica och allt vad de heter. Man kan köra UNIX-system genom att sända kommandon i e-post-brev. Ja, det påstods att man t o m kan köra Finger och Whois, men det var borttaget när jag provade, och skälet sades vara att illivilliga personer missbrukat det. Men Du kan kommunicera med Usenet nyhetsgrupper utan att behöva en sk newsreader. Förvånansvärt nog kan till och med WWW köras via e-post.

Beställ och lär Dig

Varför ligga direktuppkopplad och låta tioöringarna ticka till Telias glädje? Vill Du lära Dig mer om det här rekommenderar jag Dig att beställa de ovannämnda skriften, och då gör Du så här:

- Sänd ett e-post-brev och fyll i brevhuvudet enligt följande: i fältet TO: fyller Du i mailbase@mailbase.ac.uk men i fältet Subject: skall det inte stå någonting.
- Under strecket, dvs brevets första rad, skriver Du `send lis-iis e-access-inet.txt`

De flesta sk mail-servers förstår kommandon av det slag som man normalt skriver om UNIX-kommandon. Men glöm för allt i världen inte bort att stänga av brevsignaturen, för annars får vilken server som helst spader. Besök gärna <http://www.switchboard.com> för mera information.

Boken Dr Bob's painless guide to the Internet (And Amazing Things You Can Do With E-Mail) kostar USD 17.95

inklusive frakten på USD 5.00. Beställ via internet hos <http://wwwcsbh.mhv.net/~bobrankin>

Jag var först frestad att skriva en lång artikel här ABC-bladet om hur man kan göra, men bäst är det nog om den som verkligen är intresserad beställer de här filerna som e-post, eller boken. Om Du FTP:ar hem filer med e-post, får Du räkna med att råka ut för att få hem filer med följande kryptiska utseende:

```
begin 666 answer2.zip
M46LW!H"1@"/6H?18.S-Z3F@P""@7".5$5.25@S.34N5%A480I
M1P8:IKL.2P.)1PL).PD'%'@.(1@4.1P8%-
@.6%PL*1@@"P4%00.%P4%4.
```

Du behöver ett uudecode-program för DOS - eller Mac eller vad Du nu kör för operativsystem - för att omvandla detta till binärfil. Detta kan Du beställa enkelt genom att skriva ett e-brev till BobRankin@MHV.net och på Subjekt-raden skriva `send uudecode.com` - och vill Du ha en manual skriver Du `send uudecode.how`

Archie

För sökning av en fil kan också köras via e-post hos archie@archie.luth.se

Vill Du veta hur man gör, tillskriv denna adress och skriv följande å Subject-raden: `help`. Vill Du söka efter filen `FILNAMN.TYP` så skriver Du som första brevrad in följande:

`find FILNAMN.TYP`

`UUDECODE.COM` är exekverbar fil för DOS-användare

Gopher

Kan också nås via e-post. Namnet kommer från amerikansk slang 'go-pher-it' = go for it, dvs gå och hämta det. Det skulle föra för långt att redogöra för allt här i ABC-bladet. Det får räcka med några exempel. Beställ manualen! Hur då? Jamen, via e-post så klart!

Veronica nås via e-post

Vet Du inte vad Veronica är, skaffa en bok om Internet och läs mera om detta.

Usenet nås via e-post

Usenet är som bekant en samling av över 5000 diskussionsgrupper om ditt och datt. För mig som är översättare är text SCI.LANG av intresse. Innan man som nybörjare ger sig ut i diskussionsgrupperna kan det vara vettigt att få en introduktion. Du beställer en sådan genom att tillskriva:

mail-server@rtfm.mit.edu

och i själva brevet (under strecket) skriver Du: send usenet/news.answers/news-newusers-intro. Vill Du också få en lista över alla nyhetsgrupper, lägg till följande rader...

```
send usenet/news.answers/active-newsgroups/part1
send usenet/news.answers/active-newsgroups/part2
send usenet/news.answers/active-newsgroups/part2
send usenet/news.answers/alt-hierarchies/part1
send usenet/news.answers/alt-hierarchies/part2
send usenet/news.answers/alt-hierarchies/part3
```

Att sända inlägg till en viss nyhetsgrupp, sker exempelvis så här:

```
news.newusers.questions@dis-
patch.demon.co.uk
```

Se till att Du har korrekt rad efter Subject: och att Du har angett Ditt riktiga namn och Din e-post-adress i slutet av Ditt inlägg.

WAIS

WAIS som står för Wide Area Information Service, och ger sökning i över 500 indexerade databaser.

WWW nås via e-post

Skämt eller sanning? Nej, det är sant! Du slipper ligga uppkopplad timme ut och timme in och glo på löjlig reklam som rullar över skärmen, medan Du betalar telefonräkningen. Skriv till:

agora@info.lanix.utexas.edu

som ligger USA. I brevräderna under strecket skriver Du

```
send <URL>
rsend <return-address> <URL>
```

dvs det inom vinkelparenteserna ersätts med det lämpliga. Prova att sända följande till Agora-servern:

```
www
send http://www.w3.org
```

Det finns flera sådana här WWW-servrar, men ibland är de avstängda i flera dagar, så det gäller att ha tålamod.

Det finns mycket mer man kan göra. Skicka efter Dr Bobs skrift och prova själv.

Mail reflectors

Vill Du testa Ditt e-postprogram. Sänd ett brev till echo@tu-berlin.de. Brevet kommer i retur efter ett tag. Detta är ett säkrare test än att bara sända brevet till Dig själv, eftersom Du ju vill testa om kommunikationen går bra ute på nätet. Kör Du inte e-mail, utan bara vill läsa om det i lugn och ro, med datorn avstängd. Beställ då Bob Rankins bok via vanlig snigelpost.

Mailing lists

Det finns tusentals sådana och jag har redan berättat om LANTRA mötet för översättare över hela världen. Om Du vill veta mer om mailing lists skriv ett e-post-brev till

LISTSERV@vm1.nodak.edu

och som första brevråd under strecket

```
GET NEW-LIST WOUTERS
```

Är Du nybörjare så varför inte prenumera på HELPNET skriv till:

LISTSERV@VM.TEMPLE.EDU

och skriv:

```
SUBSCRIBE HELP-NET <F-namn
E-namn >
```

FINGER via e-post

Finger är ett kommando som ger information om en annan användare. Det påstås i manualen att man kan skriva till infobot@infomania.com men det fungerar uppenbarligen inte längre, men WHOIS är kommandot som talar om vem som äger en viss databas, och skall också kunna nås med e-post. Jag prövade mailserv@internic.net men det fungerade inte alls.

Telnet via e-post?

Nja, TELNET innebär ju att Du använder Din dator som dum terminal mot en större värddator på nätet och kör i realtid. Hur skall det gå till med e-post?

tips från Peter T Karlsson <9944>

<8355>

Bill Leksén

men även som Bill@polko.se

LYNX

- ett alternativ för den weblöse

För att köra WWW behöver man Internet. Den sanningen står sig, i varje fall om man vill surfa. Grafiska gränssnitt med frames och knappar och hypertext fungerar bara då.

Men det finns en möjlighet för vem som helst med en ganska enkel dator att hämta hem websidor. En nackdel är att man måste kunna adressen, *exakt*. Säg att du vill se ABC-klubbens hemsida

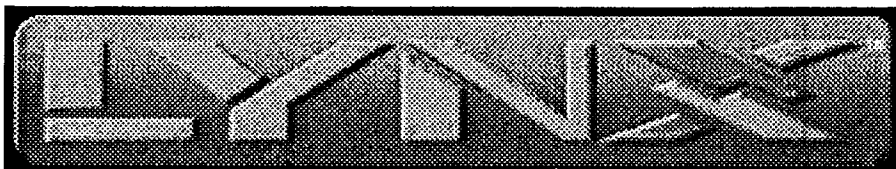
http://www.abc.se

Gör då så här:

Ring upp klubben med ditt favorit-komprogram (t ex Telix eller alt-T i LMSG) och logga in med m<medlemsnummer> och unixlösen. Normalt hamnar du då i en meny där du väljer u för unix. Datorn svarar

atle~>

(vilket betyder att du står i ditt hembibliotek).



Nu skriver du

lynx <http://www.abc.se>

och vips har du ABC-klubbens hemsida uppe. (Det här är förstås fusk, eftersom den finns i ABC-klubbens dator dit du har ringt. Men det skall gå lika bra med vilken web-sida som helst.)

Tyvärr störs det roliga ganska mycket av att man får upp konstiga tecken och dålig formatering. För att kunna läsa obehindrat måste man ha ett program som emulerar en VT100-terminal.

Men man kommer i alla fall åt viktiga dokument från hemsidorna

```
lynx -dump http://www.abc.se/club/faqold.html > abcfaz.txt
```

innebär att du får en "textdump" av dokumentet FAQOLD.HTML i form av en textfil med namnet ABCFAQ.TXT i ditt hembibliotek i klubbens datorsystem. Detta är klubbens mångomtalade FAQ som det så ofta hänvisas till. Det här är alltså ett sätt att få den i vanligt textformat.

Därifrån får du hämta hem den på samma sätt som andra filer från programbanken. Du loggar in till klubben, väljer u (unix) i menyn och är därmed i ditt hembibliotek *atle ~m(nr)>*. Med *dir* eller *ls* kan du se att du har filen abcfaz.txt där, och med *sz* hämtar du hem det till din egen dator.

Visst är det knöligt!

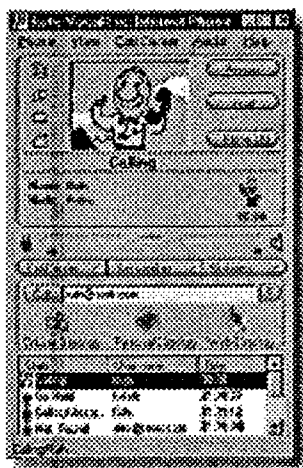
Den här metoden hotar knappast den vanliga internetkörningen, men den innebär en möjlighet för den som inte kan/vill/får köra internet att ändå komma åt viss information.

<1384>

Sven Wickberg

efter tips från tips från

<9944> Peter T Karlsson



Prata via Internet till lokalsamtalspris.

Har nu testat två olika internet-telefonprogram, dels Freetel version 1.00 och dels iPhone version 2.5 och vill berätta litet om dem.

Freetel version 1.00

Programmet kan laddas ner på <http://www.freetel.com>. Ett mycket litet och behändigt program. Enkelt att installera och fungerar i princip direkt när du installerat det. Programmet är inte ett demo som går ut efter en bestämd tid, utan du kan fortsätta att använda det utan tidsbegränsning. Du bör ha mikrofon och ljudkort, men behöver inte ha detta. Man kan köra programmet som ett vanligt chatprogram, alltså bara skriva. Denna fria version har bara halfduplex, vilket innebär att man pratar först och lyssnar sen, alltså man kan inte prata samtidigt med den andra. Fullduplex har man i den versionen av Freetel som man betalar pengar för.

Installera

När man skrivit in sitt namn och installerat programmet får man upp en meny, precis som irc-kanaler. Man klickar på ett namn och väntar om personen i andra änden är kontaktbar. När han/hon dyker upp så kan man ju till en början fråga om personen har mikrofon och ljudkort. Har han/hon det så är det bara att tuta och köra. Ingen tidsbegränsning på uppkopplingen eller på samtalen.

Ljuddelen

Vad man dock bör göra är att kontrollera sina mikrofon- och högtalarinställningar mot den andra personen. Ljudet är mycket!! bra och det är i realtime.

Verkligen ett bra program som jag rekommenderar varmt.

iPhone, version 2.5

Jag har också provat iPhone, version 2.5, som finns på: <http://www.vocaltec.com>.

För att kunna köra iPhone krävs:

- minst 486sx-PC-25Mhz
- 8mb (rekommenderas)
- Windows 3.1
- minst 14.4 modem
- mikrofon och ljudkort

iPhone är mycket rörigare än Freetel. Detta en demoversion som endast får köras i 30 dagar tiden reduceras för samtalen till endast 60 sek, sen stängs kontakten av.

Installation

iPhone är också svårare att installera. Man måste hämta en speciell lista med de senaste irc adresserna för Internet Phone Network servers. I dialogboxen i programmet under IRC-servers finns en adress, men jag fick den inte att fungera. Efter en lång stunds letande på Vocaltecs hemsida hittade jag sedan loggfilen som skulle downloadas och installeras och fick då upp en del irc-adresser som till slut fungerade.

Ej mus eller tangentbord

Det som är bra med iPhone är att man inte behöver använda sig utav musen eller tangentbordet. När man pratat klart känner programmet av att det är klart och kopplar in den andra personen. Det följer också med en bra hjälpfil, där man kan läsa hur man ska få kontakt med "yttervällden"

Ljudkvalitet

Ljudet var inte så bra och det var krångligare att installera än

Freetel. Tror dock att om man köper iPhone programmet, så tas tidsbegränsningarna bort och att man kan prata längre än dessa 60 sek. Det som jag märkte när jag första gången använde Freetel var att detta program används mycket för cybersex. Fungerar tydligen bra eftersom man bara har kontakt med en person åt gången. Man kan vara helt anonym och byta byta identitet hur ofta som helst. Ingen registrering krävs.

Trots dessa invändningar tycker jag att Freetel är ett bra program och har du möjlighet, så testa detta. Nya dimensioner öppnar sig ute i rymden!

Vid mikrofonen/tangentbordet internet-telefon-forskaren

<9149>

Chris Hilli

Att nå program-banken

Vi har fått ta emot två bidrag som behandlar hur man skall hämta hem program från programbanken. Det ena utgår ifrån att man använder sig av WWW, skrivet av <9520> Erik Nyman och det andra utgår från att man "bara" har tillgång till vanlig icke-grafisk kommunikation, skrivet av <1384> Sven Wickberg.

Att hämta filer via WWW

Programbanken i sin normala skepnad försvann i stort sett för oss för några månader sedan. Det går att komma åt den ungefär på det gamla sättet med lite trix, men det är ingenting DSG rekommenderar. Tyvärr så innebär det också när programbanken "stängdes" att uppdateringen av vilka filer som finns där inte längre sker. Ett lättare sätt att komma åt det som finns kvar i programbanken (i alla fall för de som har internet) är att "surfa" till klubbens hemsida.

Programbanken

När man väl är på klubbens hemsida kommer man åt programbanken genom att först klicka på "Klubben" och sedan längst ner under "Medlemsinformation", gäller endast medlemmar, klicka på "Klubbsidor". Där under finns en länk till "Programbanken". Där finns två vägar att gå. Det första är att söka efter en fil eller att vandra runt i programbanken för att titta vad som finns.

Man kan också gå dit direkt med följande URL:

<http://www.abc.se/programbank>

Sökning

Att söka i programbanken skiljer sig en del från den gamla sökningen. Den gamla sökningen gjordes enbart på filnamnet, men den från WWW söker även i filbeskrivningarna. Det är en funktion som jag tycker är mycket användbar, oftast är

ju filnamnen några kryptiska förkortningar som är svåra att gissa sig till.

Vandra runt

Att vandra runt i programbanken kan liknas vid en enkel filhanterare i Windows där man klickar sig fram bland biblioteken.

Framtiden

Programbanken kördes via Monitor som håller på att dö åldersdöden pga att den maskin detta körs på är dödsdömd (DS-90). I stället kommer troligen detta ersättas av en databasmotor som har SQL-stöd vilket medför att den kan anropas från alla möjliga typer av klienter.

Citerar här Bo Kullmar från ett inlägg om den framtida fildatabasen.

"Sedan kan olika medlemmar göra gränssnitt mot den. Eftersom Anders Brun jobbar i programmeringsspråket Python så finns det stora möjligheter för honom att anpassa sina rutiner till den nya databasen enkelt. Sedan kan andra göra andra gränssnitt i C eller perl mot databasen. Det är bara att medlemmarna börjar programmera. Den nya databasen kan köras över nätet också och har ODBC gränssnitt. Det skulle alltså kanske vara

Att sända "bronto-filer" via Internet

Många känner kanske inte till att man inte kan skicka hur stora filer som helst som bilaga till e-post. Det är lite olika vad olika system tål.

Hos Algonet, som är min kommersiella operatör, har jag lagt märke till att om filerna överstiger en halv megabyte i storlek, så uppstår överföringsproblem. I ABC-klubben brukar drygt en megabyte gå ganska bra. Att sända en sammanhängande fil på 4 MB som bilaga till e-post skulle jag nog avstå från. Risken att ställa till med krångel för mottagaren är stor.

Jag blir fruktansvärt upprörd när någon oombedd skickar en stor Wordperfect-fil exakt som den är. Det som kan hända är att servern hos fjärrdatorn står och stånkar och med en dåres envishet försöker få över filen. Jag kanske har bråttom och skall gå någonstans, och blir irriterad och trycker på stoppknappen. När jag kommer till-

baka och skall vittja min brevlåda, så sätter servern igång och försöker igen att få över den stora bilagan. I vissa lägen har jag varit nödsakad att gå in direkt i serverns s.k. UNIX-area och "handrensa" bort eländet med dess DOS-liknande kommandon som ju är tillräckligt krångliga för att skrämma slag på en Internet-nybörjare. Förresten så ger inte alla nätoperatörer användaren åtkomst till UNIX-arean, därför att de inte vill ha trassel med nybörjare som väl kan ställa till med både det ena och det andra.

Krymp alltid filerna

Om Du skall skicka filer som bilaga bör Du skaffa Dig ett ZIP-programmet, för PC finns PKZIP resp. PKUNZIP och för Mac finns Zipit. Detta torde väl vara ett slags de-facto-standard. ZIP-programmet krymper textfiler till ungefär 20-30 % av

ursprungstorleken och kan sammanslå flera småfiler i ett enda paket på runt en tredjedels megabyte som är lagom att skicka.

Brontofilen

Men hur gör man om man skall ha över en enorm fil på låt säga 4-5 megabyte? Ja, om Du varit så klok att Du skaffat Dig egen domän med tillhörande UNIX-area (eller har konto här i ABC-klubben där arean ju ingår), så sänder Du helt enkelt upp filen till Din area. Det finns två sätt att göra det på

1) Använda WS_FTP ett program som körs i Windows. I vänster fönsterhalva ser Du innehållet i Din egen dator. I höger fönsterhalva ser Du fjärrdatorns area. Sedan är det bara att klicka med musen och jättelätt är det att sända över filerna.

Hos vissa operatörer, t ex Algonet, så är detta tyvärr inte någon bra metod, just därför att de s k filrättigheterna inte blir korrekt satta, vilket i praktiken innebär att filen inte är åtkomlig utifrån från nätet. Men i ABC-klubben sätts rättigheterna automatiskt, så det är inget problem.

möjligt för Anders Franzén att göra något som går mot den databasen i WinLMSG om han vill. Det vore ju bra om någon gjorde ett teckenorienterat filhanterare som kan köras i Unix och som kan ersätta det gamla monitor-gränssnittet. Man kan göra detta från början eller kanske ta en fri unix-programvara och anpassa den."

Att hämta filer via unix

För den som inte har tillgång till Internet är det numera nödvändigt att hantera programbanken via unix. Detta har tidigare beskrivits i ABC-bladet, men några nya knep har tillkommit. Så här går det till.

Kommunikationsprogram

- välj ditt bästa kommunikationsprogram (det bör vara försett med en zmodem-rutin)
- ring upp klubben på 08-80 64 40 (eller det nya nummer som kommer).
- skriv m(membersnummer) och din unix-lösen.

I normala fall kommer du då till en meny från vilken du skall välja u för unix, och sedan står du i din hemkatalog i systemet vilket markeras med prompten

2) Direkt med modem, vilket är att föredra om Du måste sätta rättigheterna för hand.

Så här gör man

Ring upp, logga in som vanligt med enkelt prog, typ Telix och anropa sedan Unix-arean (bokstaven U). Hos andra operatörer kommer Du i allmänhet in direkt efter inloggningen. Observera att kommandon skall skrivas med små bokstäver.

Ge nu följande kommando för att gå till arean med hemsidorna:

```
cd public_html
```

Sedan skriver Du följande för att ställa datorn på mottagning r(eceive) z(modem)

```
rz
```

Ställ in Ditt modemprogram på mottagning med Zmodem-protokoll. Nu finns filen på plats.

Skriv ett e-brev till den som skall hämta filen.

Skriv t ex var den finns att hämta, nämligen adressen till Din hemsidaarea och

atle ~>

I vissa fall kan man hamna i atle direkt; därifrån kommer man till menyn med menu.

Vågtecknet motsvarar alltså /home. Just nu kan man inte lägga in nya program i programbanken och därför lägger många medlemmar upp program i sina hembibliotek och erbjuder andra att hämta dem där. Du kommer till hembiblioteket för medlem 9999 med

```
cd ~m9999
```

eller, om det inte fungerar på din apparat, med

```
cd /home
cd m9999
```

- skall du in i den allmänna programbanken kan du gå dit direkt med

```
cd /prog
```

Vid roten

Då står du i vad man kan kalla programbankens rot, på samma sätt som man gjorde när man hamnade i den gamla monitorn.

Att söka i programbanken

Anders Brun har gjort det mycket lättare att hitta det man söker med kommandot

filnamnet, exempelvis så här:

```
http://www.abc/~m8355/bronto.zip
```

eller

```
http://www.polko.se/bronto.zip
```

Det ovanstående är endast ett exempel och det som står före /bronto.zip är ju givetvis beroende på vad Du har för internetadress. Observera, att Du också kan skriva rader i HTML-koden. Själv har jag en hemsida där man kan hämta min offentliga PGP-krypteringsnyckel, och HTML-koden ser ut så här:

```
<
HREF="keybill.zip">KEYBILL.ZIP</
A>
```

När en besökare klickar på understruken texten KEYBILL.ZIP, så frågar nätbläddraren (web browser program) om filen skall laddas ned. Det är lätt som en plätt.

<8355>
Bill Leksén

progfind xyz

där xyz är några av de första bokstäverna i det man söker. Programmet letar inte bara bland programnamnet, som ju ofta är ganska kryptiska och svåra att gissa sig till. Det letar också bland programbeskrivningarna. Då kan man få oerhört många träffar som man inte är intresserad av. Man får ev göra om sökningen med litet snävare sökbegrepp.

Prova själv! Man lär sig genom övning!

Att ta sig fram

När du fått veta att det program du vill ha finns i

```
/prog/pc/misc/text/allm/hugga/kugga/xyz.zip
```

så finns tyvärr inga genvägar. Du måste stega dig dit, antingen genom att skriva hela biblioteksjoket i ett svep, eller ta det steg för steg:

```
cd /prog
```

Du bör observera mellanslag mellan cd och resten. Snedstreck är nödvändigt om du står i ditt hembibliotek. Det tar dig till roten genast.

```
cd pc
cd misc
```

osv.

På rätt ställe

När du är på rätt ställe kan du först kontrollera att den fil du vill ha verkligen finns där. Kommandona heter *dir* eller *ls* (för list). De ger litet olika bild. Man kan också använda Anders Brunx *proglis*.

Att ta hem programmet

Slutligen tar du hem ditt program med

```
sz (programnamn)
```

Vilket skall man välja

Visst är det enklare i WWW där man bara behöver klicka, men det här går också bra. När man blivit van går det ganska lätt.

Det finns många som använder terminaldelen av LMSG61 (alt-T) och det går mycket bra. Lycka till med unixpulandet!

<9520>

Erik Nyman

<1384>

Sven Wickberg

Arbeta på distans via Internet från Thailand

Begreppet distansarbete betyder för många människor att kunna jobba hemifrån, från sommarstugan eller i extrema fall från segelbåten etc. Med hjälp av Laptop och GSM-telefon kan mycket arbete uträttas utan att man befinner sig på kontoret. För några år sedan skrattade de flesta åt fenomenet "distansarbete". Numera är det en realitet för många.

Jag har nu under sex månader jobbat på distans från Bangkok, huvudstaden i ett av Sydostasiens mest expansiva länder, Asiens "tiger" nummer ett!

Utvärderingen visar att det går alldeles utmärkt att jobba med webdesign (uppdatering och konstruktion av hemsidor för WWW) för den svenska marknaden, trots att man befinner sig 800 mil från Sverige.

Jag är bl a WEB-master och produktutvecklare för några av de reserelaterade tjänster, bl a "Sista Minuten", som finns på <http://www.torget.se/>

Den dagliga kontakten med hemma-kontoret i Stockholm och med kompisarna hemma sköts med vanlig email samt med iPhone från Vocaltech. Iphone fungerar alldeles utmärkt, t o m full duplex fungerar. Jag kan räkna på ena handens fingrar de tillfällen jag behövt använda mig av vanliga telefonsamtal till Sverige. En kostnadesbesparing på åtskilliga tusenlappar i månaden. Detta 40-dollarsprogram kan varmt rekommenderas! Vill jag nå någon SNABBT skickar jag ett SMS-textmeddelande till önskad GSM i Sverige, överföringstid ca en minut!

Med hjälp av en .forward-fil i ABC-klubbens mailserver får jag emailen "eftersänd" direkt till mitt internetkonto härnere. Mycket praktiskt, men framförallt säkert då jag ibland måste "polla" min mailbox på ABC-klubben när mailsystemet här ibland ligger nere. ABC-klubben fungerar alltid och ger dubbel säkerhet.

Överföring av filer sköter jag dagligen med hjälp av FTP och uppdatering mot Postens Torget sker via protokollet https (säker överföring av lösenord etc).

Jag utför en del konsultarbeten åt den lokala internetleverantören i Thailand, <http://www.loxinfo.co.th/>. Surfa gärna in där och titta. Min egen hemsida hittar du på <http://www.loxinfo.co.th/~lasse/>

Läsa svenska dagstidningar och lyssna

på Ekot gör jag dagligen via Internet, så det är inga problem att hålla sig ajour med dagliga nyheter och med vad som händer "hemma".

Förutom distansarbetet pysslar jag också en del med radioproduktion här nere. Jag har ett längre förflutet som radioproducent, och som en bisyssla presenterar jag varje vecka "Europa Top 20" som sänds direkt varje lördag över hela Thailand. Musikurvalet kommer direkt från London, hårdkomprimerat data via FTP.

Under våren räknar jag med att kunna lägga ut Thailändska radiosändningar i RealAudio-format live på Internet. Försöksverksamhet pågår redan nu.

Datorutrustningen är tämligen enkel, två st Pentiumdatorer med mycket minne och kraftfulla hårddiskar, den ena Win95 och den andra Windows NT. 32-bitars ljudkort och snabba CD-rom gör att jag har min radiostudio hemma i lägenheten i Bangkok.

En UPS är installerad då det ibland blir kortare strömavbrott och strömspikar.

Bangkok tror jag har den värsta trafiken i hela världen, så jag väljer att "jobba på distans" här också vad gäller radioproduktionen. Det tar nämligen två timmar att förflytta sig i denna brusande stad under dagtid. Distansarbete i dubbel bemärkelse alltså. Unna dig själv att prova tekniken om möjligheten finns, du kommer inte att ångra dig.

Fritidssysselsättningar är det inga problem med. Långfärdsbussar och inrikesflyg är mycket billigt i Asien, så när det passar in kan jag ta en weekend i Singapore eller sola och bada i Phuket, där jag tidigare bott i fem år. Där kan man få en knäckebröds-macka med Kalles Kaviar och en dosa snus.

För den som är ytterligare intresserad, gå med i mötet "Thailand" i Lyskom-systemet.

Hälsningar från 32-gradig skugga!

<1772>

Lars Janzon

Tipshörnan

Det har framstått som klart att det i ABC-bladet behövs en hörna eller spalt som handlar om små tips och vinkar från medlemmar, något som man kommit på men inte tycker det är lämpligt att skriva ett helt uppslag eller helsida om. Därför har denna brokiga sida kommit till.

Redaktionen

Utskriftshastighet

Panasonic KX-P4450?

Det går så långsamt att få utskrifter på minskrivare. Jag utökade med extra minne, men det hjälpte inte mycket. Finns det inget annat sätt?

<1617> Ivar Wallin

Svar

Skrivaren hanterar i princip tre typer av utskrifter:

1. Använder inbyggda fonter
2. Använder nedladdningsbara fonter
3. Grafiska utskrifter

Använder du endast skrivarens inbyggda fonter torde detta vara för resp skrivare det snabbaste utskriftssättet. Det som då begränsar är elektroniken resp mekaniken i skrivaren. Minnesuppgraderingar gör inte särskilt mycket.

Använder du nedladdningsbara fonter ökar kravet på minne i skrivaren. Även processorhastigheten i skrivaren börjar betyda mycket. Från Windows kan hastigheten upprätthållas genom att använda så litet antal teckensnitt respektive tecken-grader som möjligt. Ju fler variationer som önskas desto mer minne krävs. Lite minne kräver mer arbete av Windows, vilket i sin tur fördröjer utskriften.

Grafisk utskrifter innebär att även text kan skickas som grafik till skrivaren. Se tex valet i TrueType-inställningarna "TrueType skrivs ut som grafik". Minnesbehovet påverkas då av hur många punkter du låter din skrivare skriva ut och vilken "täthet" din skrivare klarar (tex 600 x 600 dpi eller 300 x 300 dpi).

Om du vill öka hastigheten på annat sätt än det som går att åstadkomma med minnesuppgraderingar är det nog någon form av "printer-spooler" du efterfrågar. Tex Windows egen utskriftshanterare. Utskriftshastigheten ökar egentligen inte genom denna metod. Men din egen dator frigörs snabbare om den i övrigt är lämp-

ligt utrustad för detta arbetssätt (minne, hårddisk etc.).

Det finns andra produkter liknande utskriftshanteraren vilka kan medföra bättre prestanda, men de kostar extra och då blir det att värdera pris/prestanda och den egna plånboken. Det finns något som heter SuperQue vilken brukar säljas separat eller i paket med SuperPrint. Hör med "SilverDalen".

Faktum är att detta egentligen är långsammare. Dvs. tiden från beställd utskrift till den är färdig förlängs på detta sätt då en massa extra operationer måste utföras. Men datorn går att använda till annat under tiden.

Det finns även andra sätt med tillsatskort, men dessa brukar oftast bara vara anpassade till olika varianter av HPs skrivare (WinJet t ex). Jag vet inte om något motsvarande finns som kan passa just din skrivare.

När det gäller laserskrivare är det vanligt att prestanda anges med antal sidor per minut. Detta värde avser då upprepad utskrift av samma sida utan mellanliggande nedladdning, dvs. värdet då antal kopior ökas i skrivarens inställningar och sedan mäter man hur många sidor man får ut per tidsenhet. Oftast inte särskilt betydelsefullt värde. Uppgiften om tid för utskrift av första sida är dock betydelsefull i synnerhet för den egna sinnesfriden.

<7260> Anders Ericson

Köp av hårddisk?

I annonser om hårddiskar ser jag förkortningar som IDE, EIDE, ATA. Vad betyder de och vad är skillnaden mellan dem?

<1384> Sven Wickberg

Svar

EIDE, IDE-2, FAST-ATA beskriver egentligen alla samma sak.

EIDE är eventuellt ett "Trademark" från Seagate eller vem det nu var, så de andra hårddiskleverantörerna måste hitta på egna namn på sin lösningar som gör det EIDE är till för.

IDE kan max hantera 2 hårddiskar per "controller" och hårddisken får max vara 528 MB stor. För att kunna hantera stora hårddiskar på säg 2,1 GB så använder man "controllers", dvs styrenheter av typ EIDE som står för Enhanced IDE, dvs utökad IDE. Med dessa controllers kan du hantera en diskstorlek på 2,1 GB per partition och en maximal diskstorlek på 4 gånger detta, dvs 8,4 GB.

Beroende på controllerkortsutförande så kan du hantera t.ex 2 st EIDE-diskar och 2 st vanliga IDE-diskar från samma kort. Sedan måste du ta hänsyn till partitioneringsstorleken förstås.

<9564> Ronnye Wikström

IDE-diskar

När jag köpte ny hårddisk för lite sedan fick jag stora problem pga buggar i mitt BIOS men dessutom pga buggar i Win95's fdisk. Det visade sig att fdisk i Win95 skapar partitioner i "nytt" format på hårddiskar större än 528 MB och detta format är buggigt vilket i vissa fall kan orsaka knas om man gör "dir" från ett DOS-fönster. Det råkade jag ut för, dir-listan blev helt förvanskad.

Lösningen

Lösningen var att partitionera hårddisken med fdisk /X varvid partitioner med det gamla formatet skapas. Dessutom, pga buggar i BIOS, funkade inte LBA-läget, dvs stödet för stora hårddiskar. Inställningarna för hårddisken i BIOS medförde fel varvid jag fick "lura" BIOS genom att ställa in andra inställningar som inte alls stämde med det som fabrikanterna uppgav. Nu har jag fått igång disken men kan enbart utnyttja 528 MB, allt över denna gräns är oåtkomligt från min dator. Så se upp när ni köper nya stora hårddiskar till era datorer, har ni en dator äldre än 1994 eller från det året så var beredda på det värsta! Jag har ett AMI-BIOS som ju är respekterat i branschen men buggar finns överallt!

FAQ för hårddiskar

Här kommer adressen till en mycket bra FAQ för hårddiskar. Den räddade mig i nödens stund och rekommenderas till alla som är intresserade av hårddiskar. Fullt med enkla och avancerade tips. Här finns olika buggar beskrivna och det var så jag fick veta det här med fdisk

/X.<http://thef-nym.sci.kun.nl/cgi-pieterh/atazip/atafq.html#toc>

Man kan även söka på AMI-BIOS och hitta mycket läsvärt.

<5258>

Anders Franzén

Nytt virus Concept

Som ett svar på en fråga från Andreas Kangasniemi <9366> har vi hittat detta svar. Det bedömde redaktionen som viktigt att det förtjänar att läggas ut som en egen artikel.

Concept

Det ursprungliga "Winword.Concept", även kallat "Word Prank" har blivit otroligt spritt och är ett stort irritationsmoment även om det inte gör så stor skada.

Jag har ägnat en hel del tid åt att analysera det ursprungliga Winword.Concept-viruset, och här följer mina instruktioner för hur man tar bort det och skyddar sig mot det. Inga speciella "verktyg" behövs.

Dessvärre finns det även en del avarter som är desto skadligare, men de verkar som väl är inte vara lika vanliga på fältet. I alla fall inte ännu. Jag har själv inte stött på dem, men tag varning - de finns. Troligen ger de här anvisningarna inget skydd mot de nyare och farligare varianterna.

Om du har svensk version av Word for Windows behöver du inte läsa avsnittet om vaccination. Svensk Word for Windows kan nämligen inte smittas av viruset, och ej heller smitta nya dokument. Däremot kan du drabbas av konstigheter pga dokument som redan är smittade. Om du kör svensk version av Word for Windows, gå direkt till avsnittet om hur man tar bort viruset ur smittade dokument.

Alla som kör engelsk version av Word for Windows bör vaccinera sina maskiner enligt nedan.

Hur känner man igen viruset?

I det ögonblick man första gången öppnar ett smittat dokument, och den egna Word-installationen blir smittad ser man en dialogruta med den enda texten siffran "1". Den här dialogrutan kommer emellertid aldrig igen, så det är lätt att avfärda den som något tillfälligt fel. Men får du upp en sådan här dialogruta ska du veta att din maskin är smittad, och du måste vidta åtgärder för att ta bort viruset.

```

+-----+
!  -  !  Microsoft Word  !
+-----+
!                                     !
!      1                             !
!                                     !

```

Ett annat kännetecken för viruset är att det konverterar dokument till dokumentmallar. Det får bieffekten att när man ska spara ett dokument kan man endast göra det i den katalog där man har sina mallar. Dialogrutan för "Save As" är till största delen gråmarkerad.

Notera att "Save File as Type" är permanent inställd på "Document Template", vilket inte går att ändra. Om du får detta symptom är det dokument du arbetar på med all säkerhet smittat.

Borttagning av viruset och vaccination mot nya angrepp

Detta gäller endast engelsk version av Word for Windows.

- Starta Word.
- Klicka på Tools i huvudmenyn.
- Klicka på Macro.
- I neddragsmenyn Macros available in, välj Normal.dot (Global Template).

Om du nu ser följande fyra makron är din installation av Word smittad. Du kan se andra makron också som inte visas här, men de har i så fall inget med viruset att göra.

AAZAO
AAAZFS
FileSaveAs
PayLoad

- För att ta bort viruset, klicka på makronamnet "AAZAO" och sedan på knappen Delete. Bekräfta med Yes.
- Gör likadant med "AAAZFS" och "FileSaveAs".
Men låt makrot "PayLoad" vara kvar. Detta är mycket viktigt! Genom att du

låter "PayLoad" vara kvar är din maskin nu vaccinerad mot nya angrepp, och kan inte smittas igen av samma virus!

- Klicka på Close, och välj därefter File/Save All i MS Words huvudmeny.

Om du inte redan har fått viruset

bör du vaccinera din maskin på följande sätt. Detta gäller endast engelsk version av Word for Windows.

- Starta Word.
- Klicka på Tools i huvudmenyn.
- Klicka på Macro.
- I neddragsmenyn Macros available in, välj Normal.dot (Global Template).
- I fältet Macro Name skriver du PayLoad (observera stavningen med stora och små bokstäver). Klicka på knappen Create.
Du får nu upp en stomme till ditt nya makro. Skriv in en kommentar där markören står. Kommentaren måste börja med ordet REM, men sedan kan det stå vad som helst. (Word kan inte spara ett tomt makro, det är därför du måste skriva in en kommentar i makrot.)

Sub MAIN
REM Skyddar mot virus
End Sub

- Välj därefter File/Save Template i MS Words huvudmeny.

Hur man tar bort viruset ur smittade dokument

Ett smittat dokument känns lättast igen på att när man ska spara dokumentet går det endast att spara det i mall-katalogen.

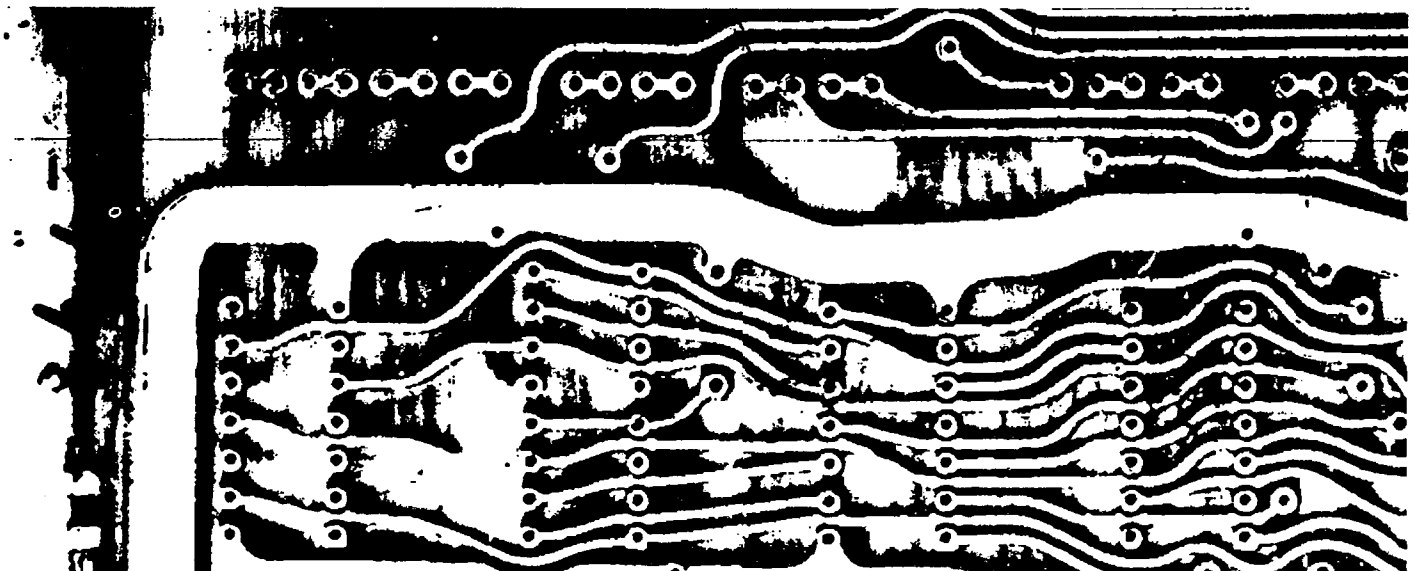
- Välj File/Save As ("Arkiv/Spara som" om du har svensk Word) i huvudmenyn. Eftersom det nu endast går att spara dokumentet i mall-katalogen får vi acceptera den förvalda katalogen. Ta bort eventuell sökväg i fältet "File Name" (Filnamn), så att endast dokumentets filnamn står kvar. Sökvägen är det som står före själva filnamnet. Om det t.ex står

H:/DOKUMENT/123456.DOC

- låter du endast 123456.DOC står kvar.
- Klicka sedan på OK.
- Stäng ditt dokument.
- Välj nu File/New (Arkiv/Nytt) i huvudmenyn.
- Du får upp en dialogruta där du ska välja vilken mall som ditt "nya" dokument ska baseras på.
- I fältet Template ("Använd dokumentmall" i svensk Word) ska du nu skriva in filnamnet (utan sökväg) på det dokument du just sparade. Klicka på OK.
- Välj File/Templates (Arkiv/Mallar) i huvudmenyn.
- Radera innehållet i fältet Document Template (Dokumentmall)
- Klicka på OK.
- Det sista du måste göra är att spara tillbaka ditt dokument till sin ursprungliga plats på nätverket eller på din hårddisk med kommandot File/Save As (Arkiv/Spara som). Nu är ditt dokument fritt från virus!
- Slutligen, glöm inte att radera den tillfälliga kopian av ditt dokument som nu ligger i mall-katalogen.

<1019>

Anders M Olsson



CC Controlled Copy

CC Controlled Copy är ett shareware-program som kan kopiera och flytta filer under DOS, Windows, W95 och OS/2 mycket smartare än XCOPY respektive COPY och MOVE. Det fungerar nämligen som XCOPY men kan också ta med dolda filer. XCOPY för W95 lär kunna det, men inte normala versioner. Dessutom kan CC dela upp stora filer (split) för kopiering till små diskettenheter, och klarar av att varsko operatören om skivbyte, som OCOPY kan som jag beskrivit tidigare i ABC-bladet.

CC finns att hämta hem på Internet under nätadressen

<http://www.mikrobitti.fi/~tatti/ccopy.html>

Kostnad och registrering

Registrering kostar USD 15. Senast versionen är 1.08 men det finns också en senare beta. Controlled Copy är alltså shareware som får provas gratis i 30 dagar.

Behöver man registrera?

Ja, jag tycker att man skall vara ärlig och gör det. Jag har registrerat. Ett gott samvete är den bästa huvudkudden. Dessutom är det skönt att veta att man får information om uppgraderingar etc. Programmakaren, Tarmo Toikkanen, förbättrar hela tiden sin CC.

Om inte vi användare betalar för bra smör- och brödrutiner (utilities) så kommer de inte att finnas, utan vi kommer att få hålla till godo med allsköns dyra, otympliga 'bronto-program' från Microsoft och MG (=multigrabbarna). Det är SP (=småpojkar) som förser oss med bra nyttoprogram. SP behöver uppmuntras.

Den som registrerar CC får en kod att aktivera programmet med och får då en bättre version med flera specialare, större buffrar som ökar kopieringshastigheten. CC är nämligen snabbt. Det registrerade programmet har också logg som registrerar körningen, ångerfunktioner och en del annat.

Författaren

Tarmo som studerar datateknik i Finland och knåpar med program vid sidan om är faktiskt mycket flitig och har svarat på mina e-brev. De flesta SP brukar ju faktiskt vara hyggliga med att svara, förtjusta som de är över att någon tycker om deras älskade program som de fött med smärta och kärlek. Man slipper svar i stil med

Jag har provat....

"läsa FAQ" eller "läs min manual". Utan i stället ett ödmjukt "om jag uttryckt mig oklart i min manual är jag tacksam för påpekanden så att jag kan förbättra den".

CC och dess kompatibilitet

CC har full kompatibilitet med 4DOS och har över 30 olika kommandon. Det bästa är att programmet automatiskt kontrollerar hur mycket utrymme som finns på destinationsdisken samt med indikatorer visar vad som sker, storlekar på filerna etc. Jag som nyligen skaffat mig 100 MB zipdrive uppskattar möjligheten att få byta disk när det blivit fullt.

Säkerheten och syntax

Säkerheten är bättre än med XCOPY och andra. Man blir varnad så att man inte kör ihjäl sina filer.

Syntaxen för det här DOS-programmet är sedvanlig:

```
CC source1 [source2... destination] [options]
```

Den har samma syntax som 4DOS använder och som beskrevs i ABC-bladet 1996, nr 5. Optioner inleds med snedstreck och kan stoppas in var som helst på kommandoraden, såsom

```
CC *.ZIP A: /V- /P /R /4
CC/p *.zip /v-4r A:
CC *.zip/p4rv- a:
```

Versaler eller gemener, dvs stora eller små bokstäver spelar ingen roll. Du behöver inte skriva *.*. Det räcker med en enda punkt. Samma 'backtracing' som finns i 4DOS används.

```
C:\FILES> CC .. D:
C:\FILES\NEW> CC ... D:
C:\FILES\NEW\TODAY> CC .... D:
C:\FILES\NEW\TODAY\UTILS> CC ..... D:
```

Alla dessa kommandon kopierar filer från roten på C: till D:. Du kan t o m kopiera filer till flera destinationer med ett enda kommando

```
CC *.* D:\BACKUP : A\
```

Repetera kommandot om och om igen

```
CC A: ::
```

Det skulle här föra för långt att beskriva alla kommandon, men här är några

,mask filer som matchar masken efter komma skall ej kopieras
/N är en veritabel höjdare. Den switchen säger till CC att inte göra något utan bara låtsas genomföra kopieringen, så att Du kan förvissa Dig om att allt fungerar som det är tänkt.
/O är också en höjdare. Den optimerar filerna så att så mycket som möjligt ryms på en skiva när man måste kopiera över stort material till flera skivor. Och som sagt CC säger till när Du behöver byta skiva.

Alla specialare som tänkas kan, t ex dela upp stora filer i smärre sjok (split), flytta filer i stället för att kopiera, skriv inte över existerande fil, kopiera bara om filen redan finns på destinationen, kopiera mellan vissa datum, radera bort filer på DESTINATIONEN.

Nackdelar

Det är lite stökigare med syntaxen jämfört med XCOPY. Jag gjorde bort mig och lyckades av misstag skapa bibliotek i stil med \winword\winword

Vanligt kommando hos mig är :

```
cc c:\winword\warb\ a:\winword\
/s+ /u /2 /v /b
```

/2 innebär att kopiera alla med arkivflaggan +a
/s+ innebär att skapa underbibliotek om de inte finns
/u innebär att inte köra ihjäl en färs-kare fil (uppdatera endast)
/v verifiera kopieringen
/b aktivera ljudsignal

Det är nämligen så att CC är tänkt för att huvudsakligen klara av ett underbibliotek, så nedanstående, som skall skriva på en rad, leder till oönskat resultat.

```
cc c:\winword\warb\
a: /s+ /u /2 /v
```

<8355>

Bill Leksén.

Diskkatalogiseringsprogrammet WizCat/Pro

Ordning på filerna/ disketterna?

Har du redan god ordning i ditt diskett eller CD-arkiv kanske du redan använder programmet WizCat/Pro. Om inte så kanske det här programmet är precis vad du behöver för att katalogisera dina disketter, CDROM-skivor mm. Informationen lagras sedan i en eller flera databaser på din hårddisk.

Systemkrav

Programmet körs på PC med Windows 3.1 eller nyare version. Det kräver att du har åtminstone 4 MB minne och 2 MB utrymme på hårddisken. Behöver du layouta och skriva ut diskettetiketter finns program med även för detta. Det finns också ett enkelt unzip-program för att packa upp zip-arkiv och slutligen ett program för att söka i flera kataloger samtidigt. Mera om detta senare.

Efter att ha sökt ett bra katalogiseringsprogram i första hand för disketter fastnade jag för WizCat. WizCat har många inbyggda funktioner och är dessutom snabbt och smidigt att använda. Med Wizcat/Pro skapar du en databas över alla disketter och CDROM-skivor eller andra lagringsmedia. Med WizCat/Pro är det sedan enkelt att söka efter enskilda filer i databasen eller databaserna.

Hur man gör

För att katalogisera en skiva så klickar man på ikonen "Add" och väljer sedan vilken enhet som skall katalogiseras. Programmet läser av fil och biblioteksstrukturen på skivan. Om man vill så kan programmet även gå in i zip och arj-arkiv och katalogisera dessa. En annan finfing sak är att programmet utnyttjar beskrivningsfilerna som ofta finns på CDROM-skivor och i zip-arkiv. Programmet klarar att hantera beskrivningsfilerna 4DOS DESCRPT.ION, FILE_ID.WIZ och FILES.BBS. Även andra format (t ex från andra diskkatalogiseringsprogram) kan gå bra men då krävs det mer handpåläggning.

Beskrivande text

När skivan är inläst går det att lägga till beskrivande text t.ex. "Detta är min nya skiva med jättebra program för Windows 2.0". Givetvis går det också att lägga till sådan information på filnivå om det inte redan är gjort från beskrivningsfilerna. Det går också att grupperna skivorna efter tre olika kriterier, "Group", "Location" och "Owner". Dessa kriterier kan sedan användas vid sökning för att avgränsa sökmängden.

Presentation

När vi nu har ett antal skivor katalogiserade ser vi i huvudfönstret vilka det är. Det finns några olika sätt att presentera informationen bl.a. med ikoner för vilken typ av skiva det är. Snyggt och överskådligt är det i alla fall.

Genom att dubbelklicka på en skiva får man upp ett nytt fönster med en lista på alla skivans filer. Programmet klarar att visa maximalt 8000 filer i detta fönster. Det kan upplevas som en begränsning eftersom CDROM-skivor kan innehålla betydligt fler filer. Som tur är finns det möjlighet att gå runt detta genom att i stället visa biblioteksstrådet och därifrån hoppa till ett enskilt biblioteks fillista.

Sökning

Det finns ett flertal sätt att söka bland alla skivor och filer. Det går att söka på (del av) filnamn, filstorlek, filtyp, filbeskrivningar osv. Kort sagt är sökmöjligheterna utmärkta. T ex när jag bland mina skivor söker på "CTL3D" (typisk Windows-fil) får jag 212 träffar och söker jag på "WINCAT" (Wizcat hettetidigare Wincat) får jag en träff.

För zip-arkiv fungerar det lite annorlunda. Där går det inte att söka på de i zip-arkivet ingående filerna utan enbart efter zip-filen (arkivet). När arkivet hittats går det däremot att se vad det innehåller. Detta är lite synd eftersom det då inte går att söka efter en enskild fil oberoende av hur den är arkiverad.

Vill man se på eller hämta tillbaks en eller flera filer är det lätt. Se bara till att rätt skiva är isatt sen sköter WizCat om resten. Det går att definiera upp 11 olika program förutom filkopiering som används av WizCat vid undersökning av filen. WinZip rekommenderas för att hantera bl.a. zip-arkiv men det går även att använda det unzipprogram som följer med WizCat.

Långa filnamn?

Även om programmet är ett Windows 3.1-program kan det åtminstone enligt reklamen hantera långa filnamn. Långa filnamn dvs namn som innehåller mer än 8+3 tecken förekommer i Windows 95 och Windows NT men också i de flesta Unix-system liksom i Mac. Det är det korta filnamnet som WizCat internt använder vid insorteringen i databasen. Det långa filnamnet läggs som en kommentar i kommentarsfältet. Själv har jag tyvärr inte fått det här att fungera, bugg? OBS att det bara är på filnivå som det fungerar (?), ej på biblioteksnivå.

Export

Räcker inte WizCat:s egna funktioner till finns även en funktion för att exportera informationen till en *.DBF-fil. DBF-formatet används i Borlands Databashanterare dBase och Paradox men kan också läsas av bl a Excel.

Programmet upplevs som snabbt att arbeta med. För disketter går katalogiseringen snabbt medan det för CDROM-skivor tar lite längre tid. Om de dessutom innehåller många zip-arkiv kan det bli lite segt. Förutsättningen är att datorn har tillräckligt mycket minne så att den inte behöver jobba mot hårddisken i onödan.

Hämta och prova

De som vill prova programmet kan hämta det i mitt hembibliotek (/home/m8225) på klubben. Filen heter wizcat42.zip. Alla som har tillgång till Internet kan gå till WizCat:s hemsida <http://www.xs4all.nl/~wincat/> för att få mer information eller för att hämta hem senaste versionen.

Programmet får fritt provas/användas i 21 dagar, därefter måste det registreras. Registreringen kostar US\$ 15 eller Hf1 25. Mer om villkoren för prov/registrering står att läsa i medföljande dokumentation.

<8225>

Kjell Andersson

Från tid till annan har det förekommit diskussioner i klubbens MSG-system om röstkommunikation, om IRC (Internet Relay Chat) och om filöverföring, allt via Internet. Därför har det förvånat mig att Microsofts nya program Netmeeting knappast har uppmärksammats i diskussionerna, trots att det innehåller dessa funktioner och mera därtill.

Då en kompis för ett antal veckor sedan berättade att programmet fanns tog jag hem det och provade det. I mitt tycke fungerar det alldeles utmärkt, och jag skulle därför vilja sprida lite kunskap om det till klubbens medlemmar.

Funktioner

Netmeeting har följande funktioner:

- Internet Phone (röstkommunikation, begränsad till två personer).
- IRC (ett sätt att ha skriftliga konferenser via nätet).
- Whiteboard (via Paint kan man både skriva och rita gemensamt).
- Visa och dela tillämpningar. En deltagare kan t ex öppna ett dokument i ett ordbehandlingsprogram, och alla kan ges möjlighet att hoppa in och skriva i dokumentet.
- Filöverföring i bakgrunden.

Server

Programmet fordrar en server, som kör en ULS (User Location Service), vars uppgift är att förmedla kontakten mellan deltagarna. För att underlätta användningen av programmet så har Microsoft satt upp en ULS i USA. Det står andra fritt att själva fixa till ULSer på närmare håll.

Ansluta sig

Det är enkelt att ansluta sig. Det är bara att ange WWW-adressen till ULSen och trycka på enter. När man väl är ansluten kan man gå in i ett "Directory" och få namnen på alla andra, som är anslutna. Därefter är det bara att koppla upp sig mot någon.

Man kan även koppla upp sig mot någon genom att efter anslutning till ULSen ange personens e-postadress (används som id-begrepp).

Direktuppkoppling

Man kan även använda programmet för direktuppkoppling via modem. Då fungerar inte röstkommunikationen. Direkt-

uppkoppling kan dock vara praktisk om man bor inom samma samtalsområde och vill ha en stabilare uppkoppling för t.ex. filöverföring. Man kan då kommunisera via IRC eller Whiteboard medan filöverföringen pågår, eller demonstrera/samköra någon tillämpning.

Endast under W95

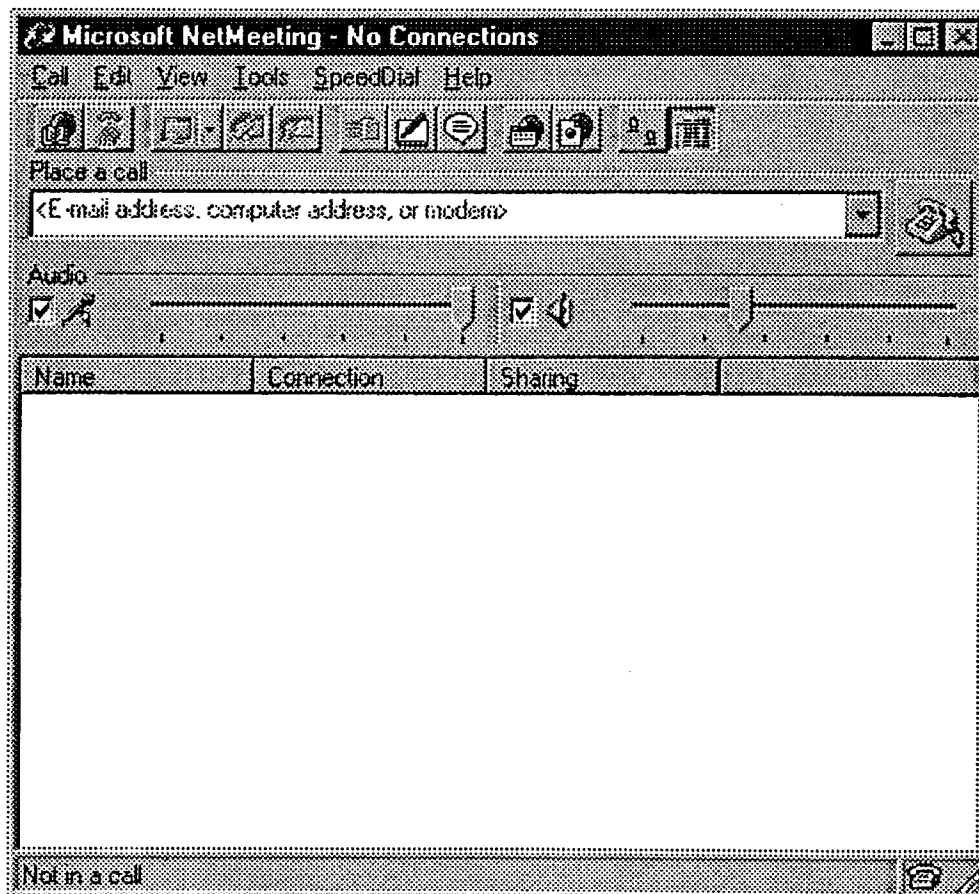
Netmeeting kan idag endast köras under W95. Den fordrar även Internet Explorer V3. Programmet kan laddas ner från Microsoft antingen separat eller som en del av det största Internet Explorer-paketet.

Hårdvaru-rekommendation

Hårdvarumässigt rekommenderas ett SoundBlaster-kompatibelt ljudkort, helst duplex för samtidig tal och lyssning, samt givetvis mikrofon och högtalare/hörlurar. Ett snabbt modem (28,8 kbits/s) är att föredra.

<8746>

Edvard Mårtensson



PC—> MAC, tur och retur, men hur?

Det hände sig för någon tid sedan att Sven Wickberg <1384> skulle skicka en textfil till Lars Gjörning <6825>. Eftersom båda är moderna människor med e-postadress, så sändes texten som bilaga till e-post. Eftersom Lars numera bara har en Macintosh kom man överens om att texten skulle sändas i s k RTF-format. Men i hastigheten sändes filen från ordbehandlaren Winword2-format.

Detta fel - som blev rätt - ledde till nya intressanta upptäckter. Här nedan följer ett utdrag ur brevväxlingen mellan Lars Gjörning och Sven Wickberg. Till detta läggs också ett annat meningsutbyte herrarna emellan om närstående ting.

SW> Pu, stön och stänk. Glömde att du inte kunde läsa Winword2 - kanske det ändå gick att göra en ascii-läsning?

LG:> Så tur att du glömde det! Annars hade jag ju fortfarande trott att jag inte kunde läsa Winword2. Jag hade tydligen grovt underskattat mina macprogram.

Först min Eudora för Mac: Den avslutade ditt mail "Nytt försök" med raden:

Attachment converted:
Macintosh HD:PPFF.DOC
(WDBN/MSWD) (0000C813)

Eudora hade alltså tilldelat filen type-koden "WDBN" och creator-koden "MSWD", vilket betyder att det är ett Word-dokument, som skall köras av MSWord.

"Type" och "Creator" är två Mac-specifika begrepp, som alltid skall medfölja filer i en Macintosh. "Type" består av 4 tecken, t.ex. TEXT, APPL, PICT etc. Tack vare denna får man vid öppnande av en ordbehandlare bara upp en lista på dokument, som detta program kan behandla. "Creator" betär också av 4 tecken, t.ex. MSWD, QGif, JVWR etc, som visar vilken applikation som kan behandla dokumentet. Tack vare detta kan man helt enkelt klicka på ett dokument, så startar automatiskt den rätta applikationen och laddar in dokumentet.

Din fil PPFF.DOC hade mycket riktigt försetts med denspecifika MSWord-ikonen

med ett stort blått "W" på. När jag klickade på den, startade därför MSWord automatiskt. Upp kom en ruta med texten: "Konverterar WinWord 2.0 till MSWord 5.0" och några sekunder senare hade jag din text på skärmen. Den hade hela formatet med vissa delar i fetstil resp lutande stil (italic). Det enda den inte hade klarat av var att få index-siffrorna i Pythagoras sats uppen bit ovanför raden, det stod "a² + b² = c²". Men det var ju lätt i MSWord att lägga in dolda tecken så att det blev korrekt utskrivet.

Ditt e-brev "Tredje försöket" hade Eudora avslutat med:

Content-Type:
application/rtf; charset="us-ascii"
Content-Disposition:
attachment; filename="PPFF.RTF"
Attachment converted:
Macintosh HD:PPFF.RTF
(???/—) (0000C814)

Här hade Eudora alltså tilldelat filen Type = "???" och Creator = "—". När jag klickade på filen "PPFF.RTF" så fick jag först upp en ruta med texten "Kan inte öppna "PPFF.RTF".

Vilket program vill du använda för att öppna filen?"

Och så följde en lista med förslag på program: Adobe Acrobat, BBSEdit, MacWrite,...

Jag valde MSWord och fick en ny konvertering från RTF till MSWord, varefter texten kom upp i precis samma skick som PPFF.DOC.

Så RTF fungerar det också, men är å andra sidan helt onödigt att använda.

Vi vet nu alltså, att jag kan ta emot Winword2-filer utan bekymmer. Kanske går det också att skicka i motsatt riktning, dvs att Winword2 kan konvertera mina MSWord5-filer. Det är ju samma företag, som har konstruerat båda programmen. Mitt MSWord5 kan ju också beordras att lagra en fil i PC-format (dock blir det kanske i PC-Dos-format).

När ovanstående (och en annan liten notis om PC och Mac) var klara sändes de till LG för en sista kontroll. Då hände följande:

LG> Jag "kikade på nytt i min e-postlåda" men fann först, att jag inte kunde hämta något med Eudora, vilket berodde på att man på klubben hade flyttat hela mail-systemet till annan dator, vilket medförde att Eudora inte kunde använda POP (vilket också hade meddelats i ett inlägg).

Jag fick alltså lov att hämta post och attachment med unix, och då minsann blev det inte någon automatisk tilldelning av Type och Creator. MSWord kändes inte vid filen ZIPMAC.DOC förrän jag hade gått in med ett mac-program som heter Disktools, och manuellt satt Type och Creator till de värden Eudora annars skulle ha gjort. Jag fann sedan att ZipMac.doc handlade just om detta som jag hade gjort(!).

Det är alltså egentligen inte Macintosh-datorn, som skall ha äran av de positiva överraskningar, som vår artikel handlar om, utan programmakarna till Eudora och MSWord. Och när det gällde RTF-formatet, så kunde ju Eudora inte göra någonting, utan det fick klaras av på annat sätt.

Du frågar om det som står i ZIPMAC.DOC är ett generellt problem med publiceringsvärde.

Det kan det nog ha! Macintosh-mötet har till och från mer eller mindre övervämmats av frågor från bekymrade medlemmar, som försöker samarbeta med kompisar eller arbetspartners, och där den ene har PC och den andra Mac. Det är PC-ägare som lovat ta hem Mac-program till Mac-kompisar, som sedan inte fått igång dem, det är Mac-ägare som skickat bilder till PC-ägare, som inte kunnat få upp dem på skärmen. Textfiler brukar kunna bytas, men får ofta felaktiga tecken för ÅÄÖ... mm. När det gäller packningsprogram använder PC oftast ZIP medan Mac vanligen använder SIT (Stuffit).

Det som står i ZIPMAC.DOC är bara ett specialfall av flera av de bekymmer, man får, när man försöker skyffla filer mellan PC och Mac.

Det skulle säkert vara värt en längre artikel i bladet.

1) För textfiler är problemen dels att det finns olika teckenuppsättningar, men också att PC använder asc13+asc10 som radslut (dvs CRLF) medan Mac använder enbart asc13. (Det är ju typiskt att sedan unix-filer använder enbart asc10 som radslut): Att föra över texter brukar inte vara något problem, men de måste konverteras. Macens TYPE och CREATOR kan vålla problem vid överföring till mac, men macen förutsätter ibland att om ingen TYPE finns, så är det en textfil, och den

frågar då vilket program, som skall försöka läsa filen.

2) För andra filer är bekymren dom, att macintosh-filer (som INTE är textfiler) består av TVÅ s k forkar, data-forken och resurs-forken. PC-n begriper sig inte på det där utan behandlar alltihop som en enda klump. Resultatet är att ett macintosh-program, som skickas från en PC till en Mac ofta inte kan köras direkt, och en SIT-fil inte kan packas upp. Botemedlet är ett program, som borde finnas i varje mac, och som heter MacBinary. Detta program lägger på en header, som reder ut forkarna för macen.

På den motsatta vägen, ett PC-program sänds från en Mac till en PC, kan ett annat problem dyka upp.

När man sänder filer med exempelvis Z-modem, kan man i PC välja att sända som textfil eller binär fil. I macintosh finns det TRE val: Text, Binary och MacBinary. Det sistnämnda är avsett för sändning Mac → Mac, och gör att de båda forkarna hålls isär. Då detta är default inställning, är det lätt gjort att råka sända till PC med denna inställning, vilket leder

till filen blir okörbar på PC. (ABC-monitorn hade en spärr mot okörbara filer och godkände inte överföringen).

Vid sändning med Eudora av attachement-fil finns ytterligare en fälla. Här är det Mac-Eudora som sköter om sändningen. Om Eudora tror att det är en textfil, så konverteras den till ISO-8859-1 och sänds som textfil, vilket inte är lyckat.

Det var om detta som ZIPMAC.DOC handlade. Genom att manuellt tilldela filen "Type = APPL" (dvs applikation), så meddelar man Eudora att filen skall sändas som den är. Det var detta som blev fel, när jag försökte sända dig en ny version av MsgUtd. Vid direkt sändning med Z-modem, behövs inte detta, man kan istället välja alternativet Binary före sändningskommandot.

Från mac till PC

SW> En Macintosh kan ju formatera textfiler i PC-format. Men när jag försöker sända dessa PC-filer till en PC-ägare, kan han inte läsa dem, varken i zip-format eller exe-format. Vad gör man åt det?

LG>: Detta har jag också råkat ut för. Jag experimenterade med att skicka PC-filer till mig själv i både zip-format och exe-format via mac, och sedan köra de erhållna filerna på en PC. Det har mycket riktigt gått alldeles åt skogen hela tiden.

Men så kom jag på det (hoppas jag). Macen kan ju läsa PC-disketter, så jag hade ju från början flyttat över dem helt enkelt genom att dra dem med musen till macens hårddisk. Men därvid tilldelade macen dem TYPE = TEXT och gav dem en text-ikon. Plötsligt insåg jag att Eudora då transformerar dem till ISO-8859-1, vilket inte är så lyckat.

Jag bytte då ut TYPE = TEXT mot TYPE = APPL (ja, jag har program som kan göra det med godtyckliga filer). Sedan skickade jag filerna till mig själv igen, förde över de erhållna resultaten till PC och försökte köra resp avzippa. Det gick hur bra som helst.

Z-modem-protokoll med Procomm

Det är vanligt att medlemmarna använder program som GSZ och Texas för att få in z-modem-protokollet till programmet LMSG. Här berättar Ulf Olsson <8835> om en annan metod. Den provades visserligen ut i gamla msg-systemet, där man kunde hämta texterna med zmodem, men den kan ha intresse rent allmänt. Kanske kan man göra dessa trix också med andra kommunikationsprogram, t ex Telix? Någon som vill försöka?

Ibland dyker frågan om vilket zmodem-program man skall använda i LMSG för att hämta hem filer från ABC-klubben. Själv använde jag länge ett freewareprogram som vanligtvis kallas TEXAS. Vid varje uppkoppling fick jag överföringsfel med omsändningar av paket som följd. Ofta fick jag en effektiv överföringshastighet som understeg 1000 tecken/s (med 14,4 k-modem). Detta förvånade mig, eftersom jag med ProComm Plus 2.0 aldrig fick några överföringsfel vid uppkoppling mot ABC-klubben. Överföringshastigheten med PCPlus var alltid över 1600

tecken/s.

I våras slog mig tanken att jag skulle pröva med att använda PCPlus istället för TXZM. Det visade sig också vara mycket lättare än vad jag trodde.

Genomförande

Jag skrev följande kommandorad i LMSG för nedladdning av filer

`/katalog/pcplus.exe -fnd_lmsg`

Kommandoraden talar om att PCPLUS direkt vid start skall exekvera den kompillerade script-filen `ned_lmsg` (med ändelsen .ASX). Källkodsfilen (med ändelsen .ASP) innehåller följande:

```
PROC main
GETFILE zmodem      ; Hämta hem filen med
                     ; zmodem
BYE                  ; Avsluta utan att koppla
                     ; ned förbindelsen
ENDPROC
```

Scriptfilen för uppladdning av filer (UP_LMSG) är lika enkel:

```
PROC main
SENDFILE zmodem "filename"
BYE
ENDPROC
```

Här uppstår dock ett problem som jag ej lyckats lösa på ett bra sätt. Kommandot SENDFILE kräver att filnamnet anges. Jag har inte lyckats hitta ett sätt att importera filnamnet från LMSG via en DOS-variabel. Någon annan medlem kanske kan ge mig (och andra läsare) tips på hur man går tillväga.

Nu ersätter jag helt brutalt "filename" med `/katalog/m8835.zip`. För mig fungerar det bra, eftersom det är den enda fil, som jag skickar upp då och då. (Den skapas av programmet YARN och innehåller inlägg som skall postas i USENET resp e-post som skall skickas iväg.)

Kommandoraden i LMSG

Vän av ordning har naturligtvis redan listat ut att kommandoraden i LMSG för uppladdning av filer följaktligen skall se ut så här: `/katalog/pcplus.exe -fup_lmsg`

<8835>
Ulf Olsson

Något om KLINGON-språket.

Klingonernas tungomål i TV-serien Star Trek

Nu kära ABC-vänner. Nu är det jättebrådis! Jag måste skriva den här artikeln på nolltid, medan husets madam är ute ett kort ärende på posten. Wow! Jag har äntligen hittat web-platsen *pro primo*, nämligen

<http://www.kli.org>

Klingon Language Institute, eller HolQeD, som den heter på Klingonspråket är det språk som de krigiska utomjordingarna Klingonerna pratar i TV-serien Star Trek!

Först och främst måste jag med skammens rodnad på mina kinder avslöja, att många av oss facköversättare tittar mycket



ofta på Star Trek. Madam i huset säger att "man borde låta en psykiatriker granska fenomenet, för det är ju något helsjukt med vuxna karlar (50+) som sitter och ögar in sådant där trams på kabelflimret... inte ens småskolebarnen...".

De flesta av ABC-bladets läsare vet förhoppningsvis vad Star Trek är. Det är ju kult! Det är en TV-serie som just nu går på femman, och som handlar om rymdskeppet the Enterprise, vars uppgift är djärvt färdas mot nya mål i yttre rymden där ingen människa ännu satt sin fot. Rymdskeppets kapten Kirk (i den första generationen) eller kapten Picard (i den andra generationen) råkar ut för alla möjliga äventyr. Förflyttning från rymdskeppet ned till en planet sker enkelt genom s k teleportation. Man plockar helt enkelt isär alla molekyler i materia, tex en människa, för att sedan plocka ihop hela allt på destinationen. Man kan alltså stråla ned en människa. Svisch. Ibland går det

snett med datorerna som styr apparaten och vederbörande strålas bort i tomma intet och försvinner för evigt, eller kanske i bästa fall förvandlas till en av Wickbergs berömda svartalfer? Jag vet inte.

Men vi pratar här Science Fiction, och Kjell Rehnström, också översättare, tillika ABC-medlem, och undertecknad har våra högtidsstunder framför teven när det är Star Trek. Tyvärr måste jag själv titta på allt sådant på kontoret, för det blir ju ett jädrans rabalder hemma om jag försöker använda hemmets ordinarie teve-apparat. Vuxna män. Fnys! Men jag är ännu inte vuxen. Nu kan det avslöjas. Jag kör ju datorer och Internet, och det är väl bevis nog samt tecken på att jag kanske också är lite galen.

Utomjordingar talar underligt nog engelska, men det översätts ju lätt som en plätt tack vare rymdskeppets datorer som tolkar vilket utomjordiskt språk som helst. Men Klingonerna brukar tala Klingon-språket, så att vi tittare får höra hur det låter.

Klingon — talspråket

Det är ett mycket unikt språk. Till skillnad från världsspråket Interlingua - Kjell och jag är f ö med i Interlingua-sällskapet, läs om detta språk på min hemsida i ABC-klubben! - så är Klingon ett artificiellt språk skapat av den amerikanska lingvisten Marc Okrand. Filmbolaget ville ha ett utomjordiskt språk som lät äkta. Okrand nöjde sig inte med bara några ynka fraser för att få Klingon att låta utomjordiskt. Nej, han skapade iskallt ett helt nytt språk med eget ordförråd och grammatik och användning. Det finns till och med kurser i Klingon på Webben, för de veritabla stollarna!

Klingon — tidningen

Klingon Language Institute publicerar en tidning fyra gånger om året registrerad av Library of Congress (ISSN 1061-2327), katalogiserad av Modern Language Association. I tidningen förs diskussioner om Klingon-lingvistik och kultur, debatt etc. Hm...? Kanske jänkarna är galnare än

kollegan och klubbkamraten Kjell R samt undertecknad? Man undrar? Det här med "Klingon-sajten" har jag inte vågat berätta om hemma!

Klingon — skriftspråket

Klingon har också ett eget skriftspråk. Ljuden är mycket svåra att lära sig, med olika halsljud som i arabiska.

Några Klingon-fraser

Ja	= Hija'
Vad vill Du?	= nuqneH
Vad händer	= qaStaH nuq?
Jag förstår	= jIyaj
Jag förstår inte	= jIyajbe'
Det var bfa gjort	= majQa'
Var är toaletten	= nuqDaq' oH uchpa'e'?
Öppna dörren	= lojmt ylpoSmoH!
Kom in!	= yI'el.
Kom hit	= HghoS
Var inte larvig nu!	= peDoghQo'

Klingon — akademien

Klingon-akademien grundades år 1992 och har just nu över tusen medlemmar från över 30 olika länder. Den är alltså inte lika stor som ABC-klubben. Den är en icke-kommersiell sammanslutning som har som syfte att främja den vetenskapliga forskningen kring Klingon-språket och Klingon-kulturen. Copyright till Star Trek och Klingon-språket innehas av Paramount Pictures.

En bibelöversättning är också på gång!!!

Kontaktman:

Lawrence M. Schoen, Ph.D.
KLI Director
P.O. Box 634
Flourtown, PA 19031-0634 USA
e-mail: lawrence@kli.org

Jag säger som jänkarna: This is no joke! No kidding. De har ju t o m egen e-post-adress.

Klingon — uttalet

Nej, för Guds skull... nu hör jag nyckeln i tamburdörren. Hon är tillbaka från posten. Jag måste sluta nu. I morgon rusar jag iväg och skaffar mig ett ljudkort och behövliga Internetprogram för att lyssna på ljudfiler på nätet. Jag ansåg mig inte behöva det, men nu inser jag att detta är ett måste för att jag skall kunna studera Klingon-språkets uttal på Webben.

<8355>

Bill Leksén

KLINGON SPRÅKET

Män och kvinnor genom tiderna inom ABC-klubbens

```

.. 10 .....000000000000000000000000000000000000
381 .....xxxx
740 .....
1182 kk.....
1655 .....
2340 .....xx
2895 .....xx
3499 kk.....x
4208 k.....
5150 k.....
5833 .....
6411 .....xx
7109 k.....
7585 kk.....xx
7870 .....x
8096 .....xxxx
8239 k.....xx
8392 kkk.....x
8543 .....
8655 .....
8762 kkk.....x
8865 kkk.....
8959 kkkkk.....xx
9060 kk.....xx
9159 kk.....x
9252 kkkk.....xx
9328 kk.....x
9413 kkkk.....
9506 kkkk.....x
9588 kkkkkkk.....x
9664 kkkk.....
9745 kkkkk.....xxx
9827 kkkkk.....x
9904 kkkkkk.....
9966 kkkkkk.....x
10027 kkkk.....xxx
10089 kkkkk.....xxxxx
10149 .....xxx
10210 kkkkkk.....xxxx
10271 kkkkkk.....xxxx
10331 kkkkkkk.....xxxxx
10392 kkkkkkkkk.....xxxxxx
10452 kkkk.....xxxx
10512 kkkkkkk.....xx

```

Jag hade inget att göra, så jag beslöt att roa mig med litet statistik. (Jag är en man med enkla och billiga nöjen.)

Datoriseringen i samhället har ju ökat enormt på sistone, så jag tänkte att det borde avspeglats i att fler kvinnor gick med i vår lilla klubb nu än förr. Det visade sig stämma, men än lär det dröja innan kvinnorna tränger ut männen.

Statistiken består i att jag har gjort en slags graf över hur könsfördelningen skiftat med tiden. Resultatet ser ni nedan, om inte överföringen strular igen.

För att kunna göra den här grafen var jag tvungen att försöka könsbestämma medlemmarna med ledning av deras namn. Tyvärr lyckades jag inte fullständigt. Det beror på att en del förnamn bara står med initialer och en del namn är så obekanta för mig (vi har medlemmar med namn som Medhanie, Ando, Morota, Tintin, Katoon och Theoden), att det överstiger min förmåga att gissa av vilket kön de är. Dessutom finns det namn som inte säger något om könet, exempelvis Kim.

Hur som helst var det inte mer än 72 namn som jag gick bet på, så det inverkar nog inte så mycket på statistiken. Förmodligen är de flesta män dessutom.

Teckenförklaring:

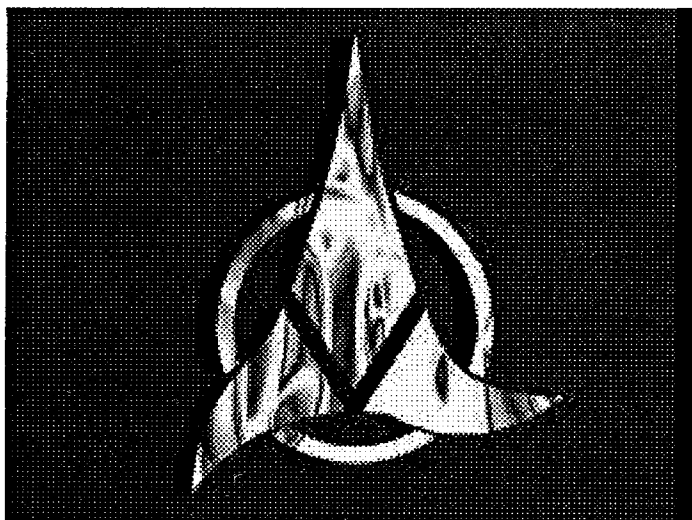
- . är en manlig medlem
- k är en kvinnlig medlem
- 0 är inte en riktig medlem (typ Fidonets konto)
- x är en medlem vars namn jag inte kunde tolka.

Grafen är gjord så att jag räknat medlemmar i kronologisk ordning i grupper om 60, och sedan sorterat varje grupp efter kön. Siffrorna till vänster visar lägsta medlemsnumret i raden. Det kan ju vara kul att se att vi har en hel del medlemmar som varit med länge.

Vi är idag (Lucia 1996) precis 2600 medlemmar i klubben (om man inte räknar demokonton och dyligt), varav minst 123 kvinnor.

<8636>

Staffan Nielsen



POSTTIDNING B

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med den nya adressen
på baksidan (ej adressidan)

Avsändare:
ABC-klubben
Box 14 143
161 14 Bromma

